Varpulys

1940 2. Nr

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALS, DZINTARS,
ALPAKA

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

»OZOLZĪLE«

paciņās un tabletēs, kuŗas nebrūk un nebalē

Fabrika R ī g ā, Dzirnavu ielā Nr 115 **Tālrunis 26973**

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā № 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, dažādu veļu un sīkas preces u. c. Skolām un palidzibas sabiedribām viszemākās cenas

Laipna apkalpošana **Glīts darbs**

Finieru un izkabšu strīķu fabrika

ERNESTS RUDZĪTIS

Rīgā, Brīvibas gatvē 53 Tālrunis 91894

IZGATAVO:

Saplākšņu loksnes, sevišķi aviācijas vajadzībām, krēslu sēdes un atzveltnes, tramvaju sēdes, kino garnituras, sniega lāpstas, izkapšu strīķus, galodas un koka miltus

Jelgavas krājaizdevu sabiedrība

Akadēmijas ielā 2, savā namā

Tālrunis 175

Mazpulks

2. (109.) Nr. 1940. g. 15. februāri X g. gāj.

Sirdsgaile

(No krājuma «Mūžības dārzos»)

EDVARTS TŪTERS

Kas redz, ka rasas piliens saulē mirdz
Pie zāļu stiebriņa, kā kristāls dārgs, —
Tam pašam skaista ir un daiļa sirds.

Tik paša sirds ikvienam ir tas dārzs,
Kur krāšņums, mīla, mūžīgs daiļums plaukst;
Kam nav šī dārza, vienmēr būs tas bārs.

Cik kuŗam krūtīs deg un kvēl sirdsgaile, —
Tik bagāts tas, tik daudz ap viņu dailes.

Drošākie talcinieki

J. BIRZNIEKS, Zemkopības ministrs, Latvijas mazpulku goda priekšnieks

Kaŗa apstākļu dēļ visās valsts dzīves nozarēs notikušas dažādas pārmaiņas. Negaidīti apstākļi atstājuši savas pēdas un reti kur iepriekšējie aprēķini attaisnojušies. Ja arī dažas dzīves nozares ārējās tirdzniecības un transporta grūtības nav skārušas tieši, tad netieši gan visiem jāsaduras ar lielākām un mazākām neērtībām. Dažreiz par iegūstamo preci jāsamaksā vairāk kā līdz šim, vai arī kāda prece nav vairs dabūjama un atvietotāja atkal maksā vairāk. Tā tas ir gan tikai ar nedaudzām ārzemju precēm, bez kurām var pat iztikt. Pašu ražojumi, kas var apmierināt ap 75 proc. mūsu vajadzību, ir joprojām pērkami brīvā tirgū katrā vairumā un par agrākām cenām.

Lauksaimniecība ir mūsu galvenā ražojošā nozare, kas nevien sagādā visiem valsts iedzīvotājiem uzturu, bet arī dod ievērojamus daudzumus preču eksportam, pie tam ražo, neprasot nekādas sevišķas ārzemēs pērkamas izejvielas. Lauksaimniecībai vajadzīgas tikai darba rokas un ja tās varēsim nodrošināt, pat vissarežģītākie starptautiskie apstākļi mums nespēs nodarīt smagākus zaudējumus.

Saimnieciskās dzīves problemas nekad nav bijušas vienkāršas, bet tagad, kaŗa apstākļos, tās nepadodas gandrīz nekādām kalkulācijām, jo apstākļi mainās gandrīz katru stundu.

Pateicoties mūsu Prezidenta tālredzīgai politikai un viņa vadībā mēs visam tam tiksim pāri, bet tikai labi izprotot, ko šis nopietnais laiks no mums prasa un mierīgi uzņemoties tās nelielās grūtības, no kuŗām nevaram un nevarēsim izvairīties.

Šo svarīgo iemeslu dēļ tad arī nevar būt runa par darba algu pieaugšanu lauksaimniecībā, kas neizbēgami celtu ražojumu cenas un pēdējās atkal savukārt — visas dzīves dārdzības celšanos. Mūsu grūtību pārvarēšanai, kas — to sevišķi gribu uzsvērt — ir niecīgas salīdzinot ar citu tautu nelaimēm un pat postu, jāatrod cita izeja un tā vispirms būtu — mūsu darba ražības celšanā. Šajā ziņā arī visai lielajai mazpulku saimei jāapzinas, ka katrs sīkais darbiņš, kuŗu vairāk un čaklāk paveiksim savu vecāku sētā, vai arī svešā tīrumā, būs solis uz priekšu darba ražības celšanā.

Kaŗu radītās grūtības jāsadala un jānes visiem vienādi. Arī jaunajai paaudzei, tāpat kā vecajai. Savu līdzšinējo dzīves līmeni mēs spēsim paturēt, nekādu ārkārtēju grūtību mums nebūs, bet darbs gan tad turpmāk itin visiem jādara ražīgāks, jāstrādā ilgāk, vairāk un grūtāk, neprasot par to sev lielākas ērtības. Mazpulku jaunieši, kas raduši darbam, var šinī vasarā daudz cildenu piemēru rādīt darbā un es ticu, viņi arī būs drošākie talcinieki, kas pieliks roku, savu dedzību un spēkus, lai visas grūtības, kādas mums rastos, tiktu pārvarētas.

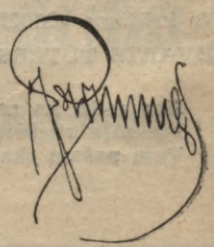

Tēvzemes brīvībai un slavai

ARN. LŪSIS.

Mūsu dižā Virsvadoņa, Valsts un Ministru Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** raksti un runas jau sakopoti vairākās grāmatās, kas iznākušas iepriekšējos gados, rodot tautā un jaunatnē ļoti dzīvu atsaucību. Mēs varam droši teikt, ka Prezidenta raksti, līdzīgi Bībelei, šodien ir visizplatītākā un visvairāk lasītā grāmata mūsu valstī. Un tā ir gluži saprotama, apsveicama parādība, jo Prezidents **Kārlis Ulmanis** savos rakstos un runās iezīmējis tos pamatus, uz kuŗiem mēs tagad ceļam un veidojam mūžīgās Latvijas krāšņo citadeli. Jau vairāk kā četrdesmit gadus raženi strādādams tautas un tēvzemes labā, viņš — mūsu Vadonis — izveidojis mācību, ko varam nosaukt par v a l s t i s k o d z ī v e s z i ņ u, mācību, ar kuŗu jāiepazīstas ikvienam, kas grib būt krietns, godīgs un apzinīgs latviskās Latvijas cēlājs un sargs.

Tagad Prezidenta privatsekretārs — Jānis Rudums — patiesā sirsnībā un centībā sakārtojis tos Kārļa Ulmaņa rakstus un runas, kas aptveŗ laikmetu no 1899. līdz 1918. gadam, un šim krājumam Prezidents pašrocīgi uzrakstījis nosaukumu «T ē v z e m e s b r ī v ī b a i u n s l a v a i.» Diemžēl, daudzi Prezidenta priekšlasījumi, kuŗus viņš teicis savas sabiedriskās darbības sākumā, mums nav uzglabājušies, bet grāmatas sakārtotājs savukārt ir centies darīt visu, lai viņa darbs būtu cik iespējams pilnīgāks un pārskatāmi raksturotu. Prezidenta nesalīdzināmi lielo darba enerģiju, daudzpusīgās zināšanas, pašaizliedzīgo uzupurēšanos citu labklājībai, karsto tautas un tēvzemes mīlestību. Ļoti glītā apdarē, ar vairākiem foto uzņēmumiem un Niklava Strunkes vāka zīmējumu, grāmatu «T ē v z e m e s B r ī v ī b a i u n S l a v a i» izdevusi A/S «Zemnieku Domas»; tās parādīšanās neapšaubāmi ir izcils notikums mūsu grāmatniecības vēsturē.

Un tagad — īsumā apcerēsim grāmatas saturu. Kādus rakstus mēs tur atrodam? Vispirms — vairākus apcerējumus par lauksaimniecības darba visnozīmīgāko blakus nozari — lopkopību, piensaimniecību. Bet — jau šajos tīri praktiskā satura rakstos un runās mēs redzam, ka Kārlis Ulmanis nav tikai sava aroda speciālists, bet arī — tautas audzinātājs, tautas skolotājs, jaunas ierosmes nesējs, jaunu mērķu devējs, jaunu ideālu sludinātājs. Visiem šiem rakstiem kā zelta pavediens cauri vijas doma — latviešu zemniekiem jābūt vienotiem, lai kopējiem spēkiem viņi censtos sasniegt to, kas, katram atsevišķi strādājot, nav sasniedzams. Tā, piemēram, jau savā pirmajā publiskā priekšlasījumā, kas 1899. gadā 17. februārī teikts Rīgas Latviešu biedrībā, Kārlis Ulmanis ierosina domu par kopmoderniecību dibināšanu. Dedzīgos vārdos viņš pārliecina šaubīgos un mazticīgos; viņš salauž aizspriedumus, kādi šai ziņā valda latviešu zemnieku garā un sirdīs. Viņš mudina tūdaļ stāties pie darba, nebaidīties no grūtībām, neturēt rokas klēpī. Līdzīgi lielajam tautiskās atmodas laikmeta darbiniekam Krišjānim Valdemāram, viņš zina un saprot, ka tautai, kas nākotnē grib staigāt gaišā ceļā, vispirms ir jākļūst saimnieciski stiprai, jāliek droši pamati savai materiālai kultūrai un labklājībai, lai tad arī garīgās kultūras druvā varētu atplaukt jauni un krāšņi ziedi.

Tuvojoties 1905. gada notikumiem, Kārlis Ulmanis dedzīgi aizstāv apspiestās latviešu tautas tiesības, asiem vārdiem vēršas pret zemnieku lielāko ienaidnieku — Baltijas muižniekiem. Protams — aizvainoto muižnieku un tiem padevīgo cariskās valdības ierēdņu atriebība drīz sasniedz arī Kārli Ulmani, un viņš redz aiz sevis aizveŗamies Pliskavas cietuma vārtus. Pēc vairākiem mēnešiem izkļuvis brīvībā, Kārlis Ulmanis aizbrauc uz Ameriku, kur pavada septiņus gadus, strādādams sākumā visvienkāršākos darbus (laukstrādnieks, piena kannu izkrāvējs moderniecībā), lai neatlaidīgi izlauztu sev ceļu uz Nebraskas universitāti un vēlāk kļūtu tās mācības spēks. Un lūk — Kārļa Ulmaņa dzīve ir viscēlākais paraugs ikvienam latviešu jauneklim.

Vērodams Amerikas raženo zemtuŗu dzīvi, Kārlis Ulmanis savos iespaidos dalās ar pirmo ievērojamāko latviešu lauksaimniecības žurnālu lasītājiem dzimtenē. Arvien vairāk pārliecinādamies, ka pasaulē nekas jauns nevar rasties, ja cilvēki paliek tie paši vecie, viņš līdz 1914. gadam publicē daudz rakstu , kas noteikti ierindojami audzināšanas jautājumu aprisēs. Viņš raksta par tēviem un dēliem lauku sētās, aizrādot, ka vecāku un bērnu vidū jāvalda saticībai, uzticībai un draudzībai. Kādā rakstā viņš pieskaŗas jaunatnes pastāvīgā darba nepieciešamībai, iztirzā domu, kas tagad likta visas mazpulku organizācijas satversmes pamatos. Tālāk Kārlis Ulmanis raksta par gŗūtībām dzīves ceļā, to svētību un — dod norādījumus, kā gŗūtības pārvarāmas ar stipru gribu un neatlaidīgu centību.

Un — galvenais ir tas, ka visi šie Kārļa Ulmaņa raksti, gadiem aizejot, nav zaudējuši savu nozīmi, nav novecojušies. Jautājumi, kuŗiem to sacerētājs pieskāries, vēl šodien ierosina mūsos daudz un dažādas pārdomas, un mēs varam būt pilnīgi pārliecināti, ka tad, ja Kārļa Ulmaņa atziņām un pamācībām pirms trīsdesmit gadiem būtu atradušies tik pat atsaucīgi sekotāji, kā tagad — mūsu dzīvē būtu novērsti daudzi pārpratumi (saimnieku dēlu aizklīšana svešumā, laukstrādnieku trūkums) un daudzas nevēlamās parādības (nevarība un negribēšana, nesaticība, dzeršanas posts un t. t.).

Pasaules kaŗa laikā, kad latviešu tautu piemeklējušas nepelnītas ciešanas, Kārlis Ulmanis ir tās mierinātājs, viņš dod tai jaunu cerību; viņš mudina to pārciest bez gaudām un smilkstēšanas acumirkļa gŗūtības un raudzīties ar drošu skatu un paļāvību nākotnē; «Latvietis bojā neaizies nekad, ja viņš paliks pie savas zemes» — šo mūžīgās patiesības apstaroto atziņu Kārlis Ulmanis pasaka tad, kad tautai visvairāk vajaga garīga spēka, ticības, drosmes un paļāvības. Tādā kārtā grāmata mūs tuvina 1918. gada 18. novembŗa lieliem, vēsturiskiem notikumiem, kas savukārt sniegs mums Kārļa Ulmaņa kopš minētā laika teikto runu un sacerēto rakstu krājumu grāmatas «Tēvzemes Brīvībai un Slavai». 2. un turpmākās daļās, pie kuŗām jau strādā to sakārtotājs.

Lasot grāmatu «Tēvzemes Brīvībai un Slavai» — mūsu gars sāk sprēgāt kā pagale, kuŗai pieskārusies karsta liesma. Šī grāmata atraisa mūsu dvēselē cēlas un skaistas jūtas — tēvzemes mīlestību, nacionālo pašapziņu, vienības un vienprātības gribu, tā modina mūsos centību, neatlaidību, drosmi un uzņēmību; tā palīdz mums rast atrisinājumu jautājumam, kā dzīvot un ko darīt, lai mūžs nebūtu tikai bezmērķīga pastaigāšanās, bet — mērķtiecīgs, ražens un panākumiem vaiņagots ceļš, kas caur darbu ved pretim labākai, gaišākai nākotnei.

Grāmatā «Tēvzemes Brīvībai un slavai» — mēs neatrodam liekvārdību, tukšu jūsmošanu un fantazēšanu. Viss, ko Kārlis Ulmanis teicis vai rakstījis, ir līdz galam izdomāts, apsvērts; viņa sludinātās atziņas ir tādas, ka par tām nav iespējams šaubīties vai arī — tās apstrīdēt. Viņa vārdi ir itkā iecirsti granītā. Nekur grāmatā mēs neatrodam vārdiņu «varbūt», «liekas», «šķiet» ... Kārlis Ulmanis nešaubīgi tic tam, ko dara, un šī ticība mostas arī viņa klausītājos un viņa rakstu lasītājos.

Mēs varam būt pārliecināti, ka grāmatas «Tēvzemes Brīvībai un Slavai» ietekme audzināšanā būs ļoti liela, ka ikviens jaunietis, kas gribēs izaugt par krietnu un apzinīgu savas valsts pilsoni, šo grāmatu lasīs ar aizturētu elpu, juzdams, ka viņa sirdī mostas tādas pat jūtas, kādas dzīvē vadījušas to vīru, kas mūsu tautu vedis pretim gaišai un laimīgai nākotnei.

Apbrīnojami ir, cik daudz darba iztur cilvēks, kuŗa gars ir brīvs, un cik maz turpretīm tas, kuŗa gars ir miesas kalpībā

KĀRLIS ULMANIS

Konstantins Petss Igaunijas Valsts Prezidents

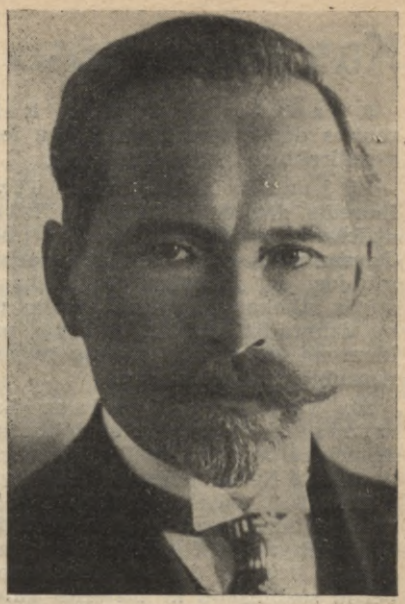

Antons Smetona Lietuvas Valsts Prezidents

Lietuvas un Igaunijas valsts svētkos

P. ROZĪTIS.

Mūsu brāļu tauta — lietuvieši — 16. februārī atzīmēja savas valsts 22. gada dienu. Kaut gan svinībām nav un nevar būt miera laika krāšņuma, tak gada dienu atceroties, Lietuvas valsts par sasniegumiem it visās dzīves nozarēs var teikt, ka viss, kas panākts, panākts ar pašu darbu, ar pašu izdomu.

Šogad Lietuva savus valsts svētkus atzīmēdama ar sevišķu pacilātību apzinās, ka valsts teritorijā atkal iekļauts Viļņas apgabals. Viļņā arī pirms 22 gadiem pasludināta Lietuvas brīvvalsts.

Tāpat kā mēs, arī lietuvieši savu valsti izcīnījuši kauju laukos ar ieročiem rokā. Ar labāko dēlu asinīm pirkta Lietuvas brīvība un neatkarība un to tagad sargā armija un aizsargu organizācija, kas šajos gados izveidojušās par moderni bruņotu valsts aizsardzības spēku.

No 1927. gada Valsts Prezidents ir Antons Smetona, kas ar tālredzīgu skatu un gudru ziņu vada savu tautu un valsti

Igaunija 22. valsts svētkus atzīmēs 24. februārī. Tāpat kā ar Lietuvu, ar Igauniju mūs vieno ciešas draudzības saites. Igauņu tautas 22 gadu darbs bijis ražīgs un panākumu bagāts. Igaunijas saimniecībai sevišķs ieguvums šinīs kaŗa laika apstākļos ir degakmens, kuŗa izmantošana ar katru gadu paplašinās. Degakmeni izmanto gan dzelzceļiem kā kurināmo, gan arī pārstrādā eļļās un benzīnā. Tagad arī mēs ievedam igauņu degakmeni.

Igaunijas armija veidojusies Lo brīvības cīņu laikiem, būdama allaž modrs sargs savai tautai. Blakus armijai par zemes drošību gādā aizsargu organizācija pulcinādama katrā pagastā un pilsētā kuplu dalībnieku un dalībnieču skaitu.

Jau ilgus gadus igauņu tautu vada Valsts Prezidents Konstantīns Petss, ar savu dzīvi un darbu būdams par paraugu ikvienam tautietim.

Latviju ar abām kaimiņvalstīm vieno cieša draudzība un sadarbība. Arī visu triju valstu mazpulki pratuši ievīt šīs draudzības saites. Mazpulku 10 gadu jubilejā mūsu mazpulkus sveica arī Lietuvas un Igaunijas mazpulku pārstāvji un viesi. Ka šo valstu draudzība padziļinās to apliecināja arī nupat Rīgā notikušā Baltijas valstu preses 7. konference.

Mūsu mazpulku jaunatne sveic Lietuvas un Igaunijas jaunatni viņu svētkos, kas šinī laikā zīmīgi un saturā kļuvuši dziļāki un arī skaistāki.

Kas jauns mūsu zemē un valsti

9. janvārī ministru kabinets par muitas departamenta direktoru iecēla līdzšinējo vicedirektoru Pēteri Freilandu.

15. janvārī Rīgā mira Tēvzemes balvas laureāts dzejnieks Vilis Plūdons. Ar viņa aiziešanu mūžībā, stājusies pukstēt dedzīga dziesminieka sirds. Plūdoņa darbus tik ļoti iemīļojusi arī jaunatne. Dzejnieka Plūdoņa mirstīgās atliekas no galvas pilsētas pārveda uz viņa dzimtajām mājām, Bauskas pagasta Lejniekiem un 21. janvārī guldīja turienes kapos, kas nosaukti dzejnieka vārdā.

20. janvārī Tautas labklājības ministrijā notika apriņķu un tiesu ārstu apspriede, kuŗā pārrunāja jautājumu par Ramona pret difterīta potes potēšanu visā valstī bērniem līdz 8. dzīvības gadam. Jau līdz šim plānveidīgu bērnu potēšanu ar pretdifterita poti izdarīja Rīgas pilsētas veselības pārvalde. Novērojumi liecina, ka tas ievērojami samazinājis bērnu saslimšanu ar difteritu galvas pilsētā. Šo iemeslu dēļ veselības departaments jau tuvākā laikā nodomājis bērnu potēšanu pret difteritu padarīt obligātorisku visā valstī.

23. janvārī pagāja 20 gadu, kopš kaŗa ministru ģen. **J. Balodi** par nopelniem valsts atbrīvošanās cīņās paaugstināja par ģenerāli. Ar to valsts, godinādama savu bruņoto spēku virspavēlnieku kauju laukos, godināja nacionālo armiju un tās varoņus. **Ģen. Balodis** ir pirmais mūsu ģenerālis un ikviens zina viņa nopelnus atbrīvošanās cīņās un armijas miera laika darbā. Atcerē kaŗa ministru sveica Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis**, valdība un armijas vadība.

Uz Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** ierosinājumu P. Mantinieka kartografijas institūts izdevis pasaules atlantu kabatas grāmatiņas formatā. Šo parocīgo pasaules atlantu Prezidents Draudzīgā aicinājuma 5. gada dienā dāvājis visiem mazpulkiem un arī daudzām skolām. 200 skolas saņēmušas arī Prezidenta velti — mūsu zemes izrakteņu kolekcijas, kuŗas sakārtojis zemes bagātību pētīšanas institūts.

28. janvārī pagāja 5 gadi no tās dienas, kad atskanēja Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** Draudzīgais aicinājums. To plaši atzīmēja visā valstī. Rīgā, Nacionālajā operā notika svinīgs akts, kuŗā ieradās arī Prezidents. Godinādams darbu un krietnus darba darītājus, Prezidents šinī atcerē apbalvoja ar Atzinības krusta ordeni 4 darba darītājus — vilnas darbnīcas īpašnieku Pēteri Aizsilnieku Varakļānos, Līvānu pag. lauksaimnieku Ādamu Dabaru, kuŗš uzaudzējis 10 dēlus un meitas, Cirgaļu pag. lauksaimnieku Magnusu Briedi, kuŗš arī izvadījis dzīves gaitās 4 dēlus un 3 meitas un jelgavieti Juri Mūrnieku, kas sabiedriskā dzīvē darbojies jau 50 gadu. Godalgas par labākiem darbiem saņēma arī rakstnieki, mākslinieki un zinātnieki.

Atzīmējot Draudzīgā aicinājuma aizstāvja Prezidenta personību un mūža darbu, ministru kabinets 26. janvāŗa sēdē pieņēma vairākus svarīgus lēmumus. Svarīgākais no tiem ir vispārējās arodizglītības fonda nodibināšana pie Lauksaimniecības bankas. Jaunais fonds veicinās lauku un pilsētu jaunatnes arodа izglītību, sniedzot viņiem materiālu atbalstu.

Valdība nolēma paplašināt arī stūdiju fondu, piešķiŗot studentiem turpmāk ne tikai aizdevumus, bet arī neatmaksājamus pabalstus. Piešķirs arī stipendijas augstskolu beigušiem — studiju turpināšanai ārzemēs. Šo ievērojamo valsts atbalstu baudīs trūcīgie un sekmīgākie jaunieši.

2. februārī pagāja 5 gadi no tirdzniecības un rūpniecības kameras darbības uzsākšanas. Ar to arī skaitāma kameru sistēmas ievešana valstī, kam idejisku pamatu deva 15. maijs, par visu augstāk stādot valsts un sabiedrības labumu.

10. februārī Šķibes pagasta Ezerkleišos rīkotā vakarēšanā piedalījās Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis**, tur uzrunādams vakarēšanas dalībniekus. Prezidenta runu noklausījās visi valsts iedzīvotāji. Vakarēšanai rudens un ziemas vakaros pierakstāma svarīga loma lauku dzīves veidošanā, kā to arī šinī gadījumā ar savu apmeklējumu pasvītrojis Zemes Saimnieks.

Uzvārdu latviskošana, kas tagad izmaksā tikai 2,20 ls, guvusi plašu atbalsi laukos un pilsētās. Katru dienu iekšlietu ministrija saņem daudzus lūgumus uzvārdu maiņai. Ap 1000 lūdzēju jau saucas jaunā, daiļskanīgā latviskā uzvārdā. Iekšlietu ministrs K. Veitmanis tagad saucas par Veidnieku, Valsts Prezidenta sekretārs J. Cimermanis par Rudumu.

AUGSIM LATVIJAI

Katrs ir cilvēks

Ganiņš gana ceļmalā,
Dievpalīgu gaidīdams,
Dievs palīdz, ganiņam!
Paldies — devējam! —
Kas nedeva dievpalīgu,
Lai nes velnu mugurā,
Lai nes velnu mugurā,
Velna bērnus padusē.
T. dz.

Daudzas gudras grāmatas sarakstītas par to, ka cilvēcība, tikusi, laipna, draudzīga pieeja citiem cilvēkiem ir viens no augstākiem tikumiem pasaulē. Uzpūtību, lielību un bramanību šīs grāmatas nonicinājušas un nopēlušas. Bet bez tā, ka mēs būtu lasijuši un iepazinušies ar šīm filozofiskām, prātnieciskām grāmatām, mums pietiek ar latviešu daiņu, lai mēs zinātu, kā mūsu sentēvi un senmātes raudzījušās uz cilvēcību.

Arī vismazais ganiņš, kas gana ceļmalā, ir cienīgs saņemt sveicienu un dievpalīga vēlējumu. Viņš ir tāds pats cilvēks, kā visi, gluži tāpat kā visi citi pilda savu amatu, kas, salīdzinot, nav ne mazāks, nedz nevērtīgāks par citiem darbiem.

Un cilvēki, kas savā lielā pārākuma apziņā un iedomībā iet gaŗām ganiņam un domā, ka tas nav sveicināms; ka viņu necienīgi ir teikt ganiņam dievpalīgu, šie cilvēki, īsta latvieša izpratnē nav augstu vērtējami.

Latvietis par tādiem saka šos nesaudzīgos vārdus: tie cilvēki — Lai nes velnu mugurā, Lai nes velnu mugurā, Velna bērnus padusē. — Lai tie staigā pa pasauli apkrāvušies ar augstprātības un iedomības velnu.

Un paraudzījušies reālajā dzīvē, mēs gaužam labi varam saskatīt, ka šī nasta nav nemaz tik viegla nasta. Augstprātībai nemitīgi jābažījas, ka tik viņš «neiekrīt», nepasaka labu dienu kādam sevis necienīgam cilvēkam, kas varētu slikti atsaukties uz viņa «stāžu», uz viņa labo slavu. Un šīs bažas vien jau ir nasta, kas nedod iekšējās brīvības un atklāta prieka.

Cik viegls, kā putna spārniem nests, sajūtas tas cilvēks, kas bez bažām «sevi pazemot», var katram gaŗāmiedams teikt sirsnīgu labdienu, sirsnīgu dievpalīga vēlējumu un saņemt preti tik pat draudzīgu — paldies. Šie vārdi ir kā dzīva saite, kas vieno un saista cilvēkus, vairo viņu prieku un atraisa domas.

Ai, iekšēji brīvam būt, sirsnīgam būt! Tā ir liela laime. Un nekad nepiederēt pie tiem, kuŗiem latvietis novēl velnu nest mugurā un velna bērnus padusē, — tas ir jau sasniegums, kas tuvina mūs patiesai cilvēcībai un lielai personībai.

Valsts Prezidents KĀRLIS ULMANIS, Izglītības ministrs prof. J. Auškāps un Sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš š. g. 28. janvarī svinīgā aktā Nacionālā operā

Čiekuru lasītājs

A. DZIĻUMS

Patiesi, iebraucot Gruzduļu pagalmā, sivēni kliedza vēl trakāki. Māte ar mazajām māsiņām iznāca no istabas un neizpratnē raudzījās atbraucējā. Tad pēkšņi māte sasita plaukstas un skrēja šurp.

«Gust, Gust, vai tu jau esi atvedis sivēnus?»

«Sivēnus, sivēnus — cūciņas!» arī meitenes priecādamās pieskrēja pie ratiem.

No sākuma Augusts neatbildēja. Viņš ļoti nopietni ņēmās ar zirga nojūgšanu.

«Gust, vai tad tie par ciekuriem?» māte vēl arvien nevarēja attapties.

«Iznāca un palika vēl pāri. Nokalnu māte laikam lēti rēķināja.»

«Skaties — ar to zēnu —! Kas viņam ienācis prātā! Tad tikai jāsaka tēvam, lai gudro atdot.»

«Tēvam nesaki nekā, māt! Kad cūkas nobaros — tad.»

«Bet tev taču jāiet pie šuvēja, lai līdz Lieldienām kārtu var dabūt gatavu!»

«Rudeni, māt, rudeni, tagad nē!»

«Bet kā tu bez jaunām drēbēm, Gust —? Tā es nebiju domājusi.»

«Es arī nē. Bet tagad ir citādi. Ej tikai skaties, kur sivenus palaist!» Šajā brīdī Augusts gan paraudzījās uz savām ielāpainajām biksēm, bet tad ar troksni nosvieda zemē ilksi. Pēc tam viņš palaida lopu vārtīties un ieveda stallī.

«Cūciņas, cūciņas!» meitenes saukdamas skraidīja ap ratiem, bet māte tikai tagad attapās, ka viņai jārūpējas, kur jaunos iemītniekus novietot.

Citu rītu Augusts atkal uzvilka kājās vecās bikses, paņēma maisiņus un aizgāja uz Dzeņu silu. Viņš bija nolēmis līdz Lieldienām izkāpaļāt visas zemzarainās priedes. Ticis pie pirmā koka, zēns nosvieda lielo maisu zemē, mazo uzkāra kaklā un veikli rāpās augšā. Viņa rokas bija spēcīgas, tāpat kājas norūdītas, lai remstos pa stumbru arī bez zariem. Tikai bikšu ielāpiem dažreiz nācās izturēt vairāk, nekā tie spēja. Bieži vien, kad Augusts jau sēdēja galotnē, viņš bažīgi palūkojās uz ceļgaliem. Protams. pelēkā vadmaļa bija stipra, toties dažās vietās bija pārtrūkuši melnie diegi, tā kā ielāpi draudēja atirt. Zēns pārlaida roku pār biksēm, it kā tās sakārtodams, bet, atcerēdamies šī pavasara lielās pārmaiņas, sāka veikli šķīt ciekurus. Lieldienas, šūpoles? Dzīvos mājās, neies. Gan citu gadu viņš varēs iegādāties jaunu kārtu un krāsainu kakla saiti. Tad jau viņš būs liels puisis, varēs darīt, kā pašam patīk. Tā domādams, Sēliešu Augusts saujām meta maisiņā ciekurus, kas tur čaukstēja un valstījās, kā nātrās palaisti vēži.

Vienu priedi nolasījis, zēns izbēra ražu lielajā maisā un rāpās atkal citā kokā. Atnākot vakaram, Augusts ar lepnumu varēja apzināties, ka pūrs atkal viņam skaitījās. Tikai biksēs vietām bija ierauti jauni robi. Un kad vakarā viņš aizgāja mājās, māte norūpējusies teica: «Tad jau gan vecās vēl nevajadzēja noplēst, ja jaunas nevar iegādāt.» Un kalpa sievas sejā pavīdēja skumjas.

«Nekas, māt!» Augusts dzīvi atsaucās. «Vasaru tu man varēsi tirgū nopirkt vieglas darba bikses un tad līdz rudenim kautkā iztiksim. Bet ciekurus taču nevar atstāt kokos, vai nē, māt?»

«Naudas gan šo pavasar ļoti vajadzēs,» atcerēdamās jaunās dzīves sākumu, mātedēlam piekrita un vēra adatā diegu.

Tā Sēliešu Augusts kāpaļāja pa Dzeņu sila priedēm līdz Lieldienām. Apcirknītis atkal bija piebērts pilns. Protams, pēc svētkiem viņam vairs neatliks tādām lietām laika. Zeme jau bija nožuvusi, pavasaris klāt. Saule ar dienvidu vējiem atgādināja, ka tālu nav vairs sējas nedēļas.

Tādēļ sestdienas rītā Augusts aizgāja uz Dzeņu silu pēdējo reizi. Mežs jau skanēja putnu dziesmās, kā tikko atklāts koncerta dārzs. Aiz sila, purva nolejā, dūdināja rubenis, kliedza ķīvītes un gaŗknābainie ķikuti dīvaini murmināja. Pat laiskās vārnas vairs neķērca, bet, satupušās priežu galotnēs, vankšķēja kā suņi. Dzidrajās debesīs nepārtraukti trinkšķināja cīrulis, bet

koku pazarēs žagata ar sīli atskaņoja zemākās notis. Vēl gan nedzirdēja maigo zvanītāju dzeguzi, toties tās vietā veikli rīkojās timpanists dzenis, kas pavasara svētkiem par godu bija uzvilcis savus krāsainākos svārkus. Klaks, klaks — klaks, klaks — atspiedies uz platās astes, viņš cirta strupo knābi sausajā galotnē. Augusts bija novērojis, ka raibais putns prata koka iedobumā iespiest ciekuru, lai tad ar aso knābi to atvērtu un izlasītu sēklas. Konkurents — zēns nosmējās un rāpās pa verveļaino stumbru augšup.

Kad škērskoka gals bija sasniedzis resnāko zaru . . .

Pēcpusdienā, kad Augusts uzkāpa pēdējā kokā, viņš no galotnes uzmeta skatu Nokalnu bērziem. Lūk, Kārlis ar Ludi jau rīkojās! Viņi bija atnesuši šūpoļu šķērskoku un pieslējuši pie bērza. Abi zēni stāvēja pie koka atliekuši kaklus un, šķiet, nezināja padoma. Augustam likās, ka brīžiem viņi paraudzījās uz Dzeņu sila pusi. Un šajā brīdī Augustam kaut kas ienāca prātā. Šūpoles taču viņš var palīdzēt uzkārt. Tādam darbam viņa vecās bikses vēl noderēja. Patiesi. Tur taču jākāpj kokā, un kas cits to prot veiklāk izdarīt kā viņš? Tādēļ, ilgi nedomādams, zēns nošļūca no priedes, pameta ciekuru maisiņu pie koka stumbra un lieliem soļiem aizgāja uz Nokalnu pusi.

«Mēs domājām, ka tu nenāksi!» ieraudzījis draugu, Ludis kliedza pa gabalu.

«Tad mēs rītā olas būtu ievākuši vieni paši!» arī Kārlis dzīvi atsaucās, un zēnu balsis tālu aizskanēja mežā.

Augusts apstājās pie bērza un izslēja galvu. «Jākāpj augšā?»

«Jākāpj,» arī draugi paraudzījās augšup. «Mēs atnesīsim trepes.»

«Nevajaga —» Augusts vienaldzīgi atbildēja un ierasti saspļāva delnās. Protams, vecās bikses dabūja atkal trūkties, bet zēns drīz vien ieķērās bērza zaros un kādā divžuburī palika jāteniski sēžot. «Padod nu koku!» viņš sauca, izstiepdams pret leju rokas.

Ludis ar Kārli tikai tagad attapās, kas jādara, un par abiem pieķērās pie šūpoļu

šķērskoka. Divi zēni to cēla no apakšas, viens vilka tupēdams bērza zaros. Kad šķērskoka gals bija sasniedzis resnāko zaru, zēni uzsvieda streņģi. Augusts koku piesēja, lai tas neslīdētu atpakaļ. Darbu rūpīgi padarījis, viņš nolaidās zemē un bez kavēšanās uzkāpa otrā bērzā. Ludis pa to laiku piesēja šķērskoka otrā galā virvi. Augusts vilka. Zēna vaigos iesitās sārtums, bet rokas viņam bija stipras un norūdītas. Pēc brīža arī otrs šķērskoka gals atradās uz bērza zara. Nu tikai atlika to nostiprināt, pārmest kokam virvi un apakšā iesiet dēlīti.

«Tev tas gāja vareni ātri!» abi Nokalnu zēni reizē iesaucās, kad Augusts nolaidās zemē.

«Tādu nieku —» Augusts vienaldzīgi atrūca, slepeni apskatīdams bikšu ielāpus. Patiesi, kaut kas tur atkal nebija kārtībā. Bet draugi bija aizņemti sienot virvi, viņi neredzēja, ka Augusts saudzīgi pārlaida delnu pār ceļgalu.

«Bet tagad jāizmēģina!» kad darbs bija veikts, Ludis sauca, ielēkdams šūpolēs. Kārlis skubināja arī Augustu, pats palikdams zemē iešūpojot.

Zēni cieši turējās virvēs, locīja ceļus, dzinās un spieda viens otru arvien augstāk. Pie matiem jau sitās bārkstainās bērzu pazares. Kad šūpoles krita lejup, krūtīs kaut kas kutēja, aizturēdams elpu.

«A - ū!» Ludis skaļi iekliedzās, dzīdams šūpoles vēl augstāk. Augusts jau redzēja pāri Dzeņu silam Gruzduļu ēkas, kokus un pagalmu. Ar nākošo sviedienu viņš jau skatīja laukus, pļavas un zaļo rudzu zelmeni. «A - ū!» arī viņš draiski iekliedzās.

Beidzot Ludis ielaida šūpolēs Kārli, un tā Augusts dabūja krietni izšūpoties. Nokāpjot zemē, viņam mazliet reiba galva. Pa to laiku arī saule bija nolaidusies zemāk, tādēļ zēniem vajadzēja šķirties.

«Rīt no rīta nenoguli!» Kārlis piekodināja, bet Augusts šajā brīdī bija atkal aizņemts ar savām biksēm. Viņš neuzkrītoši skatījās, vai nav atplīsis atkal kāds ielāps, tādā kārtā palikdams draugiem atbildi parādā. «Ar labvakar!» viņš tikai dzīvi iesaucās un aizskrēja uz Dzeņu sila pusi.

Uzsviedis plecos ciekuru maisiņu, Augusts devās mājās. Protams, ar vecajām biksēm viņš taču svētku laikā nevarēja rādīties ļaudīs, bet tomēr viņa gars turējās modrs. Varbūt zēnu izklaidēja dzīvības pilnais pavasaris, saulainā svētku sestdienas novakarē, kad atbalsis skanēja tālu pār mežiem un laukiem, tā kā pat rubenis šķita dūdinām tepat grāvmalā.

No Gruzduļu dzīvojamās ēkas plūda svaigu pīrāgu smarža. Augustam pēkšņi sāka gribēties ēst.

Pie durvīm viņš satika veco saimnieku.

«Nāc, nāc, Gust', pie pīrāgiem!» viņš laipni aicināja. «Un tad ej pielūko, ka tavi sivēni neaizbēg mežā — kļūs par meža cūkām!»

Augusts nocēla no pleciem ciekuru maisu un palūkojās uz kūts pusi. Patiesi, aiz ēkas stūŗa nokustēja baltas muguras un mezglā savītas astes.

«Kā t' šie tikuši laukā?» Augusts nopietni iesaucās.

Priekšnamā parādījās māte ar kūpošu pīrāgu pannu.

«Izlaidu, Gust! Citādi notupēs kājas. — Gribi? Tu taču neesi ēdis kopš rīta.»

Augusts noglāstīja kūpošos pīrāgus ar kāru skatu. Tad vienu paņēma un iecirta baltos zobus.

«Ņem, ņem, vēl! Citus nesīšu kambarī. Tie ir cepti no saimniektēva miltiem,» māte paskaidroja, reizē uzlūkodama dēlu un veco saimnieku.

Arī Augusts silti paraudzījās Gruzduļa tēvam acīs. Nekad svētku pīrāgi viņam nebija garžojuši tik lieliski kā šobrīd.

«Un šonakt tev pirmo reizi vajadzēs pārgulēt lielajā mājā,» vecais vīrs teica. «Nu jau tu būsi saimnieka vietā.»

Augusts ar piebāztiem vaigiem paraudzījās runātājā. «Jau šovakar?»

«Tā mēs nolēmām, dēls!» māte paskaidroja. «Ej tikai tēvam palīgā pārnest gultas un drēbes. Viņš jau rīkojas.»

To dzirdot, Augusts ātri uzsvieda ciekuru maisiņu plecos un, lieliem kumosiem kozdams pīrāgā, steidzās pār pagalmu. Sivēni, viņu ieraudzījuši, palika uz vietas, izslēja sārtos purniņus, bet tad abi reizē skaļi ierukšķējās un aizmetās aiz kūts. «Pagāni —» Augusts labsirdīgi nosmējās un iegāja pa atvērtajām mazmājiņas durvīm.

Tēvs jau bija izjaucis skapi, gultas drē-

bes sakrāvis čupās un sasējis palagos. Mazās māsiņas vīstīja savas lelles. Ieraudzījušas lielo brāli, viņas pameta darbu un skrēja pretī. «Gust, Gust, mēs iesim uz lielo māju!»

Tagad Augustam nebija vaļas māsiņu pļāpāšanā klausīties. Viņš ātri izbēra ciekurus apcirknītī un ķērās pie darba.

«Zināji, ka pāriesim jau šovakar, es būtu pārnācis ātrāk,» viņš kā atvainodamies piebilda.

«Cik te to mantu pavisam —» tēvs, aizņemts ar plauktiņa noņemšanu, atteica.

«Palaid mani — es!» Augusts ātri pakāpās uz sola un turpināja tēva iesākto darbu.

«Dari, dari — esi lokanāks!» tēvs palaida dēlu savā vietā un, paņēmis savus gaļos zābakus, aiznesa no kalpa mazmājiņas uz saimnieka istabu.

Tā Sēliešu ģimene pārnāca uz Gruzduļu lielo māju jau Lieldienu sestdienā, un mazmājiņā palika tikai Augusta ciekuri. Tos viņš pēc svētkiem vedīs atkal uz virsmežniecību. Un tad sāksies darbs. Liels, svētīgs darbs, par kuŗu visvairāk jūsmoja māte un viņas sešpadsmit gadus vecais dēls. Arī Gruzduļu tēvs šopavasar bija kļuvis it kā vingrāks un, pie kopēja galda ēdot ar Sēlieša ģimeni svētku cepumus, viņš lieku reizi teica: «Labi, labi, ka tā. Sirds mierīga.»

Nākošā rītā Augusts pamodās, kad pa lielajiem logiem jau ieplūda saule. No sākuma zēns it kā apjuka. Mazajā kalpu istabiņā arvien bija tumši kakti, lai cik gaiši dienas valdiniece aiz apkvēpušajām sienām spīdētu. Bet te viņa sveica gulētāju no agra rīta ar siltu un sirsnīgu smaidu. Augusts atcerējās, ka viņi ir iesākuši jaunu dzīvi. Tādēļ zēns ātri izlēca no gultas un uzrāva kājās ielāpainās bikses.

Mirdzošais rīts! Patiesi, tik gaišas Lieldienas nabadzīgais kalpa zēns nekad vēl nebija piedzīvojis.

Lievenī Augusts sastapa saimniekētvu.

«Nu, Gust, ko tu manā mājā pirmajā naktī redzēji sapnī?»

Augusts apstājās un pārdomāja.

«Jaunas bikses!» tad viņš priecīgi iesaucās. «Manas vecās, ielāpainās bija kļuvušas gluži kā jaunas.»

«Tad tu esi labi sapņojis, zēn! Lai Dievs tev palīdz!» Un, noglāstījis zēna matus, vecais saimnieks iegāja istabā.

Laukā mirdzēja gaiša diena. Kaimiņos sasaucās gaiļi, purvā dudināja rubeņi un Dzeņu silā klakšķināja raibsvārcis putns. Augustam likās, ka daba tikai pirmo reizi atmostos vēl neredzēti jaunai dienai.

Šajā brīdī zēns atkal atcerējās savu sapni. Jaunas bikses. Patiesi, tam vajaga būt labam sapnim. Bet šobrīd viņam vēl kājās ir tās pašas ielāpainās drēbes, un Augusts atkal norūpējies apskatīja sevi. Žēl, žēl, bet ko tur varēja darīt?

Klau, vai uz Nokalnu pusi jau neklaigāja draugi? Tiešām, sasaucās, ūjināja, balsis atskanēja mežā.

Augusts stāvēja Gruzduļu istabas galā, klausījās, pētīja un vēlreiz pārlaida skatu ielāpainājām biksēm. Piedūra vietām pirkstus, it kā izlīdzinādams krunkas, pakasīja ar nagu, notīrīdams sveķainā ciekura pēdas un beidzot izskaitīja, cik ielāpu māte tur bija uzšuvusi.

«Nav nemaz tik daudz,» viņš teica pats sev, pārlaizdams roku pār ceļgalu. Dažās vietās vēl vajadzētu piešūt, ar šķērītēm apgriezt spurainās malas un būtu labi. «Ko, vai tā nevarētu?»

Spožā saule smaidīja zēnam pretī un teica — var, var!

Un Augusts ieskrēja istabā.

«Māt, vai manas vecās bikses tik briesmīgas izskatās?»

Māte skumji smaidīdama paraudzījās dēlā. «Tu laikam nevari nociesties —?»

«Ja šo ielāpu vēl piediegtu, tad būtu pavisam gludi,» un Augusts piedūra atkal pirkstu vainīgai vietai.

«Kauns gan būtu tādu cilvēkos laist.» māte vainīgi prātoja, «bet vai nu bikšu dēļ tu visus svētkus dzīvosi mājās? Velc nost, apskatīšos, kas tur darāms!»

Augusts strauji atrāva pogas. «Zināms, vai bikšu dēļ —»

«Saka, ka drēbes cilvēku neceļot, bet tikums,» māte, vērdama adatā diegu, mierināja vairāk sevi nekā dēlu. Pēc tam viņa apsēdās krēslā, paņemdama klēpī ielāpainās bikses.

Pēc brokasta Sēliešu Augusts ātriem soļiem devās caur Dzeņu silu uz Nokalnu baltajiem bērziem. Zēna krūtīs šūpojās jauna dzīve un pavasaris.

Zemnieks

ERNI KRUSTENA stāsts.
(No igauņu valodas tulk. E. Žigurs.)

Pamodies Jānis Norkalns atcerējās vakardienas ūtrupi.

Kaut gan istaba laistījās lielā gaismā, galva vēl bija smaga, kā pēc negulētas nakts. Apaļus piecus gadus šī zeme, šī smilts, piederēja viņam. Visus šos garos gadus viņš te atrada piepildījumu sapņiem un vēlējumiem. — Tagad viņam te vairs nepiederēja nekas. Vēl vakar sāpēja sirds, un viņš mocījās žēlabās, bet šodien no tām vairs nebija ne vēsts, gluži otrādi, viņš uzņēma visu vienaldzīgi, itkā mājas, lopi, darba rīki un labība nekad nebūtu viņam piederējuši. Galva bija smaga, bet sirds viegla. Viņš bija laimīgs par savu mieru un pašapziņu, pat iesmējās, atceroties, kā kaimiņi ūtrupē kaulējās ap viņa mantu. — Ūtrupē bija ieradušies gandrīz visi apkārtnes zemnieki. Viņi izturējās kā svešnieki un steidzās piedalīties izsolē. Katrs centās par lētu cenu kautko iegūt. Turpmāk viņa pļaujammašīna pļaus Tiltgales tīrumos, tad viņi vēl reiz par viņu zobosies, tāpat kā vakar. Jānis Norkalns mēģināja gan viņus uzrunāt draudzīgi, kā agrāk, un vienam pat sirsnīgi uzsita uz pleca. Bet viņi visi kā bailīgi bērni rāvās no viņa projām un neuzticīgi viņu uzlūkoja. Dažs skatījās viņā kā nosodīdams, dažs ironiski, cits slēpās aiz vienaldzības vēsās maskas. Vai tie bija kaimiņi? Labi, ka gadījums tos atmaskoja.

Bet tie tomēr nebija gluži ļauni ļaudis. Viņiem vēl bija sirdsapziņa. — Pērnziem, kad aizdegās Pirtnieku tēva šķūnis un lopu kūts, un visa viņa lopu barība un labība sadega pelnos, tad visi kaimiņi piedalījās dzēšanas darbos, bet, diemžēl, ūdens trūkuma dēļ uguni neizdevās noslāpēt. Tur viņš redzēja vīrus no tuvienes un tālienes, visi viņi izteica nabaga Pirtnieku tēvam līdzjūtību un solījās palīdzēt. Daži sacīja:

«Kad mēs katrs dosim vienu klēpi, tad ziemu pārcietīsi, lopi ēdīs sienu līdz jaunai zālei.»

Bet Pirtnieku tēvs visus laipnos piedāvājumus atraidīja, laikam zināja, ka viņš pats nevienam neko nedotu, tādēļ negaidīja arī no citiem. Un tā nu notika. Lielākie solītāji Pirtnieku tēvam neatnesa pat sauju labības, nedz siena klēpi.

Norkalns domās attēloja katru, kas bija solījies Pirtnieku tēvam palīdzēt, un redzēja, ka tas, mājās aizgājis, nostājas pie apcirkņa malas un prāto, kamēr kļūst savējā žēl, «ē, pietiks viņam no tā, ko citi aiznesīs, mans siena klēpis tur bijis, nebijis.» — Visus šos cilvēkus Norkalns vakar redzēja ūtrupē. Viņš bija tiem mācījis putnkopību un dārzkopību, palīdzēdams arī derīgiem padomiem, bet tagad šie cilvēki no viņa vairījās. Viņš tos nemācīja kā instruktors, bet kā labs kaimiņš, jo par savām pūlēm atlīdzību neņēma. Bet tagad, kad viņam draudēja posts, un viņa īpašums nonāca ūtrupē, neviens viņu vairs nevēlējās pazīt, pat labākie kaimiņi novērsās, itkā nabadzība būtu kāda ļauna sērga.

Viņu vidū bija arī vecāki vīri, bet kad Norkalns tos uzlūkoja, tie nodūra galvu vai pagrieza muguru. Viņu smīnā bija slēpta pašapziņa, kuŗas nozīmi Norkalns nespēja izdibināt. Jau tad, kad viņš vēl būvējās, Norkalns ievēroja, ka daži kaimiņi viņa darbā noraugās ļauni smīnēdami. Viņš tiešām nesaprata, kādēļ viņi to darīja, nezināja, kādēļ tie viņu ienīda. Jānis Norkalns nopūtās, bet nopūta izskanēja māksloti, tādēļ viņš nopūtās vēlreiz, bet daudz dziļāk, lai smietos pats par savām jūtām.

Jā, taisnību sakot, ļaudis par viņa nelaimi atklāti zobojās, bet šis zobošanas iemesls nebija viņa bankrots, te slēpās kaut kas cits, nopietnāks, kas pamudināja ļaudis viņu ienīst. Likās, itkā viņš būtu izdarījis kādu nepiedodamu muļķību, par kuŗu jāsmejas pat ganu zēnam. Bet kāda šī muļķība, to Norkalns nespēja izdibināt. Tomēr, viena lieta viņam bija skaidra: viņš bija savos kaimiņos vīlies. — Viņš juta, ka sirdī briest dusmas un pretīgums pret šiem ļaudīm. Gribējās izdarīt kādu

pārgalvību, lai tikai kautkā atriebtos. Viņš uzmeta šauteni plecā un nolēma doties uz mežu, kaitināt virsmežzini un mežsargu.

Viņš pārgāja pāri pauguram, jo zināja tur stirnu takas, bija manījis viņu pēdas zem retajām priedēm. Pēdas bija iespiedušās mīkstajā sniegā. Brienot pa šo sniegu, Norkalns cieši apņēmās nošaut kādu stirnu. Kaut tas šodien izdotos! Bet viņam nelaimējās, jo neredzēja ne mežsarga, nedz stirnas. Tas viņu vēl vairāk uztrauca. Pēkšņi rubeņi barā pacēlās no krūmu pudura. Norkalns izšāva, kaut gan zināja, ka tik lielā attālumā netrāpīs.

— Tā gribējās satikt savu agrāko draugu virsmežzini, lai redzētu, kas no šīs draudzības vēl atlicis pēc izputēšanas, jo nu Norkalns vairs nebrauca medībās ar kamanām. Tagad viņš bija nabags. Ko teiktu mežzinis, sastapis viņu mežā ar šauteni plecā, vai ieraudzījis viņu pie kāda krūma dīrājot nošautu stirnu.

Šis prieks tomēr nepiepildījās, un viņš sāka gudrot, no kuŗa kaimiņa pirms šķiršanās atvadīties. Gandrīz visi viņi bija ūtrupē, tur apmainīja pa vārdam un skatam, kas itkā nozīmēja — atvadas. Šai krēslainajā pasaulē, kur nedēļām un mēnešiem pat nepaspīdēja saule, vairāk arī nevajadzēja. Norkalnam tomēr gribējās iegriezties, kauču uz mazu brītiņu parunāties. Viņš mirkli itkā šaubījās, tad nolēma doties uz Ežiniekiem, jo tur viņš bija vissvešāks . . .

«Nav tev ko gausties,» teica Ežinieku saimnieks. «Ka tev šeit labi neklāsies, to zināju jau sen, tikko tu te atnāci. Nemaz arī nebrīnījos, kad tu slīdēji no kalna purvā, jo citas izejas tev nebija.»

«Nu labi, man nekas neveicās, bet nesaprotu, kādēļ ļaudis mani ienīst.»

«Vai tu pats to vēl nesajēdzi?» jautāja vecais līdumnieks. «Es tevi ienīstu tāpēc, ka tu rīkojies tā, kā tev nevajadzēja rīkoties,» viņš turpināja. «Jau pirmajā vasarā, kad tu sāki būvēties, teicu, tas vīrs izputēs, un kā pats redzi, tas ir noticis.»

«Un tu visu to paredzēji!» Norkalns pārsteigts iesaucās.

«Ja tavās dzīslās ritēja kaut piliens kristīga cilvēka asiņu, kādēļ tu nenāci un nesacīji, tu pasargātu cilvēku no posta.»

«Es to nevarēju darīt,» teica vecsaimnieks. «Savu miesīgo dēlu es varbūt brīdinātu.»

«Varbūt?!»

«Saprotams, jo ne vienmēr dēli pieņem tēvu padomus.»

«Tā tad tu nevarēji man dot padomu?»

«Nē, es nevarēju.»

«Kā tas saprotams? Liekas, tu priecājies par tuvākā nelaimi?»

«Saproti kā gribi,» atteica vecis un spītīgi klusēja.

«Tas tevi ļoti pagodina.»

Vecais vēl vairāk noslēdzās sevī. Viņš ierāvās kā gliemezis čaulā, siltāk ieskaudamies kažokvestē. Norkalnam gribējās viņu kaitināt, tādēļ teica:

«Brīnos, kādēļ tu vakar nenāci uz ūtrupi, visi pārējie bija, nopirka pēdējo grabažu, padarīja tīru darbu.»

«Lai dara,» atbildēja vecais un atkal apklusa, bet redzēdams, ka Norkalns nedomā atbildēt, viņš tomēr turpināja: «Man pietiek ar to, ka tu dabūjis mācību. Manas pamācības tev līdzētu tikpat, cik pīlei uzliets ūdens. Tu, varbūt, mani izsmietu un nosauktu par plānprātiņu. Tu man noteikti neticētu, jo tu pats esi plān-

„Nē, tā ir tava paša vaina"

prātiņš. Šeit dzīvodams, tu nekad pie pilna prāta neesi bijis. Vai tu arī pats tam tici?»

Norkalns jutās neērti, bet viņam patika atklāti cilvēki, tādēļ, teikto ļaunā neņemdams, ieinteresēts jautāja:

«Kāpēc?»

«Tāpēc, ka tu sevi nepazini, kad atnāci mūsu pusē. Tu nezināji, kas tu esi, tu plātījies un runāji visādas muļķības. Vai tiešām man bija jāiet un tev jāsaka, ka tu par zemnieku nederi?»

«Kaut vai tā,» atteica Norkalns.

«Jā, bet tu neticētu. Un kā gan tu tam varētu ticēt, ja pats solīji būvēt elektrisko spēkstaciju un izrakt caur kalnu tuneli, lai mākslīgi laistītu zemi. Vai tu domāji, ka kāds tev ticēs un tu iegūsi slavu? Mēs neticam, kad mums sola maizi, mēs ticam tikai tad, kad mums maize galdā, un mēs to griežam, laužam un bāžam mutē. Lūk, tādai ticībai atveras debesu valstība, bet tu cerēji, ka katrs sējums būs pļaujams. — Solījies celt elektrisko spēkstaciju, bet, ceļot savu dzīvojamo ēku, jau pielaidi rupjas kļūdas. Varbūt tevi interesē, kādēļ es paredzēju, ka tu piedzīvosi bankrotu?»

«Ļoti interesē,» atteica Norkalns.

«Atceries, toreiz, kad tu būvējies, mums bija divas grantsbedres. Viena tagad ir piebērta. Tu cēli māju starp divām grantsbedrēm, bet tu izdarīji kļūdu, ka nevedi granti no tuvākās bedres. Tur bija iegruvusi zemes virskārta, bet zem gruvežiem atradās laba grants. Tu nevedi tādēļ, ka pie grants bija grūtāk piekļūt. Tu nevīžoji piepūlēties, drusku paraktīes, bet brauci uz tālāko bedri. Tur bija viegli granti iegūt, bet tu nerēķinājies ar slikto ceļu. Savam slinkumam tu upurēji zirga veselību un darba rīkus. Tu taupīji savus kaulus, bet netaupīji riteņu spieķus. Mīļais cilvēks, tev jāsaprot, ka zemnieka kauli nedrīkst lūzt tik viegli kā riteņu spieķi.»

Norkalns smējās.

«Smejies vai nesmejies,» turpināja vecais saimnieks, «bet man pietika, lai pateiktu, ka tu neesi īsts zemnieks. Zināju arī, ka tu te ilgi nevilksi, bet necerēju, ka tu izturēsi tik ilgi, jo, ja nemaldos, piecus gadus tu velti pūlējies, daridams neauglīgu darbu.»

«Jā, apaļus piecus gadus,» atbildēja Norkalns.

«Bet es domāju, ka tu pat pilnus trīs neizturēsi . . .»

«Laikam tās grants vešanas dēļ?» iesmējās Norkalns.

«Jā,» turpināja saimnieks, «kādreiz, granti vedot, grambainajā ceļā, tev pārlūza ilkss, un tad tu pirmo reizi gāji pie kaimiņiem pēc palīdzības.»

«Saprotams,» atrūca Norkalns, «bet visā ciemā neatradu nevienu, kas man aizdotu savus ratus. Viņiem vai nu nebija, vai arī viņi negribēja dot.»

«Viņi negribēja dot,» ar uzsvaru atteica saimnieks, «jo aizdodot te raugās uz to, kam aizdod; katra lieta, līdzīgi bankā aizdotai sumai, jānodrošina, un mēs šo nodrošinājumu meklējam vīra darbos. Tavā nelaimē vainojams tavs slinkums, jo, taupīdams savus spēkus, tu iedzini sevi postā. Šāds darba veids nederēja nodrošinājumam, tādēļ pagāja vairākas dienas, kamēr tu dabūji ratus, bez tam nokavēji vēl divas dienas, kamēr kalējs izlaboja tavējos Tā tu pazaudēji veselu nedēļu jauko rudens dienu. Redzi, un tu izdarīji kļūdu jau mājas pamatus liekot, jo kad atkal gribēji ķerties klāt, iesākās lietus periods, un darbi apstājās. Kad citi tīrumā jau novāca labību, tavam labības šķūnim vēl nebija jumta. Tev bija jācer uz labu laimi, jāgaida, kamēr Dievs dos jauku laiku, bet nelīdzēja ne laime, nedz Dievs, jo viņam tavas labības liktenis bija vienaldzīgs. Beidzot tu apjumi jumtus un sāki vest labību, bet tas notika divas stundas pirms lielā rudens lietus. Pats vēl labi atceries, ka tava mitrā labība sadīga . . . Un ko tas nozīmēja?»

«Tā tad, pēc tavām domām visā manā nelaimē vainīga tālā grants bedre?» jautāja Norkalns.

«Nē, tā ir tava paša vaina,» noteica vecais saimnieks. «Grants bedre nevienu pie sevis nesauca. Tu gāji pie grants bedres.»

«Bet ir taču neērti vienmēr rūpēties par riteņu spieķiem un pie katras ceļa

grambas mocīties ar domām, kaut tik zirga lietas nenodiltu,» Norkalns sapīcis atsacīja.

«Kad neērti, tad neērti,» noteica saimnieks un vairāk nerunāja, bet atvadoties tikai mēmi pamāja ar galvu. Mājup ejot, Norkalna sejā iesitās vēsums, un viņš juta, ka šis vēsums pārņem visu ķermeni un sāpīgi apskauj sirdi. Kad viņš gāja gar krēslaino mežmalu, viņš sajuta smeldzīgu vientulību. Šeit cilvēka krāšņo fantaziju ar neuzticību noraidīja. Vārnas laidās pār tīrumiem uz tālo mežu pusi. Norkalns pacēla šauteni un izšāva barā, bet viņam neinteresēja, vai viņš kādu nošāva vai nē. Tagad viņam patiešām bija auksti. Viņš sajuta savu dzīvi tukšu, atskārzdams, ka tagadējais laiks un gadusimtenis ienīst bagātu fantaziju bez auglīga darba. Tagad katram jāpazīst sava zeme un cieši jāsaistās pie tās. Tagad jābūt stipram.

Tur mani gaida

JONAS ŠIOŽINYS
(No lietuvju valodas tulk. I. Gr.).

Petras Saulēnas bija centīgs kareivis.

Viņš allaž apzinīgi izpildīja visus tam uzliktos pienākumus. Tādēļ nebrīnēsimies, ja svētdienas atvaļinājumus no kazarmēm dažs dabūja, dažs nedabūja, bet Saulēnas dabūja vienmēr.

Izgājis pilsētā, Saulēnas nemēdza klaiņot bez mērķa. Katru soli tas izmantoja lietderīgi, apmeklēdams Kaŗa muzeju, Čurloņa gleznu galeriju vai Valsts teātri. Kas zina, varbūt, izbeidzoties dienesta gaitām un atgriežoties dzimtajā sētā, Kauņā tik bieži neiebrauks un izdevības mākslas iestāžu apmeklēšanai nebūs.

Šo svētdien Saulēnas, tikko izgājis uz ielas, nejauši sastapa savu brālēnu, kurš strādāja par šoferi kādā tirdzniecības uzņēmumā. Bija glauni uzcirties, arī šauras, melnas ūsiņas uzaudzējis — kungs, kas kungs. Abi sen nebija tikušies, tādēļ valodu netrūka.

— Nu, kā, Petras, vai dienestu drīz beigsi? — interesējās brālēns.

— Drīz. Vēl tikai pāris nedēļas, un braukšu mājās, — priecīgi atbildēja uzrunātais.

— Zini, Petras, es tev vienu lietu gribu pastāstīt...

— Nu?

— Es, kā jau zini, ar auto izvadāju maizi. Tas ir, es vadu mašīnu, bet mans draugs izkrauj bulkas un ienes veikalos. Nupat viņš dabūjis darbu citur, tādēļ man vajadzīgs jauns iznēsātājs. Varbūt tu paliktu pilsētā? A? Simtiņš litu mēnesī, vēl dzeŗamnaudas...

Saulēnas, šādu valodu dzirdēdams, ielīksmojās. — Palikt pilsētā! Skaisti! Glīti apģērbties... Arī darbs tīrāks... Cita lieta, nekā staigāt arklam pakaļ vai visu cēlienu vicināt izkapti... Gan arī laukos ir pa priecīgam brīžam, tomēr... — un Petra domas šaudījās šurp un turp.

— Nu, kā, Petras? — brālēns pēc brīţiņa ievaicājās.

— Jauki! Ja tikai tev iespējams iekārtot, tad labprāt. Simts litu un vairāk, tad

Uz kurieni dosaties pēc atvaļināšanas?

jau varēšu lepni dzīvot, — noteica Petras, un gara acīm viņš lepni skatīja jauno dzīvi. Pilsēta! Viņš dzīvos pilsētā!...

— Nu, lai tad paliek norunāts, Petras: tiklīdz beigsi dienestu, tūliņ atnāc pie manis, un vieta tev būs. Ko tu brauksi uz laukiem. Tur jau var aiz gaŗa laika vai nobeigties! —

*

Pēdējais vakars kazarmēs.

Rīt būs veckareivju atvaļināšana, un visi izklīdīs kur kuŗais.

Saulēnas sēž, domās nogrimis, uz savas gultas malas. Cik daudz gan pēdējās dienās nav sapņots un pārlikts. Visvairāk par jauno trokšņaino pilsētas dzīvi, kuŗai jāsākas jau rīt vai parīt.

Bet šovakar viņa domas klīst tālu prom, pāri laukiem un norām, prom uz dzimto ciemu. Ataust prātā ainas un notikumi: —

... Gaišs, dzidrs vasaras rīts. Birzī skan putnu dziesmas. Bet pļavas ielokā, mežmalā Petras naigi griež vienu vālu pēc otra. Gaiss tik pilns medainās ziedu smaržas, kuŗa tīkami jaucas kopā ar vīstošā siena aromu...

...Nometis izkapti, viņš dodas uz tuvējo ezeru. Dzestrais ūdens brīnišķi veldzē iztvīkušo miesu. Cits spars rodas.

...Plaukst rudzi. Viņš brien pa rasoto ežu, bet vārpas cienīgi liecas tam pretim, it kā sveicinādamas.

...Mazpulka sanāksme. Pilna skolas zāle draugiem un paziņām. Viņš izvadāms kaŗa dienestā. Simtiem vēlējumu, rokas spiedienu... — Gaidīsim atpakaļ! — sauc palicēji, kad Petras jau dodas uz staciju.

Cik daudz strādāts tēva druvās, cik zināšanu un pieredzes gūts! Un kam gan viss tas? Pilsētā baltmaizi iznēsājot taču šādas lietas nebūs vajadzīgas!

Tā ilgi domāja Saulēnas.

— Nē, teica viņš pie sevis — tur visi mani gaida. Pilsētā es būšu svešinieks, vientulis, nevienam nevajadzīgs... Bet tur — tēvs, māte, māsiņa, senie draugi... Un kūpošie arumi tēva mājās! Zemes smarža. Lauki. Ezers! —

— Saulēnas! — telpu pāršalca rotas rakstveža balss.

— Es! — Saulēnas, kājās pielēcis, atsaucās.

— Uz kurieni dosities rīt, pēc atvaļināšanas? Jāizraksta biļete... — paskaidro rakstvedis.

— Uz... — un Saulēnas brīdi stostījās, nezinādams, ko teikt.

Viņš taču nekur nebrauks, jo brālēns to pierunāja palikt pilsētā... Skaistajā Kauņā...

Bet tad izšķīries, Saulēnas droši nosauc dzimtenes staciju, uz kuŗu tam rakstāma braukšanas zīme, un pie sevis runā:

— Braukšu turp... Jo vienīgi tur mani gaida! —

Melnais Pēteris

KURI-BERI

Visu nakti sniedziņš sniga,
Cik viss šorīt balts un tīrs:
Lauki, koki, meži, mājas
Un pie akas — sniega vīrs.

Šinī baltā rīta stundā
Tikai viens — lūk, skurstenis,
Nosvīdis un kvēpiem vaigā
Kūp kā Melnais Pēteris.

Kur tam gadās piedurt pirkstu,
Melns kļūst tūliņ sniega auts.
Ak, ar savu melno plaukstu
Visu idilli viņš jauc.

Paklau', Pēter! Dūmot stājies!
Redzi, cik viss apkārt tīrs:
Lauki, koki, meži, mājas
Un pie akas — sniega vīrs.

— Redzu, jaunskungs, visu redzu!
Vai jūs domājat, ka man,
Baltam kā jūs' sniega vīram
Netiktos kļūt arīdzan?

Bet ne visi varam dzejot,
Un ne katru Mūza sveic, —
Jābūt taču arī kādam,
Kas tos melnos darbus veic.

Palīdzēsim meža un lauka dzīvniekiem

Salst cilvēkiem. Vēl vairāk salst tiem, kam nav apsildāmas mītnes, kas uzturas laukā un mežā.

Cilvēki var ieiet istabā un apsildīties. Bet kur lai iet zīlīte, kas daudzkārt bikli nosēžas uz mūsu nama palodām? Kas atvērs durvis lauku irbei?

Mežā — izsalkuši un nomocījušies — klaiņo citkārt tik naskie un mundrie zaķēni, biklās stirnas, alņi un irši — mūsu krāšņums un prieks...

Šie dzīvnieki cilvēkam nedara ļaunu, un, ja arī kādreiz tie ielavās mūsu druvās, tad velti uz tiem dusmoties, jo visai dzīvai radībai lemts meklēt iztiku tur, kur tā atrodama...

— Jā — dažreiz tie izdara mums neatsverami lielu pakalpojumu. Bet — mēs jau to esam aizmirsuši. Mēs nedomājam par to, ka, iznīcinot kukaiņus — putni zemturiem nodrošina ražu, kuru varam izvērtēt simtos, tūkstošos latu...

Šoziem putniem un stirnām klājās ļoti grūti. Dziļā sniegā tie nevar sameklēt barību, un arvien biežāki mēs dzirdam vēstis par to, ka tie atrasti nosaluši. Tādēļ mums — mazpulku draugi — ir jābūt čakliem to pabarotājiem. Sauja graudu, klēpis āboliņa vai siena — šķēlīte sakapāta speķa — viss tas mums tik pat kā neko nemaksā. Bet ar šiem līdzekļiem mēs varam izglābt simtiem putnu un meža dzīvnieku.

Dalībnieki — cenšaties pierunāt savus vecākus, lai tie, kopā ar jums rūpējas it sevišķi par zīlītēm, irbēm un stirnām, kam ziemu pārciest ir visgrūtāki.

Lielais zviedru rakstnieks — Akselis Munte, reiz sapņojis, ka zīlīte, kuru tas atdzīvinājis un pabarojis, tam pēc nāves

Varbūt, ka arī mums to nāksies piedzīvot...

L.

Kādēļ jākrāj pelni un jāsavāc kauli

Mūsu tēvi un tēvu tēvi bez lieka atgādinājuma jau saprata pelnu nozīmi zemes mēslošanā. Tie rūpīgi sakrāja pelnus no visām kurtuvēm un uzglabāja tos vecā tīnē vai mucā, kaut kur klēts priekšiņā. Tagadējā laikā, kur Tautas Vadonis visus aicinājis būt taupīgiem ,mums jāpiemēro taupība ,kur vien tas iespējams. Šinī sakarībā atkal jāuzsāk rūpīgāka apiešanās ar pelniem, lai tie neaizputētu visos vējos, bet lietderīgi kalpotu zemes auglības vairošanai.

Aprēķini liecina, ka Latvijā ikgadus sadedzina ap 9 miljoni steru malkas un žagaru. No šiem skaitļiem nav grūti izlobīt, ka ikgadus mūsu valstī rodas apmēram 14.000 tonnas malkas pelnu. Zinātniski izpētīts, ka pelnos atrodas apm. 8% kalija, nepilni 3% fosforskābes un ap 30% kaļķa. Mēs zinām, ko maksā mākslīgie mēsli un kaļķis. Tamdēļ nebūs grūti aprēķināt ,kādas vērtības aiziet pazušanā, ja pelnus lietderīgi neizmanto. Apaļos skaitļos tās var rēķināt uz Ls 500.000,— gadā.

Šinīs dienās nodibinājusies jauna akc. sab. «Izejviela», kuŗa spraudusi par mērķi pelnu un citu izmantojamu atkritumu savākšanu. Tiklab pilsētās, kā laukos uzsākama pelnu krāšana un savākšana. No pilsētām pelni varēs ceļot uz lauku sētām un pakalpot tur ražu celšanai. A/S «Izejviela» jau domājusi par īpašu tvertņu ierīkošanu pilsētu namos, kuŗās uzkrājami pelni no visām attiecīgā nama kurtuvēm. Pelnu vācējiem maksās arī atlīdzību.

Ne mazāk svarīga ir kaulu savākšana. Patreizējā taupības laikmetā ir svarīgi vērā ņemt arī kaulu saimniecisko vērtību, jo no tiem attiecīgās fabrikas spēj ražot visai noderīgu zemes mēslošanas līdzekli — kaulu miltus, kuŗi iedarbojas ražu celšanā ar savu fosforskābes un slāpekļa saturu. Kā blakus produkti kaulu miltu rūpniecībā rodas līme un citas derīgas vielas. Visus savāktos kaulus savāks akc. sab. «Izejviela».

Kļūsim visi aktīvi līdzgaitnieki lielajā pelnu un kaulu vākšanas talkā!

Cik sīkbūtņu jūsu telpās?

A. S.

No visiem dzīviem organismiem, kas sastopami ap mums, mēs parasti redzam tikai ļoti niecīgu daļiņu. Viss lielais vairums organismu, kas pastāvīgi ir mūsu tuvumā, dzīvo kā ar burvju cepuri apklāti — mēs tos nespējam nedz saskatīt, nedz sataustīt. Un tomēr šos organismus nesedz nekāda burvju cepure — mēs tos neredzam — jo viņi ir tik mazi, ka mūsu acis nespēj tos saredzēt. Šī neredzamā pasaule ir mikrobu (sīkbūtņu) pasaule. Un kaut arī tā nav saskatāma un sataustāma, tās darbību cilvēki savā dzīvē tomēr ir izjutuši arvien, jo tikai ar mikrobu darbību izskaidrojamas ļoti daudzas parādības, kas cilvēku dzīvi vai nu atvieglo, vai arī padara to grūtu un nepatīkamu. —

Dažādās cilvēku un mājkustoņu lipīgās slimības rada mikrobi. — Tīfa, mēļa, kolēras, melno baku mikrobi savā laikā plašos apgabalos iznīcinājuši visus iedzīvotājus. Arī vēl mūsu dienās par upuri mikrobu radītām slimībām ikgadus krīt līdz 10 procenti no visa mājlopu skaita. Tāpat milzīgi lielus zaudējumus ikgadus mikrobi nodara labības druvām, sakņu un augļu dārziem. Tāda ir mikrobu pasaules «tumšā puse».

Pārmikroskops

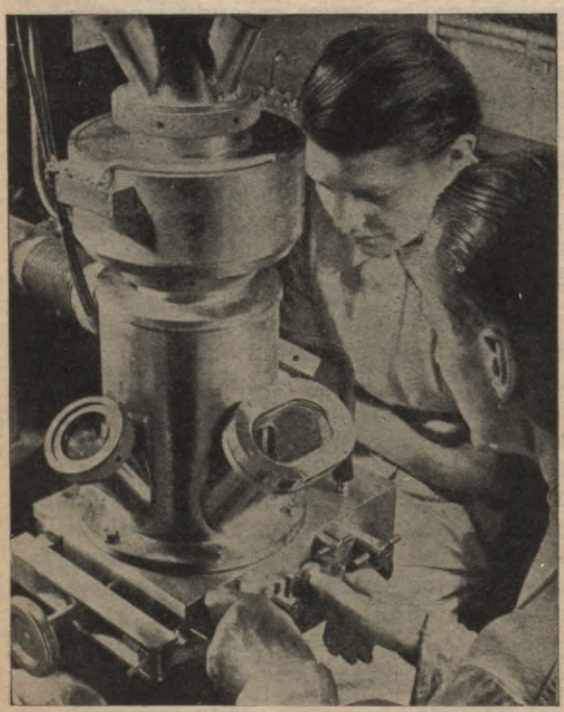

Bet mikrobu pasaulei ir arī sava «gaišā puse». — Ir mikrobi, kas raudzē maizi, pienu un vīnu. Tāpat ir mikrobi, ko rūpniecībā izmanto dažādu skābju un citu produktu iegūšanai. Un beidzot — ir ļoti daudz un dažādu mikrobu, kas padara auglīgu mūsu druvu un dārzu zemi.

Daudzus gadu simteņus cilvēks vēroja visas šās parādības, bet ieraudzīt šo parādību cēloni tam izdevās tikai 17. gadsimta beigās. Pirmais dabas pētnieks, kas ieraudzīja mikroorganismus, bija Kirchens. Ar stipru palielināmo stiklu aplūkojot vecu gaļu, sieru, asinis un citas vielas, viņš ar izbrīnu šajās vielās ieraudzīja ļoti daudzus pavisam niecīgus «tārpiņus». Plašākus mikrobu pētījumus pirmais izdarīja holandietis Levenhuks (1632.—1723. g.). Viņš izgatavoja stikla lēcas, kas priekšmetus spēja palielināt apmēram 160 reizes, un ar šo lēcu palīdzību spēja saskatīt un aprakstīt jau diezgan daudzas mikrobu sugas. Pēdējos gados izgatavotais pārmikroskops priekšmetus spēj palielināt 30.000 reizes. Līdz ar to tagad ir iegūta iespēja novērot pat vissīkāko mikrobu dzīvi. Lai apjaustu, ar kādiem lielumiem īsti ir darīšana mikrobu valstī, tad nedrīkstam aizmirst, ka apmēram viena ūdens piliena tilpumā viegli var novietoties vairāki simti miljoni mikrobu. Tikai lielākie mikrobi sasniedz $^1/_{100}$ milimetra caurmērā.

Cik mikrobi izplatīti, par to savukārt varam spriest no sekojošiem skaitļiem: lielpilsētas caurtekošu upju ūdeņos katrā ūdens kubikcentimetrā ir līdz 100.000 dažādu mikrobu; katrā trūdošas meža zemes kubikcentimetrā ir ap 200.000 mikrobu.

Mūsu dienās mikrobu pētīšana ir ļoti interesants un arī ļoti svarīgs darbs. Parasti domā, ka bez pārmikroskopa vai vismaz parastā mikroskopa nemaz nav iespē-

jams ar mikrobu pētīšanu nodarboties. Šis uzskats nav pareizs. Ir tādi darbi mikrobioloģijā, ko var veikt arī bez mikroskopa. Viens šāds darbs ir aptuvena mikrobu daudzuma aprēķināšana kādas telpas gaisā.

Parasti gaiss visās telpās mums šķiet «caurspīdīgs» un tīrs. Ja tomēr tumšā telpā ļausim iespīdēt saulei, caur šauru logu vai durvju spraugu, tad redzēsim, ka saules stara apspīdētajā gaisa joslā šurpu turpu lido neskaitāmi sīki puteklīši. Šie puteklīši tomēr nav mikrobi. Saules starā saredzamie puteklīši ir vai nu sīkas minerālu daļiņas, kvēpi, ūdens pilieni, dažādas sīkas stādu un citu priekšmetu daļiņas, kas paceltas no zemes, atrautas no stādiem, dzīvniekiem, vai citurienes un, gaisa kustības nestas un mētātas, visu laiku virmo gaisā.

Līdzi šiem puteklīšiem gaisā arvien virmo arī dažādi mikrobi. Tie kustas vai nu patstāvīgi, vai arī ir pieķērušies kādam saredzamam puteklītim un ceļo kopā ar to. Cilvēki un dzīvnieki, ieelpojot gaisu, reizē ar to ieelpo arī gaisā esošos putekļus un mikrobus. Ir aprēķināts, ka vasaras mēnešos lielpilsētās 1 litrā gaisa atrodas apmēram 1000 dažādu mikrobu. Tā kā diennaktī cilvēks ieelpo apmēram 10.000 litrus gaisa, tad iznāk, ka viņš līdz ar gaisu šinī laikā uzņem sevī arī līdz 10 miljonu dažādu mikrobu.

Tomēr nav jābaidās, ka jau katrs ieelpotais mikrobs ir kaitīgs. Gluži otrādi — vairums gaisā esošo mikrobu cilvēkam nav kaitīgi. Tomēr nereti gaiss ir piesātināts arī ar kaitīgiem mikrobiem — tas ir tad, kad gaisā atrodas tuberkulozes, gripas vai citas līdzīgas baktērijas. Kā atklātā gaisā, tā arī slēgtās telpās mikrobu daudzums ir ļoti mainīgs. Kur ir saspiests gaiss, netīrība, mitrums un tumsa, tur parasti arī mikrobu ir vairāk. Tāpat — jo vairāk kādā telpā ir iemītnieku, jo vairāk tur ir mikrobu. Piemēram, ja kādā teātŗa zālē pirms izrādes sākuma katrā gaisa litrā ir bijuši apm. 600 mikrobi, tad pēc pāris stundu ilgas izrādes tur mikrobu skaits droši būs vismaz dubultojies.

Bet cik tad mikrobu ir jūsu dzīvojamās telpās, jūsu virtuvē, kūtī, klētī un citās telpās?

Tādi izskatās strutošanu izsaucošie mikrobi, ja tos aplūko 20.000 kārtīgi palielinātājā pārmikroskopā

To iespējams noskaidrot šādā veidā. —

Vispirms jāsterilizē, t. i. jāatbrīvo no liekajiem mikrobiem visi mēģinājumam vajadzīgie trauki. Sterilizēšanu var izdarīt dažādi. Vienkāršākais veids tomēr ir trauku un instrumentu vārīšana ūdenī. Pirms sterilizēšanas visiem sterilizējamiem traukiem kakliņus aizbāž ar vati, pārklāj ar vāciņiem, vai cieši nosien ar papīru. Pēc tam šos traukus 30 minūtes vāra verdošā ūdenī. Pēc pirmās vārīšanas traukus uz 15—20 minūtēm izņem no ūdens, bet pēc tam tos atkal otrreiz uz 30 minūtēm ievieto verdošā ūdenī. Traukos esošos mikrobus verdošā ūdens karstums nonāvē. Tā ka trauku kakliņi ir slēgti, tad arī jauni mikrobi no gaisa traukos nevar iekļūt un tāpēc varam pieņemt, ka

Tādi izskatās strutošanu izsaucošie mikrobi, ja tos aplūko 1000— kārtīgi palielinātājā mikroskopā

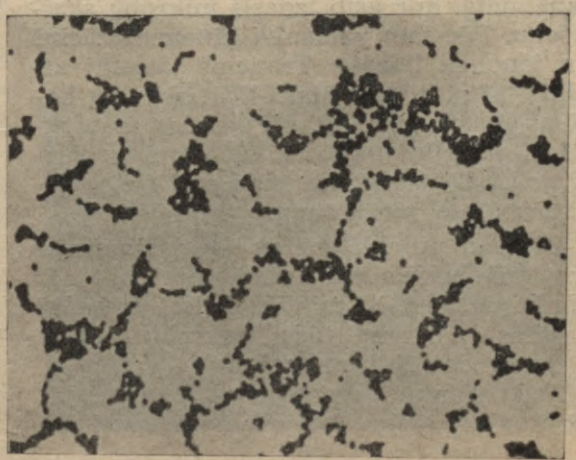

pēc vārīšanas trauki ir kļuvuši sterili, t. i. brīvi no mikrobiem. Šiem traukiem pirms lietošanas to vāciņus, vates aizbāžņus vai pārklājus nedrīkst noņemt.

Lai mikrobi varētu dzīvot un attīstīties, tiem nepieciešama barība. Mikrobu barošanai laborātorijās lieto dažādas vielas. Par vienkāršāko barības vielu atzīstams siena novārījuma un želatīna maisījums. Šim nolūkam 10 g sausa zāles siena vienu stundu jāvāra vienā litrā ūdens. Pēc tam šis ūdens izfiltrējams caur filtrpapīru vai pabiezu drēbi. Kad tas izdarīts, litram siena novārījuma pieliekami 100 g želatīna. Šis maisījums jāvāra 10—15 minūtes un pēc tam jāsalej iepriekš sterilizētās pudelēs, kolbās, vai citos traukos. Kad šķidrums saliets traukos, tas kopā ar traukiem vēl divas reizes jāsterilizē. Ja paredzētiem mēģinājumiem litrs barības šķiet esam par daudz, tad, barību sagatavojot, visas vielas var ņemt samērīgi mazāk.

Kad pēc iepriekšējiem norādījumiem pagatavotais maisījums atdzisis, tas kļūs par caurspīdīgu, galertveidīgu barojošo masu mikrobiem. Šī želatīna masa kūst un kļūst mīksta jau pie 25°—30° siltuma. Pirms lietošanas masa jāsasilda un jāsalej apmēram puscentimetra biezā kārtiņā plakanos, iepriekš sterilizētos trauciņos ar uzliekamiem vāciņiem. Ja nav pieejami stikla trauciņi ar vāciņiem, tad var iztikt arī ar parastajām galda tasiņām, kam par vāciņu izmantojami stikla gabali. Tikai jāatceras, ka arī tos nepieciešams sterilizēt un līdz lietošanai rūpīgi ietīt papīrā.

Tālāk jārīkojas šādi: viens no sagatavotiem trauciņiem ar barības masu jānoliek tanī vietā, kur grib izdarīt mikrobu skaitīšanu. Pēc tam uzmanīgi jānoņem vāciņš un jānoliek līdzās. Trauciņš jāatstāj atklāts taisni 10 minūtes. Jāievēro, ka barības masai nedrīkst pieskarties ar pirkstiem, nedrīkst uz to arī elpot, un vispārīgi, ir labāk, ja pēc trauciņa atklāšanas neuzturas tam pārāk tuvu.

Reizē ar puteklīšiem uz barojošās masas trauciņā nokļūs arī dažādi mikrobi. Ir aprēķināts, ka 10 minūšu laikā trauciņā nosēžas apmēram tāds mikrobu skaits, kāds atrodas 10 litros gaisa.

Kad 10 minūtes pagājušas, trauciņš jāpārklāj ar vāciņu un jānoliek apmēram 20—25° siltā vietā. Lielāks siltums neder, jo tad želatīns sāks kust.

Apmēram dienas laikā mikrobi no gaisa paspēs nosēsties uz barojošo vidi un sāks vairoties. Labvēlīgos apstākļos mikrobu vairošanās notiek ļoti strauji. Ik stundu un pat biežāki mikrobu skaits ar dalīšanos dubultojas. No viena paša mikroba 10 stundu laikā var attīstīties jau 1000 baktēriju. (2—4—8—16—32—64—128—256—512—1024). Ja visi jaunradušies mikrobi paliktu dzīvi un turpinātu neierobežoti vairoties, tad viena paša mikroba pēcnācējs pēc divām dienām spētu piepildīt tējas glāzi, bet pēc trīs dienām tie piepildītu jau četrstāvu namu. Patiesībā tomēr mikrobi ļoti viegli lielos daudzumos iet bojā un tāpēc nespēj neierobežoti vairoties. Bet viņu vairošanās praktiski tomēr ir tik strauja, ka tur, kur uz barojošo vidi trauciņā nokļūs viens nesaredzams mikrobs, tur pēc pāris dienām būs attīstījusies jau tik liela mikrobu kolonija, ko viegli varēsim saskatīt bez mikroskopa palīdzības. Šām kolonijām var būt dažāda krāsa un forma, atkarībā no tā, kādai mikrobu sugai tā pieder. Bet visas šīs kolonijas būs attīstījušās katra no viena mikroba un tā tad trauciņā uz barojošo vidi būs nokļuvuši tik daudzi mikrobi, cik kolonijas vēlāk būs saredzamas. Saskaitot mikrobu kolonijas trauciņā, būs atrisināts arī mūsu uzdevums — noskaidrot mikrobu skaitu telpā. Pieņemsim, ka trauciņā, kas turēts atklāts 10 minūtes, izveidosies 20 mikrobu kolonijas. Tas nozīmē, ka 10 litros gaisa atradušies 20 mikrobi. Tā tad vienā kubikmetrā gaisa tanī pašā telpā atrodas 2000 mikrobi. Zinot telpas kubatūru, viegli varēsim arī aprēķināt, cik mikrobu ir visā telpā.

Kādi ir šie saskaitītie mikrobi — kaitīgi vai nekaitīgi — to gan bez mikroskopa nevarēsim noskaidrot. Bet neapšaubāms ir — jo vairāk kādā telpā vispārīgi būs mikrobu, jo vairāk starp tiem būs arī kaitīgu mikrobu. Ar šo pašu mikrobu skaitīšanas paņēmienu iespējams pārliecināties, ka nevēdinātās, sasmakušās telpās mikrobu ir vairāk nekā bieži vēdinātās, sausās un gaišās telpās. Vislabāk būs, ja visu to jūs katrs pārbaudīsiet pats savās mājās.

Dravnieka ziema

M. MALCENIEKS, 84. Saukas mazp. līdumnieks

Divi, divi, kas tie divi,
Kas ziemiņu nogulēja:
Rudzīt's sniega apakšā,
Bitīt' koka dobumā.
T. dz.

Balti mirdzošais sniegs, lielais aukstums vēsta, ka atnākusi bargā ziema. To zina un saprot ikviens biškopis, rūpējoties, lai netraucēts un kluss būtu viņa dravas ziemas miers.

Biškopja rūpīgais skats un čaklās rokas gādājušas par to, lai nevien stropa iekšpusē saime būtu labi ieziemota, bet lai arī ārpuse, cik iespējams, būtu vairāk no vēja brāzmām nosargāta. Tas panākts, nosedzot ik stropu, bet sevišķi to priekšpusi egļu skujām. Uznākot biezākai sniena kārtai, krietns biškopis ierok stropus sniegā līdz pat jumtam. Vienīgi pielūkojams, lai skrejas neaizblīvētu ar sniegu, tāpēc priekšpuses labāk atstājamas ar pastiprinātu skuju segu vien. Ja drava atrodas no vējiem aizsargātā vietā, tad stropus var arī neierakt sniegā. Lai nodrošinātu bitēm svaiga gaisa pieplūdi un lai laikā novērstu bišu ziemošanā varbūtējos traucējumus, pārbaudāms, vai skrejas nav aizbirušas. Tāpat iknedēļas (vislabāk ar gumijas šļūtenes palīdzību) izklausāma bišu sanoņa katrā stropā.

Ziema ir visklusākais laiks dravniecībā. Dravnieks šajā laikā izlabo jau esošo inventāru un to papildina.

It sevišķa vērība piegriežama nesen publicētiem bišu stropu standartiem. Jaunos standartstropus pagatavot iespējams arī katram pašam. Standartstropu lapasplāni dabūjami Valsts tipografijā, Rīgā, Valdemāra ielā 6.

Dabūjami šādi stropu standartu plāni:
Stāvstrops — RIS 89., 1 lapa,
Guļstrops — RIS 90., 1 lapa,
Pārvadājamais str. — RIS 91., 1—3 lapas,
Bišu str. sīkdaļas — RIS 92., 1—3 lapas.

Katra lapa maksā Ls 0,50, ar piesūtīšanu Ls 0,55. Pasūtot nauda iemaksājama Valsts tipografijas tek. rēķ. Nr. 3400 vai iesūtāma pastmarkās. Lapas izsūta arī ar uzliktu pēcmaksu. Pasūtot jāatzīmē standarta un lapas numurs.

Mazpulku biškopju svarīgs uzdevums, izpildot sava žurnāla norādījumus, savākt nevien visas vecās šūnas savā dravā, bet apstaigāt visas apkārtnes dravas, mudinot to īpašniekus nodot šūnu darbnīcu pārstrādāšanā ikkatru veco šūnu drumstaliņu. Šogad vajadzīgās mākslīgās šūnas tikai tie varēs iegādāties, kas būs šūnu pārstrādāšanas darbnīcām nodevuši zināmu daudzumu savā dravā ražotu veco šūnu vai vaska.

Vienas saimes netraucētai, ražīgai attīstībai vajadzīgs ap 0,5 kg mākslīgo šūnu. Lai šo daudzumu iegūtu, veco šūnu jāsavāc 2—3 reiz vairāk. Par to sevišķi jāpadomā biškopjiem, kas šogad nolēmuši savas dravas paplašināt.

Novērojumi rāda, ka dravās, kur rūpīgi savāc visus vaska atkritumus, nav no ārienes jāpiepērk vasks, bet nereti tas pat atliek pārdošanai.

Apzinīgais Latvijas dravnieks zina, kādu neatsveramu labumu savai tēvijai var izdarīt, savācot visus vaska atkritumus kā savā tuvākā, tā tālākā apkārtnē. Tāpēc šogad iztiksim ar pašu zemē un pašu dravā ražoto vasku.

Vakarējot — laiks pārrunāt arī par biškopju pienākumiem ziemā

Kā mēs Metenī braucām

J. BRENSONS

Vizi, vizi, Metenīt!
Cūkas kāja padusē!
Cik no kalna nolaidos,
Tik no kājas nokodos.

Meteņu svinības mūsu senčiem bija nākošie lielākie prieki pēc Saulgriežu svinībām.

Ap Meteņa laiku saule jau augstu pakāpusies pie debesīm. Sniegotie klajumi saulē viz kā nepārskatāmi pērļu lauki. Gar māju jumtiem rodas gaŗas lāstekas un ritina mirstošās ziemas asaras. Uz ceļiem parādās putnu bari un priecīgi čivinādami runā par drīzo pavasari.

Arī cilvēku sirdis tad saviļņojas līgsmē. Gaišās saules glāsti nu jau katram atgādina drīzo dabas atmodu, pavasaŗa ziedus.

Šīs agrīnās pavasaŗa sajūtas savu izpausmi rod Meteņa priekos. Lieli un mazi steidz vēl pabraukties ar kamanām un nebēdnīgā pārgalvībā laižas no stāvākām nogāzēm, lai slaidāks iznāktu brauciens. Mūsu senčiem šie Meteņa braucieni bija nozīmīgi. Kas ar drosmi prata laisties no kalniem, tiem gaŗi auga arī lini un cita labība, bet kūtīs bija jēru un telīšu bagātība. Šādiem drošiem un jautriem ļaudīm pati daba arvienu ir palīdzējusi tikt kalniņā.

Tādas pašas pavasaŗa nojautas un iejūsma par nākotnes darbiem spārnoja arī mūsu mazpulku Meteņa sajūsmā un itin kā Meteņa putenis šis prieks izpaudās vienprātīgā lēmumā rīkot Meteņa braucienu. Tā nolēmām un arī darījām.

Mums, Jelgavā, nav kalnu, ne arī uzkalnu, kur varētu palaist slaidāku loku. Bet mums, Zemgalē, toties zeme ir auglīga, vareni aug kvieši un bagāti zied āboliņa lauki. Nepārskatāmos klajumus kā taisnas lentas šķērso ceļi un šosejas, un tikai mežu puduŗi un retās bērzu birzis šur un tur noslēdz lauku pamales. Mums patīk šie lielie plašumi un klusie Zemgales lauki, un tikai šad tad, itin kā šī miera un bagātības apnikuši, mēs tad nebēdnībā savos smagajos zirgos traucamies pa gludajiem ceļiem līdzi nevaldāmiem klajumu vējiem.

Tā arī šoreiz mēs gribējām braukt, bet mūsu zēni un meitas dzīvo pilsētā, un viņiem te pašiem nav savu zirgu. Tāpēc jo vilinošāks tiem likās brauciens kamanās. Mums vajadzēja sameklēt tādus labus ļaudis, kas mums tās uz dažām stundām neliegtu. Sākām meklēt.

Ejam pie tuvākiem. Sakām tā un tā, nācām palūgt arī no jums zirdziņu, ko Metenī pavizināties.

— Nē, nē, to nu gan nevar, — saka tūlīt pats pirmais. — Jau tā daudz savu zirdziņu dzenāju un nevaru dot to mocīt arī jums. — Bet mēs zinām, ka zirgs šim vīram ir varens un bieži stāv brīvā. Ejam citur.

Tālāk iegriežamies pie kāda miesnieka, kam divi zirgi. Tas liekas tāds lāga cilvēks.

— Mīļie kaimiņi, — saka tas draudzīgi, — Ar lielāko prieku es jums dotu arī abus zirgus, bet man tie jāsūta būs uz laukiem pēc gaļas, un šoreiz nekā nevaru. —

Ejam vēl pie mazmājnieka. Tam zirdziņš ziemā stāv gandrīz brīvā — tas droši vien to mums neliegs.

— Eh, ko nu runāt, — saka viņš. — Mans zirgs tagad nostāvējies, un ja ieliks kamanās, iznēsās jūs pa visiem vējiem. Vispār, es nevienam savu zirgu neuzticu.

Nelīdz arī mūsu apgalvojumi par labiem braucējiem un uzmanību, un jāiet mums tomēr tālāk.

Jautrie meteņbērni

Bet gadījās mums arī laipni un lādzīgi ļaudis, kas labprāt bija atsaucīgi.

— Kāpēc gan nē, — teica viņi. — Zirgi svētdien atpūtušies un brīvi, izlaižat vien kādu līkumu. —

Meteņa diena. Mīksts sniedziņš klāj cieši nobrauktos ceļus un ielas. Vējš norimis, un saule, jautri smaidīdama, nolūkojas uz daudzajiem gājējiem, kas tagad, savus siltos apģērbus atseguši, apmierināti pastaigājas un vēro norimušo pilsētas steigu.

Ap pusdienas laiku mūsu mazpulka Bitītes un Oglītes pulcējas jau pie stacijas. Dzīvi sarunādamās, viņas pulciņos staigā, un viņām liekas, ka zirgiem sen jau vajadzētu būt klāt. Mīkstais sniegs gurkšķ zem gājēju soļiem un aiz ragavu sliecēm atstāj spīdīgas sliedes. Visi satraukti, priecīgi smej un gaida. Un te jau brauc arī mūsu pirmie pajūgi.

Pirmais piebrauc Uldis. Viņam neliels dzeltens zirdziņš ar lielu, ērtu kulbu.

Te piebrauc arī Alfreds ar varenu melni. Zirgam piekārta zvaniņu virkne, un viņa gaita liecina par lielu spēku un ātrumu.

Atbrauc arī skaists oldenburģietis vēl labākās kamanās. Nu visiem jāapbrīno šis varenais zirgs.

Kamēr dalībnieki tā apbrīno piebraukušos, piebrauc Dzintra ar pašas koptu kumeļu. Redzams, ka tas ir ātrs un viegls skrējējs. Sākas Meteņa brauciens nezināmā virzienā.

Gurkšķ sniegs zem ragavu sliecēm, un jautri skan zvārgulīši. Braucēju rinda dodas pāri gaisa tiltam pa Meitenes šoseju. Zvaniņu skaņas jaucas ar jauniešu smiekliem, un viss šis jūklis izgaist apkārtējos namos un ielās. Ceļa gājēji apstājas un noskatās jautrajā čaloņā, daudzos namos atveras logi.

Mīļš dieviņis mums vaicāja
Kādu dzīru mēs dzeram
Trādi ridi rallā-lā,
Kādu dzīru mēs dzeram.
Mēs dzeram ziemai bēres
Metenīša atiešan'
Tradi rīdi rallā-lā,
Metenīša atiešan', —

dzied vienās kamanās zēni.

Pie starta (Rīgas mazpulku ledussvētkos)

Drīz zirgi jau rikšo pa šauru zemes celiņu uz pilsētas mežu. Pār galvām sāk lidot sniega pikas, un, iebraucot mežā, bumbas jau lido juku jukām, tā kā neviens nav vairs skaidrībā, kurš te draugs, kurš uzbrucējs. Zirgi iet soļos.

Sākam vērot mežu ziemā. Slaidajām priedēm galos tikai cekulīši un tās tagad piesnigušas izskatās kā milzīgas bekas. Brīžiem ceļš iet pa jaunaudzi, un te atkal kociņi salipuši kā mūrī un radījuši pasakainus veidojumus.

Mūsu dalībnieki dzied un ūjina, bet balsis tagad aizķeras tepat kaut kur piesnigušajos kokos. Mežs tagad atpūšas, tas neļauj sevi traucēt, bet piesaulē jūtamas jau meža smaržas.

Drīz bijām arī mežam cauri, un te varējām apskatīt mūsu lielāko kalnu — Ruļļu kalnu — veselus 20 metrus augstāku par jūras līmeni. Te mūsu Jelgava dabū savu dzidro ūdeni.

Kāds mīļš sirmgalvis vēlīgi parāda mums taisnāko atpakaļceļu. Jautri skan atkal daudzie pulksteņiši, un braucēju rinda līku loču vijas cauri mežam pa šaurajām ziemas tekām. Vietām tik tikko tiekam koku starpām cauri. Kādā jaunaudzē fotografējamies, un mūs apbrīnot pienāk stirnu pulciņš. Kā jautādamas tās mūs apskata, un kad daži no mūsējiem sajūsmā sāk kliegt, staltie meža mītnieki viegli aizcilpo. Mēs atkal braucam, un tepat jau arī mežmala.

Saule taisās jau nogrimt mežā, un viegls vējiņš no vakariem pāri laukiem nes mitrumu. Naktī būs vēl sals. Bet no rīta celsies atkal saule, ar katru dienu tā kāps augstāki debesu lokā, un pievarēta būs ziema. Mēs to jau jūtam.

Kas vēl jāievēro savas stājas veidošanā un stiprināšanā

T. R. FREIMANIS

Bieži esam dzirdējuši vārdus: pieklājība, laba uzvešanās, disciplīna un taml., bet vai esam arī padomājuši un izpratuši šo vārdu nozīmi? Liekas, ka ne visos gadījumos. Ja mēs sakām, ka ikvienam labi audzinātam sabiedrības loceklim jābūt pieklājīgam, ar labu uzvešanos, tad mēs bieži to pašu it kā negribam attiecināt uz sevi. Bet ja mums patīk pieklājīgi cilvēki, un nemaz nešaubos, ka tādi ir katram patīkami, tad tikpat labi mums jāiegaumē, ka arī pašiem mums jābūt pieklājīgiem. Kāds tad ir pieklājīgs cilvēks?

Pieklājīgs cilvēks arvien izturas ar cieņu un uzmanību pret citiem sabiedrības locekļiem, pat tādā gadījumā, ja daži sabiedrības locekļi pieklājību neievēro. Pieklājīgs cilvēks nekad netraucē un neaizskar otra cilvēka vai sabiedrības dzīvi, jo viņam vai nu ir ieaudzinātas vai iedzimtas ideāli skaidras, pret visiem labvēlīgas jūtas. Piemēram, spļaušana uz ietnēm, koridoros u. c., papīru un citu atkritumu nomešana, kur pagadās, bļaustīšanās un c. trokšņi publiskā vietā u. t. t. stipri aizskar citu jūtas, (sajūtas), nenodarot tanī pašā laikā nekādas fiziskas ciešanas. Par pieklājības noteikumu pārkāpumiem piespriež arī sodus. Piemēram, kas atklāti izrunājis nekaunīgus vārdus vai nekaunīgi izturējies, tiek sodīts ar arestu līdz 1 mēnesim vai naudas sodu Ls 100,—. Tāpēc pieklājību cenšas ieaudzināt, jo cilvēki ar iedzimtām labvēlības jūtām pret citiem ir mazākumā. Vispirms audzināšanu izdara ģimenē, tad skolā un dažādās organizācijās. Arī mazpulki cenšas ieaudzināt pieklājību saviem dalībniekiem un tādā kārtā, papildinot ģimenes un skolas darbu, ar laiku izaudzinās priekšzīmīgus sabiedrības locekļus. Šinī ziņā ir jau daudz darīts un gūti arī zināmi panākumi, bet nenoliedzami vēl daudz jādara. Jo vēl arvien atgadās, ka mazpulka dalībnieks dažreiz neievēro pieklājības un labas uzvešanās noteikumus, piem., nedod vietu vecākiem cilvēkiem publiskās vietās — tramvajos, autobusos, pagrūž sānis citus, kas tāpat kā viņš steidzas pa ietni vai durvīm, nesveicina savus vadītājus un vecākas sabiedrības amatpersonas, izliekoties, ka neredz vai nepazīst u. t. t. Iemesls šiem un tamlīdzīgiem pieklājības pārkāpumiem ir ne tik daudz zināšanu trūkums, kā labas gribas un stipra rakstura trūkums, citiem vārdiem — nav pietiekošas disciplīnas.

Viena no svarīgākām pieklājības un reizē ar to disciplīnas prasībām ir obligatoriska savstarpēja sasveicināšanās mazpulku (tāpat kā katras citas) organizācijas locekļu starpā. Sasveicināšanās, un turklāt obligatoriska, ir svarīga un vienmēr stingri izpildāma tāpēc, ka mūsu organizācija to atzinusi par nepieciešamu pieklājības un cieņas parādīšanai vecākiem un pārējiem mazpulka dalībniekiem. Ja līdz šim, varbūt, daudzi mazpulka dalībnieki sasveicināšanos uzskatīja tikai par goda lietu un tiesību, bet ne par pienākumu, tad turpmāk tas tā vairs nedrīkstētu būt. Kaut gan arī goda lietu vajadzētu ievērot un izpildīt, apzinīgi organizācijas locekļi to arī dara, tad tomēr tās ievērošana pamatojas uz izpildītāju sirdsapziņu. Nenoliedzami arī turpmāk sasveicināšanos uzskatīsim par goda lietu un tiesību, jo tādā kārtā izpildīta sasveicināšanās arvien būs apzinīgāka. Tomēr mēs turpmāk uzsvērsim sasveicināšanās obligatorisko raksturu, kā mēs to lasām pagājušā gada «Mazpulka» 12. numurā: «Sasveicināšanās savā starpā un ar vadītājiem ir obligatoriska, vienalga, vai formas tērpā ejot vai arī tikai mazpulku nozīmi — četrlapu āboliņu nesot». Ar šo nosacījumu mums jāsaprot un jāievēro, ka tā neizpildīšanas gadījumā būs jārēķinās ar sekām, kas katrā ziņā nevar būt patīkamas. Ja nu tāda sasveicināšanās ir pieņemta un atzīta par nepieciešamu, tad citādi arī nevar, tā obligatoriski visiem izpildāma. Ja darītu, kā katrs atzītu par labāku no sava viedokļa, tad uz ārieni tas

Laba stāja ir vajadzīga kā svētkos tā ikdienā

atstātu sliktu iespaidu. Citi, ārpus organizācijas stāvošie sabiedrības locekļi teiktu, ka mums nav nekādas kārtības, nav disciplīnas un tamlīdzīgi. Bet mums taču jāparāda uz ārieni, ka esam disciplinēti un ka mūs visus vieno kopējas saites - intereses un ka esam labi audzināti un cienam autoritātes, vecākos un ikvienu mazpulku organizācijas — baltzaļā karoga sekotāju. Šinī ziņā centīsimies būt citiem par priekšzīmi, bet ne otrādi. Ar to mēs celsim sava mazpulka un mazpulku organizācijas godu.

Sasveicināšanās veidi (paņēmieni) ir zināmi visiem mazpulku dalībniekiem, tāpēc par to še neminēšu, bet norādīšu tikai to, kam, kādos gadījumos un kā izdarīt sveicināšanu.

Pakļautiem un jaunākiem jāsveicina pirmiem vecākie vai priekšnieki, bet ja amati vai pakāpes viņiem līdzīgi, tad vienlaicīgi. Arī roku sniedzot, pie sasveicināšanās pirmais sniedz vecākais vai priekšnieks, bet nekādā gadījumā otrādi.

Ja mazpulku organizācijas loceklis ir formas tērpā, tad sveicināšanai viņam cepure nav jānoņem, bet jāsveicina ar rokas pielikšanu pie cepures (zēni un vadītāji) vai ar galvas palocīšanu (meitenes un vadītājas), vienalga, vai sveicināmais ir privāttērpā, vai formas tērpā.

Pakļautiem un jaunākiem jāsveicina visas tās personas, kuŗas viņiem pienākas sveicināt, arī augstākā priekšnieka vai vecākā klātbūtnē. Piemēram, vadītāja klātbūtnē mazpulka dalībniekam jāsveicina vadītāja palīgs, kad pēdējais tuvojas, vienalga, vai palīgs sasveicinās ar vadītāju, vai nē.

Tie, kuŗi brauc pajūgos vai automobiļos, sveicina, pieliekot roku pie cepures, nepieceļoties, bet tie, kas vada pajūgu, velosipedu vai mašīnu, nesveicina, ja šie satiksmes līdzekļi kustas (uz priekšu). Turpretim, ja šie satiksmes līdzekļi stāv uz vietas un viņu vadītājs (šoferis, traktora vadītājs u. c.) sēd vadītāja vietā vai stāv pie kāda no minētiem satiksmes līdzekļiem, tad jāsveicina pēc vispārējiem noteikumiem, t. i. ar rokas pielikšanu pie cepures vai ar galvas palocīšanu.

Ja sasveicinoties abās rokās ir nesamais, tad sveicina tikai ar galvas pagriešanu uz sveicināmā pusi, bet ja sasveicinoties tikai vienā rokā ir nesamais, tad jāsveicina tāpat kā bez nesamā, t. i. ar rokas pielikšanu pie cepures, pie kam stingri jāievēro, ka tādā gadījumā nesamais jāpārņem kreisajā rokā, ja tas pirms sveicināšanas bijis labajā rokā.

Kas jāsveicina? Kā jau iepriekš minēts, jāsveicina visi vadītāji un mazpulku dalībnieki, protams, neaizmirstot, ka jaunākais sveicina pirmais, bet vecākais uz sveicienu atbild ar pretsveicienu. Bez tam jāsveicina mazpulku organizācijas augstākā vadība, Ministru kabineta locekļi un Mazpulku Virsvadonis. Tāpat katram jāsveicina pagasta vecākais, apriņķa un pilsētas vecākais, apriņķa priekš-

nieks un citi pazīstami, saskaņā ar pieklājības noteikumiem.

Bez šeit minētām personām jāsveicina arī karogi gājienos, pārējās kaŗaspēka regālijas (ka standarti, sudraba taures, Valsts Prezidenta norādītie piemineķļi un Brīvības piemineklis Rīgā).

Satiekot bēŗu gājienus, arī tie jāsveicina, pie kam var sveicināt ar rokas pielikšanu pie cepures vai ar cepures noņemšanu (zēni).

Sabiedriskās vietās, kad spēlē vai dzied Valsts himnu, Mazpulku himnu un Dziesmu brīvai Latvijai, jānostājas pamatstājā un jāpieliek roka pie cepures, ja tā uzģērbta.

Mazpulku organizācijas locekļi nesveicina: a) pie atkārtotas sastapšanās ierobežotās telpās (kā teātŗos, izstādēs, uz staciju peroniem, nometnēs un tml.), tā tad pirmo reizi šeit minētās vietās u. c. sastopoties sveicina, bet sastopoties pēc tam, t. i. atkārtotas sastapšanās gadījumā tanī pašā dienā vairs nesveicina; b) dievnamos.

Kā atsevišķi mazpulku organizācijas locekļi, tā mazpulku vienības (saimes, dzimtas, kopas u. t. t.), satiekoties netieši garām ejot, (piemēram, sveicināmā persona iet pa ielas otru pusi (ietni) vai pa kādu laukumu tālāk par 4 soļiem no sveicinātāja) sveicina tikai tad, ja attālums nav lielāks par 50 soļiem. Protams, attālums jānosaka pēc acumēra.

Mazpulku dalībnieki, kas atrodas ierindā (arī goda ierindā jeb špalerā), sveicina tikai pēc komandas.

Ja mazpulku vienības sastopas, tad viņām jāsveicina vienai otru, pie kam pirmais komandē tas (vecākais — saimes, dzimtas, kopas u. t. t.), kuŗam zemāka pakāpe. Piemēram, iet divas saimes viena otrai pretim, tā tad sastopas, vienas saimes vecākais ir ar vienu zvaigznīti, bet otrs ar divām (valdes loceklis) — saimes vecākajam ar vienu zvaigznīti jākomandē pirmajam, piem. «mierā! pa labi (kreisi) skaties!» un pats pieliek roku pie cepures; pēc tam komandē arī otrais saimes vecākais (ar divām zvaigznītēm).

Ja vienību priekšnieku pakāpes ir vienādas, bet vienības dažāda lieluma, tad pirmais komandē tas, kuŗam mazākā vienība. Piemēram, viens mazpulka priekšnieks (ar 3 zvaigznītēm) ved vienu saimi, bet otrs mazpulka priekšnieks (arī 3 zvaigznītes) ved četras saimes (dzimta) — pirmam jākomandē vienas saimes vedējam un tikai pēc tam komandēs tas, kuŗš ved četras saimes (dzimtu). Ja vienības ir vienlīdzīgas un arī šo vienību priekšnieku pakāpes vienlīdzīgas — jākomandē vienlaicīgi.

Ja priekšnieks, ejot gar ierindu, kaut ko jautā kādam mazpulka dalībniekam, tad pēdējam jāatbild, neliekot roku pie cepures. Pie sacītā vēl jāpievieno un jāievēro sekojošais: mazpulka dalībnieki, atrodoties ierindā, nekad neliek roku pie cepures (sveicināšanai), izņemot gadījumus, kad mazpulka dalībnieks vada vai komandē atsevišķu vienību - saimi vai dzimtu. Citiem vārdiem, ja mazpulka dalībnieks (protams, arī saimes vecākais, valdes loceklis un mazpulka priekšnieks) atrodas ierindā, kuŗas vienība ietilpst citas vienības, lielākas, sastāvā un šo lielāko vienību komandē mazpulka vadītājs, roku pie cepures neliek. Turpretim, ja mazpulka dalībnieks pats komandē kādu atsevišķu vienību, piem., saimi, kas neietilpst citas vienības sastāvā (ziņojot priekšniekam par darbību vai arī tikai sveicinot), roku pie cepures pieliek.

Izņemot pašus sveicināšanas paņēmienus, šeit minētais tad nu ir viss, kas mazpulka dalībniekiem jāzina par sveicināšanu, lai viņi varētu patstāvīgi izpildīt to un tādā kārtā sargāt mazpulku organizācijas godu.

Būsim turpmāk disciplinētāki un stiprināsim arī pienākuma apziņu, lai mēs nebūtu tādi, kuŗiem pienākumi jāatgādina. Un beidzot, lai vieglāk varētu apzināties un izpildīt savus pienākumus pret mazpulku organizāciju, nevajag arī aizmirst tos labumus, kādus ikviens mazpulka dalībnieks gūst sevis veidošanā, būdams mazpulkā.

Gaŗām ejot cukurbiešu laukiem

Agr. FR. KRISONS

Baltie Vidzemes ceļi, ieslēgti no druvām un siliem, līku - loču no kalna kalnā vīdamies, aizved mūs klusajās lauku sētās pie mūsu zemes arājiem — vecajiem un jaunajiem. Ejot pa šiem ceļiem un pametot skatus uz apkārtējiem laukiem, bieži ceļa gājēja uzmanību saista ar baltzaļiem krāsotiem mietiņiem ierobežoti lauciņi. Priekš pieciem gadiem dažs labs gaŗāmgājējs jautātu: «Ko nozīmē šie lauciņi?» Tagad katrs zina — tie Latvijas nākošo arāju pirmo patstāvīgo lauksaimniecības darbā sperto soļu liecinieki — Latvijas mazpulku dalībnieku parauglauciņi.

Pēdējos gados, bez dažādiem citiem lauksaimniecības kultūraugu lauciņiem, bieži redzami ar cukurbietēm apsēti mazpulku dalībnieku parauglauciņi. Un bieži šajos lauciņos gaŗāmgājējs redz pelēkās drānās tērptus jauniešus čakli strādājam — savas cukurbietes apkopjam. Tad ceļa gājējs apstājas, padod dievpalīgu un jaunais zemes arājs labprāt stāsta savus vasaras priekus un bēdas. Vērts paklausīties viņu stāstos.

Kāds jauneklis mazpulka gaitas sācis jau daudzus gadus atpakaļ. No sākuma savā lauciņā tas audzējis kartupeļus. Darbs bijis pazīstams un viegls. Tad mazpulks pārgājis uz cukurbiešu audzēšanu. Tuvākā apkārtnē cukurbietes neviens nav pazinis, tādēļ pirmā gadā neviens no mājniekiem nekādus padomus nezinājis dot un visus cukurbiešu apkopšanas darbus vajadzējis pašam patstāvīgi veikt. Ar sēšanu vēl nekas, apsējis un cukurbietes sadīgušas apmierinoši. Tad nākusi retināšana — cik tā gan gausi gājusi un cik grūts darbs šķitis! Rudenī cukurbiešu saknītes bijušas sīkas un grūti no zemes izraujamas, jo, retināšanai gausi velkoties, tās, bieži augot, paspējušas izstīdzēt un arī pēc retināšanas bijušas par biezu atstātas. Arī virsmēslojums bijis dots par vēlu un nav paspējis iedarboties. Bet tas bijis četri gadi atpakaļ. Tagad lai tiekot viņam tikai vēl kāds līdzi! Pēc vestajām darba atzīmēm esot redzams, ka cukurbiešu retināšana, salīdzinot ar pirmo gadu, viņam tagad veicoties piecreiz ātrāk, jo sava lauciņa 200 tek. metrus viņš izretinājis nepilnā dienā, pret piecām dienām pirmajā gadā. Pārējās dienās tas varējis jau iet tēvam talkā. Un gaŗāmgājējs tic, ka šis puisis vairs nekādu grūtību priekšā ceļos neslīgs. Arī nākotnē neviens darbs tam nepatīkams un neiespējams neliksies, jo pirmais pārbaudījums godam izturēts. Un viņam bijis daudz sekotāju, jo arī daudzi lielie, viņa darba sekmes pareizi novērtēdami, uzsākuši cukurbietes audzēt.

Bet ceļa gājējs dodas tālāk. Un citā sētā ņiprs zēns tam stāsta, kā mācījies cukurbietes retināt ar kapli. Tā, tēva mājās cukurbietes audzētas jau vairāk gadus, bet kaplis retināšanai nav lietots, jo lielie atzinuši, ka cukurbiešu rindās kupli saaugušās nezāles izravējamas un cukurbietes izretināmas vienīgi ar pirkstiem. Bet mazpulka vadītājs mazajiem cukurbiešu audzētājiem pieteicis, ka nezāles nav jāļauj starp biešu rindām saaugt, bet ar irdinātāju jau laikus jāiznīdē un ka cukurbiešu retināšanai un nezāļu iznīdēšanai cukurbiešu rindās vispiemērotākais darba rīks ir kaplis. Un vadītāja teiktam vārdam ticot, viņš savas cukurbietes sācis retināt ar kapli. Nepierastais darba rīks no sākuma viņam sagādājis grūtības, un mājnieki pat to izzobojuši. Tomēr viņš savu izvedis, kapli pie malas nav sviedis, drīz ar to darbā veiksmi ieguvis un pat darbā mājniekus pārspējis. Pat viņu māju strādnieci Kati, kuŗa līdz tam skaitījusies labākā retinātāja, viņš pārspējis. Tad arī Kate sākusi ar kapli strādāt. Un tagad neviens no mājniekiem vairs nevarot iedomāties, kā kādreiz varējuši visus retināšanas un ravēšanas darbus laukā un dārzā bez kapļa veikt. Un gaŗāmgājējs redz, ka tieši jaunatne ir tā, kas pirmā uztveŗ jaunas vēsmas un saviem panākumiem tic, kas ar savu sparu un neatlaidību dod daudz jauna mūsu lauksaimniecībai.

Un citā sētā, cits mazpulka dalībnieks

ceļa gājējam stāsta, ka viņa tēvs jau cukurbietes audzē vairāk gadus, bet viņa mazpulks cukurbietes audzēt sācis tikai pērn. Jauno darbu uzsākot, mazpulka vadītājs tos pamācījis, ka cukurbietes vēlams sēt uz līdzenas zemes un, ja iespējams, sēšana izdarāma ar rokas sējammašīnu — planeti. Tādēļ tas savas cukurbietes arī iesējis uz līdzenas zemes ar rokas sējammašīnu, kas patapināta no kaimiņa. Tanī pat laikā tēvs savu lielo cukurbiešu lauku, līdzīgi iepriekšējiem gadiem, apsējis ar rokām uz vagām. Drīz bijis redzams, ka viņa sētais cukurbiešu lauciņš sadīdzis daudz ātrāk kā tēva ar rokām sētais lauks. Sekojusi sausa vasara, un cukurbiešu sējumi cietuši no mitruma trūkuma. Tēva, uz vagām sētās cukurbietes, no sausuma cietušas vairāk, jo vagās vējš un saulīte zemi ātrāk izžāvējuši. Vasaras vidū viņa cukurbiešu lauciņam bijis kuplāks lapojums, lapas zemi ātrāk nosegušas, tā aizkavēdamas zemes tālāku pastiprinātu izžūšanu un rudenī arī cukurbiešu saknes viņam bijušas lielākas kā tēva laukā. Tādēļ viņa tēvs šogad pats nopircis planeti, un tagad viņi abi ar to apsējuši uz līdzenas zemes nevien cukurbietes, bet arī lopbarības bietes. Un sausumam arī šogad pastāvot, viņu cukurbiešu lauki, salīdzinot ar kaimiņu cukurbiešu laukiem, kuŗi sēti uz vagām, esot ar zaļāku un kuplāku lapojumu. Un gaŗāmgājējs redz, ka daudzās vietās, kur jaunatne ar neatlaidību un labu gribu savas mazās rokas pie darba likusi, tur savs ieguvums ir gūts. Jo jāatmin, ka daudzie mazie ieguvumi kopā likti dod vienu lielu kopēju ieguvumu — ticību nākotnei.

Un nākošajā sētā garāmgājējs dzird, ko stāsta dēls, kuŗš tēva žurnālūs čakli izlasījis. Tas lasījis cukurbiešu žurnālā, ka 100 kg cukurbiešu, novesti cukurfabrikā un pārstrādāti, dodot apmēram 15 kg tīra, balta cukura. No sava 100 kv. m lielā cukurbiešu lauciņa tas pagājušā gadā izaudzējis gandrīz 400 kg cukurbiešu, tā dodot valstij 60 kg cukura. Ar šādu vairumu veselam gadam pietiekot kā viņam pašam tā arī māsai Ainai un arī viņa mātei, bet tēvs pats izaudzējot veselas 15 tonnas cukurbiešu. Par šādu atzinumu viņš esot varen priecīgs, jo savu cukurbiešu apkopšanai izmantojot tikai no citiem lauku darbiem brīvo laiku un tomēr sevi, māsu un māti jau spējot apgādāt ar saldo cukuru. Te katram jāpiekrīt, ka ticība sava darba panākumiem un atziņa, ka viņa darbs devis praktiskas dzīves vērtības, jaunatnei dod jaunu sparu uzsāktā darba turpināšanai.

Bez tam jaunatne ar lielu sirdsdedzību sekojot laika garam, aizrauj sev līdzi arī vecāko paaudzi.

Viena vasara aizgājusi — otra ar steigu jau tuvojas. Laiks domāt arī par rītdienu — par nākošo vasaru. Nākošā vasarā mazpulku saime aicināta vienotā valsts darbā — vienoti stāties pie cukurbiešu audzēšanas. Un mazpulku saime pierādīs, kāda liela nozīme vienotam, ar vienu domu, vienu gribu apgarotam darbam. Kā bites, katra sīku ziedputekšņu un medus nastu nesot, pienes pilnu stropu, tā Latvijas mazpulku dalībnieku saime mazos darbiņus kopā liekot padarīs lielu valstisku, tautsaimnieciski vērā ņemamu darbu. Jo, ja katrs mazpulku dalībnieks nākošā vasarā ar cukurbietēm apsēs tikai 100 kv. metrus, tad apmēram 45.000 lielā mazpulku saime kopā ar cukurbietēm aizņems 450 ha lielu sējumu kopplatību, no kuŗiem, pie labas sējumu kopšanas, var cerēt izaudzēt apmēram 10.000 tonnas cukurbiešu. Šo cukurbiešu vairumu nododot mūsu cukurfabrikām, tās varēs ražot vismaz 1500 tonnas cukura. Šādam cukura vairumam Latvijas mērogā jau liela saimnieciska nozīme.

Vienīgi jāvēlas, lai nākošās vasaras cukurbiešu audzēšanas darbu uzsākot, katram mazpulku dalībniekam būtu skaidrs jēdziens par cukurbiešu augšanas prasībām un piemērotākajiem, pareizākajiem cukurbiešu sēšanas, apkopšanas un novākšanas darbu paņēmieniem. Lai katrs mazpulka dalībnieks jau iepriekš darbu uzsākšanas zinātu, kur un kad cukurbietes sējamas, kā mēslojamas, retināmas, rušināmas un novācamas. Tad nebūs daudzo sarūgtinājumu, visiem darbs vainagosies panākumiem, un būs izdarīts liels pakalpojums mūsu zemei.

Labas sekmes mazpulku saimei nākošās vasaras darbā!

Kur un kā var taupīt mazpulki?

LEONS LIEPIŅŠ

Vai tā ir taupība?
Vai tā rīkojas krietns arājs?

Taupības aicinājumi atskan ik dienas. Valdība, apsvērusi taupības lielo nozīmi tautsaimniecībā, iecēlusi pat taupības kuratoru. Visiem pilsoņiem jāseko taupības kuratora norādījumiem, bet arī katram par sevi jāmeklē iespējas, kur un kā vēl varētu taupīt. Šī raksta nolūks ir norādīt mazpulkiem, kur šāda iespēja meklējama.

Katram mazpulkam, kārtojot savu darbību, jāsazinās ar Latvijas Lauksaimniecības kameras Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļu, atsevišķām nozarēm un Rakstu apgādu. Gada sākumā mazpulki pieteic jaunus žurnālu abonentus, pieprasa mazpulku darbvedības grāmatas, lūdz izsūtīt žurnālus, lugas, mazpulku dziesmas u. t. t. LLK Rakstu apgāds vien saņem no mazpulkiem 30—40 vēstuļu dienā. Šīs vēstules lielāko tiesu ir pasūtījumu pieteikumi, kas izteikti dažos teikumos, citreiz pat nedaudzos vārdos, bet šim nolūkam lietota vēstuļu blanka, aploksne un Ls 0,20 pastmarka. Katra sarakste mazpulkam tā tad izmaksā: vēstuļu loksne Ls 0,01, aploksne Ls 0,02, pastmarka Ls 0,20 — kopā Ls 0,23. Novērots arī daudz tādu gadījumu, kur pasūtītā priekšmeta vērtība ir zemāka par pārsūtījuma izdevumiem. Ja nu tagad pieņemsim, ka katram mazpulkam gada laikā jākārto dažādi pasūtījumi, pieteikumi, jāraksta īsākas atbildes tikai 30 reizes un katru sarakstu ar Lauksaimniecības kameru kārtosim vēstuļu veidā, tad mazpulku darbvedības izdevumos gada beigās būtu ierakstāmi Ls 6,90. Te tomēr mums dota iespēja šos izdevumus samazināt uz pusi. Kā to darīt? Visu mazāku mazpulku darbvedības lietu kārtošanai, kā piemēram, pasūtot žurnālus, darbvedības grāmatas, mazpulku dziesmas, lugas un citas lietas, lietosim atklātnes. Uz katras atklātnes ļoti brīvi un ērti rakstot var uzrakstīt 60 vārdus, bet 60 vārdos var daudz pateikt. Tā katra sarakstīšanās mums izmaksās tikai Ls 0,11 (atklātne Ls 0,01 un pastmarka Ls 0,10). Katru reizi mēs būsim ietaupījuši Ls 0,12, bet sarakstoties ar atklātnēm 30 reizes gadā, mēs jau būsim ietaupījuši Ls 3,60. Tā tad mūsu darbvedības izdevumi samazinātos vairāk kā uz pusi, bet mēs zinām, ka visā valstī ir 1088 mazpulki, tad visu šo mazpulku kopējais ietaupījums gadā būtu Ls 3.916,80. Šī nav vairs niecīga suma. Taupot tādēļ nedomāsim tikai par sava mazpulka darbvedības izdevumu samazināšanu, bet domāsim par visiem mazpulkiem visas valsts mērogā. Tad tikai mēs īsti labi varam saskatīt taupīšanas nozīmi. Protams, neaizmirsīsim svarīgākās sarakstīšanās ar Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļu kārtot vēstulēs, jo visas lietas mēs nevaram un nedrīkstam uz atklātnes rakstīt, bet mazsvarīgāko lietu kārtošanai lietosim atklātnes, tās parakstot mazpulka vadītājam, priekšniekam un sekretāram. Rakstīsim glīti, jo tad varēsim vairāk uzrakstīt, un neaizmirsīsim nekad atklātnes nodot parakstīšanai mazpulka vadītājam.

Atvietojot vēstules, kur tas vien iespējams ar atklātnēm, arī mazpulku dalībnieki būs šinī ziņā godam pildījuši taupības aicinājumus.

Tas jāzina tagad katram dalībniekam

Agr. K. ĶIRSIS

Vai tā ir pareizi? Tā vasarā Latvijas mazpulku pārzinis K. Ķirsis jautāja mazpulku dalībniekiem pārbaudot grāmatvedību

Kaut gan bargā ziema ņun sals vēl turpinas, tomēr saules dienās jau sajūtams zināms siltums un dienas neatlaidīgi kļūst arvien gaŗākas. Tas rāda, ka pavasaris jau tuvojas. Beidzamās ziemas sanāksmēs jau jāsāk domāt par nākošo pavasari un vasaru, par nākotnes nodomiem un pienākumiem. No kopēji veicamiem uzdevumiem vēl šinī ziemā nav jāaizmirst sakārtot līdzšinējos mazpulka dzīves un darba skatus, pievienojot tiem vajadzīgos aprakstus, it sevišķi par pagājušās vasaras nometnēm, sacīkstēm un lielajiem mazpulku 10 gadu darba atceres svētkiem. Katrā mazpulkā vajadzētu būt tādai atsevišķai grāmatai — albūmam, t. s. mazpulka kronikai, kur būtu aprakstīti visi mazpulka dzīves svarīgākie posmi un, sākot ar dibināšanas dienu, pēc iespējas ilustrējot ar fotografiskiem uzņēmumiem un arī attiecīgiem laikrakstu izgriezumiem. Ja pirmo desmit gadu darba posmu, mēs vēl visi varam atcerēties un zināt, tad pēc nākošiem 10 gadiem, mainoties dalībnieku sastāvam un varbūt, arī vadītājam, nebūs vairs neviena, kas pats būtu piedalījies pirmajos mazpulka pasākumos, karoga svētkos u. t. t. Nākošām audzēm šāda kronika būs neatsverams materiāls, lai pārliecinātos par sava mazpulka pirmajām gaitām, par pirmajiem 10 gadiem, par svētkiem, par citiem pasākumiem, ko mazpulks veicis savā pagastā un pilsētā. Tas mudinās arī nākošos dalībniekus iesākto darbu turpināt un ar cieņu pieiet savas organizācijas pirmsākumiem un vēsturei.

Pārrunājot nākošās vasaras darba plānu sava vieta jāierāda arī ekskursijām, gan vietējām, gan arī attālākām. Ieteicams jau ziemā sarunāties ar kādu tuvāku vai tālāku mazpulku par viesošanos vasarā un vienoties par izdevīgāko laiku. Neviena mazpulka ekskursija turpmāk lai nenotiek, kur pa ceļam netiktu apmeklēts kāds mazpulks vai mazpulka dalībnieks, kur neredzētu citu jauniešu darbu un sadzīvi.

Paklausot mūsu Virsvadoņa aicinājumam celt ražas un saimniecisko rosību, neaizmirsīsim arī šogad turpināt visa mazpulka kopējo ražu celšanas parauglauciņa ierīkošanu vai nu tanī pašā saimniecībā (t. s. tālumnieku), kur pagājušā gadā, vai arī citā, saucot to turpmāk par mazpulka drauga saimniecību, jo patiešām tas saimnieks, kuŗš savā laukā un zemē mazpulkam ir atļāvis parauglauciņu rīkot, kuŗš šo to labu un derīgu jau savā saimniecībā paveicis un arī turpmāk vēlās roku rokās ar mazpulku strādāt, ir jāuzskata par draugu, kaut arī saimnieciski viņš nebūtu tik stiprs un spējīgs, kā dažs labs cits zemturis pagastā. Mazpulka drauga saimniecība jāieinteresē turpmāk arī citiem sabiedriskiem pasākumiem: lopkopības pārraudzībai, lauksaimniecības biedrības darbam u. t. t. Pilsētu mazpulki var sazināties ar lauku mazpulkiem un atrast izdevību iet palīgā šādu parauglauciņu apkopšanā. Katra mazpulka dalībnieka goda pilns uzdevums ir arī savu roku veiksmi pielikt šinī lielajā talkā. Vecākie ārpusskolas

dalībnieki šo parauga (pamudināšanas) lauciņu apkopšanu var ņemt savā pārziņā un uzraudzībā, izdarot visus vajadzīgos aprēķinus par patērēto darba spēku, sēklām, mēslošanas izdevumiem un gada beigās aprēķinot ražošanas kopējos izdevumus un ražojumu pašizmaksu. Šādi dalībnieki no sava personīgā lauciņa kopšanas var tikt atbrīvoti.

Visiem ilgstošo pieccīņu dalībniekiem, kas nodomājuši veikt lielākus darbus — zemes nosusināšanā, pagalma nobruģēšanā, ceļu nostiprināšanā u. t. t., jāpasteidzas vēl ziemas ceļā pievest visus vajadzīgos materialus, kā akmeņus, granti pagalmam, caurules vai dēlīšus melioracijas darbiem un labierīcību iekārtošanai saimniecībā. Vecākiem ārpusskolas dalībniekiem, kuŗi jau saimnieko tēva mājās vai strādā citā praktiskā darbā, visiem būtu jāpiedalās ilgstošās pieccīņās, vai arī citās lielāku darbu sacensībās, atmetot 100 m² lauciņu kopšanu. Tikai par visiem darbiem jāved apraksti par darbu izpildīšanas gaitu un izmaksu. Rudenī šie apraksti obligātoriski jāizstāda ražojumu apskatē, kad arī notiks darba novērtēšana un godalgošana. Jaunākajiem dalībniekiem šogad visiem būtu jāaudzē cukurbietes; tiem kuŗi dzīvo tālāk no stacijām un ūdens ceļiem — saules puķes. Saules puķu sēklas — eļļas iegūšanai ir tagad tikpat nepieciešamas kā cukurbietes — cukura iegūšanai. Eļļas un eļļas augu ievešana ir apgrūtināta un tāpēc jācenšas arī mazpulku dalībniekiem šogad saules puķes vairāk un sēklu bagātākas izaudzēt kā citus gadus. Lai visos mazpulku lauciņos šogad aug cukurbietes un zied saules puķes! Būs ir skaistums, ir ienākums.

Bet pirms pavasaŗa darbu sākšanas šogad katram dalībniekam jāapskatās arī savā vai vecāku dārzā un jāmēģina paglābt augļu kociņi, kuŗi šogad stiprajā salā būs cietuši vairāk kā citus gadus. Pirmā atkusnī, kad temperātūra nokritīs līdz 0°, kaut arī sniegs vēl dārzā, steidzoši jāizdara koku apmiglošana ar kaļķa pienu. Kaļķa kārtiņa kokam un zariem būs zināms aizsargs pret pavasaŗa saules staru stipro iespaidu. Tā varbūt šīs ziemas ļaunās sekas mīkstināsim un rudenī varēsim

350. Sventes mazp. dal. V. Škapars izaudzējis milzu saules puķes

cerēt uz pašu zemes augļiem, jo ārzemes augļu droši vien nebūs.

Neaizmirsīsim arī šopavasar pastiprinātu slāpekļa mēslojumu, lai veicinātu koku augšanu un sadziedētu brūces.

Pirms pavasaŗa darbu sākšanas katrā mazpulkā vēl jācenšas pavairot dalībnieku skaits aicinot piedalīties mazpulka darbā visus tos, kam būtu vajadzīgā interese un patika strādāt. Mazpulka darbā jāvienojas saimnieku, rentnieku, kalpu, strādnieku, ierēdņu, mākslinieku un zinātnieku bērniem, kā pilsētniekiem, tā lauciniekiem, gan skolēniem, kas vēl mācas un gatavojas dzīvei, gan arī tiem, kas jau skolas beiguši un iesākuši paši patstāvīga darba gaitas, neatkarīgi no aroda un nodarbošanās — jo mazpulku mērķis ir ikkatra krietna jaunieša mērķis — «Augsim Latvijai».

Pie pamudinājuma lauciņa. (132. Kalupes mazpulka dal. A. Plonis)

Kas jāzina lidmodeļu būvētājiem aerodinamikā

(Turpinājums.)

E. SMILDZIŅŠ, LLK mazpulku aviācijas inspektors

61. Kazdangas lauks. vidusskolas mazpulka aviācijas sekcijas dalībnieki ar vadītāju skol. J. Garozu

Ievērojot gaisa īpatnības, mēs varam to uzskatīt par ļoti vieglu šķidrumu, kurā mums visiem jākustas.

Ūdens pārvietošanās veidus un īpatnības katrs būs redzējis un novērojis, un pieņemsim, ka visiem tās zināmas. Tās ievērojot, varam izdarīt daudz mēģinājumu, kuŗus var attiecināt arī uz gaisa kustību un pārvietošanos.

Piemēram, mēs zinām, ka ūdens var tecēt vienmērīgi taisni uz priekšu, tekot tas var veidot dažādas līknes (ja ceļā gadās šķēršļi) un griezties uz vietas, radot virpuļus. Šīs kustības vienlaicīgi novērojamas arī gaisā. Katrs būs novērojis un redzējis vasarā virs smilšainām vietām vai ziemā uz lauka, ka vējš griež smiltis vai sniegu. Redzot šādu virpuli, mēdz teikt, ka viesulis trako.

Vispāri jāsaka, ka aerodinamiskie spēki rodas un iedarbojas no gaisa spiediena, kuŗš savukārt atkarājas no augstuma, kādā izceļas šī parādība, un ar kādu ātrumu dažādie gaisa spiedieni mainās vai pārvietojas.

Daudzi skolā, fizikas stundās būs redzējuši vai paši izdarījuši šādu mēģinājumu:

Stikla caurulei, kuŗai vidus daļa ir tievāka (1. zīm.), vienā virzienā izurbti abos galos un vidū vienāda resnuma caurumiņi. Vienu galu caurulei ar gumijas šļūteni pievieno ūdens krānam, bet otru atstāj vaļā iztecei. Kad atgriež vaļā krānu, ūdens tecēs cauri caurulei, bet caurumiņu vietās radīsies ūdens strūkliņas. Apskatot strūkliņu augstumu, izrādās, ka abas strūkliņas cauruļu galos (resnākās vietās) ir vienāda augstuma, bet vidū (tievākā vietā) tā ir daudz zemāka. Samazinot ūdens daudzumu, var panākt, ka vidējā strūkliņa pavisam izzūd un pa caurumiņu ūdens sūc sev līdzi gaisa pūslīšus. Ja šinī pašā caurulē ievietojam peldošu lodīti un mēģinājumu atkārtojam, tad redzam, ka lodīte, palaižot ūdeni ar zināmu ātrumu, līdz ar ūdeni ies uz izteku. Bet līdz ko tā būs iekļuvusi tievākā vietā, pārvietošanās ātrums stipri palielināsies. Iznākot atkal resnākā caurules daļā, pārvietošanās kļūs lēnāka un kļūs līdzīga sākuma ātrumam.

No šiem abiem mēģinājumiem varam secināt, ka:

1) Ūdens daudzums, kas pārvietojas resnākā caurules daļā, nevar tievā daļā izplūst ar tādu pašu ātrumu, bet tam jāplūst ātrāk.

2) Šķidruma pārvietošanās ātrumam pieaugot, tā spiediens mazinās.

To pašu varētu novērot, ja šķidruma vietā lietotu gāzi.

Otru gaisa īpatnību varam novērot kādā mēģinājumā.

Divās caurulēs (a) cieši iebāžam trešo lokā saliektu cauruli (b) ar plānām sieniņām (2. zīm.). Uz šīs caurules ar svītru iezīmējam vietu, cik dziļi tā atrodas iebāzta caurulēs a. Vienā no caurulēm a lēnām laižam ūdeni un skatāmies uz svītru. Pamazām ūdens daudzumu palielinām, un ja ūdens pārvietošanās ātrums būs pietiekoši liels, redzēsim, ka lokā sa-

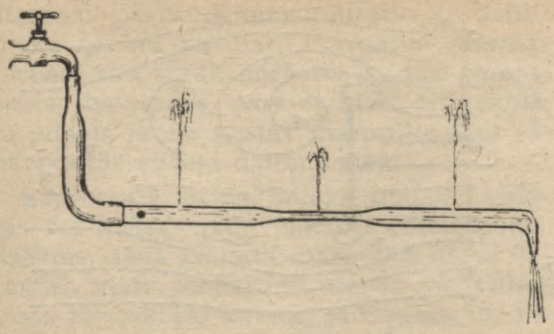

1. zīm.

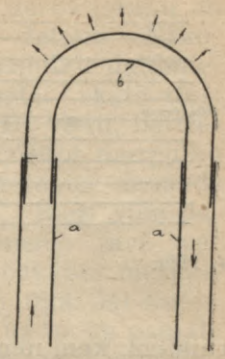

2. zīm.

liektā caurule lēni nāks no abām caurulēm ārā. Tas notiek, darbojoties centrbēdzes spēkam.

Šo spēku katrs būs izjutis, braucot ar kādu satiksmes līdzekli. Ja tas pārvietojas taisnā virzienā — nekas, bet tikko tas spēji pagriezīsies, tad neredzams spēks cenšas pat novilkt no sēdekļa pretēji pagriezienam.

Centrbēdzes spēks ir iemesls arī spiediena maiņai, un to var izteikt šādi: iemesls spiediena maiņai ir arī plūsmas izlocīšanās, aptekot kādu ķermeni, uz centrbēdzes spēka attīstīšanās pamata.

Kā notiek ūdens plūsmas aptece ķermeņiem, var redzēt, izdarot šādu mēģinājumu.

Skārda traukā (3. zīm.) izveidojam ar izcilņiem a un b ūdens plūsmes ceļus. Ar spārniņiem c lēni griežot vārpstu, ūdens pārvietosies ar bultiņām parādītā virzienā. Ja vidū tieši plūsmas virzienā ieliekam plāksnīti d, tad ūdens to aptecēs, neradot nekādas redzamas pārmaiņas (4. zīm.). Ja šo pašu plāksnīti sagriežam krusteniski plūsmai, tad redzēsim, ka aiz plāksnes veidosies virpuļi (5. zīm.), un plāksne jūtami centīsies pārvietoties ūdens tecēšanas virzienā. Tas norāda, ka plāksnes priekšpusē ir lielāks spiediens nekā aizmugurē, kur ūdens virpuļo. Tā tad — jo ātrums mazāks, jo spiediens lielāks.

Ieliksim plāksnes vietā kādu taisnstūru ķermeni. Ūdens plūsma atdursies pret to un radīsies tā saucamā pieres pretestība, un šo ķermeni plūsma sev centīsies ņemt līdzi.

Lai samazinātu šo kaitīgo pretestību, jāsamazina cik iespējams tās virsmas lielums, kas rada spiediena palielināšanos. Citiem vārdiem — klucīša (ķermeņa) priekšējā daļa jānoapaļo. Bet lai aiz tās nerastos virpuļi, kā to redzējām mēģinājumā ar plāksni, tad otrs gals būtu gludi nosmaiļojams.

Ideālu formu ar mazu, tā saukto pieres pretestību, daba radījusi zivīm. Zivis ar vieglu astes vēzienu ūdenī ātri pārvietojas un tālu. Tāpat ļoti maza pretestība ir krītošam ūdens pilienam.

Tādēļ nav jābrīnās, ka mūsu technikas laikmetā, cenšoties pēc lielākiem pārvietošanās ātrumiem un attālumiem ar nepalielinātu dzinēju jaudām, tikko minētās formas redzamas daudz, kā: zemūdenes, torpēdas, cepelīni, automobiļi u. d. c., nerunājot par lidmašīnu ķermeņiem un citām daļām.

Apskatot mēģinājumu ar plāksni, kuŗu novietojām krusteniski ūdens plūsmai, redzējām, cik sarežģīta ir tai ūdens aplūšana un, lai gan zinām arī sakarību starp ātrumu un spiedienu, mēs nevaram to izlietot praksē. Matemātiski aprēķināt dažādu ķermeņu apteci varam tikai šķid-

3. zīm.

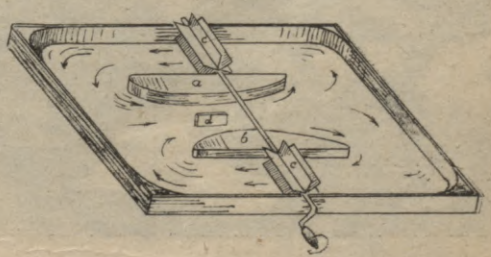

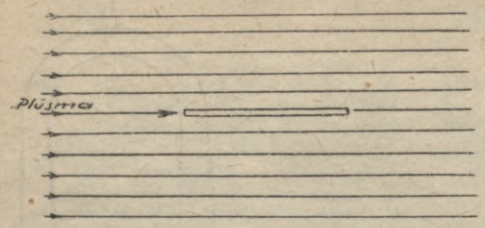

4. zīm.

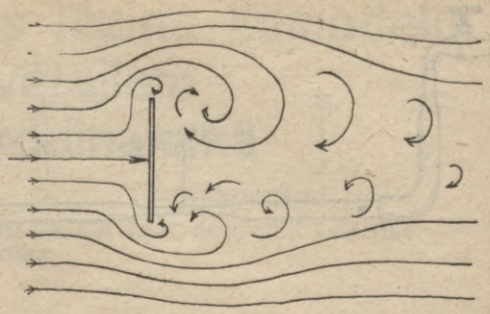

5. zīm.

rumiem, kam nepiemīt iekšējā daļiņu savstarpējā bērzēšanās.

Lai pareizi noteiktu un izskaitļotu lidmodeļu vai lidmašīnu daļu gaisa pretestību, celtspēku, stūŗu iedarbību, u. c. šim nolūkam tiek izgatavoti un izbūvēti tā sauktie gaisa kanāli vai tuneļi. Šos kanālos laborātorijās novieto lidmašīnu modeļus vai pat, ja tas paredzēts, tieši lidmašīnas. Ar spēcīgiem iestādāmiem ventilātoriem vienā galā, pēc vajadzības dzen vai sūc gaisu. Kanāla vidū novieto pārbaudāmo modeli vai lidmašīnu. Ar attiecīgām svirām savienoti dažādi rādītāji, kas uz iedaļām norāda iedarbības spēkus tieši kilogramos, bez kādas sarežģītas izskaitļošanas un daudziem mēģinājumiem. Tāpēc šādi gaisa kanāli gan lieli, gan mazi, atrodami ikvienā aviācijas laborātorijā un fabrikā.

(Turpinājums sekos.)

Kļūdas izlabojums.

Pagājušā «Mazpulka» rakstā ieviesusies drukas kļūda: ... to sauc par troposferu, kuŗu rēķina līdz **1400** metru augstumā.»

Pareizi jābūt: 14000 metru augstumā.

Pārskaitītie mazpulku dalībnieki

Agr. O. REZOVSKA

Mazpulku dalībniekiem laikam gan vēl visiem nav labi saprotams, ko nozīmē «pārskaitītais dalībnieks», jo arvien vēl dzird, sevišķi vidējās mācības iestādēs, ka visi mazpulku dalībnieki līdz ar pārnākšanu vidējā mācības iestādē nepārskaitās tur pastāvošā mazpulkā. Daži no tiem aizbildinoties, ka strādājot vēl un gribot arī turpmāk darboties savā pamata mazpulkā, daži tikai noklusējot, kaut gan ie-

Mājsaimniecības sekcijas sanāksme (857. Sarkandaugavas I mazpulks)

stašanās pārbaudījumā redzēti ar dalībnieka nozīmi vai pat mazpulku formas tērpā. Jau agrāk norādīts, ka pēc pamatskolas beigšanas, pārejot kādā citā skolā, ja pie šīs skolas pastāv mazpulks, tanī jāpārskaitās visiem dalībniekiem.

Saprotams, ka dalībnieks, būdams vidējās vai kādas aroda mācības iestādes audzēknis, savā pamata mazpulkā nevar ierasties visās sanāksmēs, nevar piedalīties visos tur rīkotos kursos, sacensībās un sarīkojumos, nevar arī aktīvi pildīt mazpulka pārējos darbus — norīkojumus.

Dabīgi, ka sevišķi aktīvie mazpulku dalībnieki kļūst pasīvi līdz ar pāriešanu citā skolā.

Nevar arī katru reizi aizbildināties — «Viņš iet citā skolā», tad jau arī pārējiem dalībniekiem var rasties dažādi dibināti attaisnošanās iemesli, mazpulka kopējais darbs cietīs. Lieki domāt, ka «pārskaitītais» mazpulka dalībnieks nozustu savam pamata mazpulkam, gluži otrādi — tas vēl vairāk spēs sniegt pamata mazpulka pārējiem dalībniekiem no otrās pakāpes mazpulkā gūtām zināšanām un mazpulka vadītājam var kļūt labākais palīgs darbā.

«Pārskaitītie» mazpulku dalībnieki nedrīkst pārtraukt sadarbību ar savu pirmo — pamata mazpulku. Tie dalībnieki, kas vasaru pavada savās tēva mājās, var būt paši aktīvi darba darītāji un labākie palīgi darbu pārbaudēs vadītājiem. Pārskaitītiem mazpulku dalībniekiem jācenšas piedalīties sava pamata mazpulka svētkos, sarīkojumos, sanāksmēs un darbu skatēs. Svētkos un sarīkojumos var palīdzēt tos noorganizēt, uzņemoties tur kādu atbildīgu pienākumu, sanāksmēs ar dažādiem norādījumiem un paraugiem no otrās pakāpes mazpulka dzīves un darbu skatēs ar darbiem vai darbu aprakstiem. Tā arvien pamata mazpulks sajutīs pārskaitīto dalībnieku tuvumu, viņu aktīvitāti brīvā laikā.

Pārskaitītie mazpulku dalībnieki otrās pakāpes mazpulkos var mazpulku darbu dažādās nozarēs kāpināt piemēroti savām spējām un zināšanām. Pārskaitītiem mazpulku dalībniekiem pirmā rudenī vēl jāpiedalās sava pamata mazpulka darbu skatē ar visiem saviem ražojumiem un darbiem, lai noslēgtu aktīvo darba posmu un iegūtu attiecīgo godalgu - žetonu. Nākošos gados pārskaitītos mazpulku dalībniekus pamata mazpulka darbu skatē tikai vērtē, atzīmējot I, II vai III vietu, bet žetonus neizsniedz, jo pārskaitītos mazpulku dalībniekus godalgo un žetonus izsniedz otrās pakāpes mazpulkos. Bieži vien dalībnieki cenšas žetonus sāņemt savā pamata mazpulkā un otrās pakāpes mazpulkā piedalīties ar darbiem tikai lai kuplinātu apskati, norādīdami uz to, ka pamata mazpulkos tiem iespējams iegūt augstāku godalgu, jo otrās pakāpes mazpulkā daudz labo dalībnieku, un visi nevar būt pirmie. Lai otrās pakāpes mazpulku darbu skatēs varētu taisnīgāk spriest par pārskaitīto mazpulku dalībnieku darbu, nepieciešams zināt arī, kā dalībnieks darbojies un ko veicis savā pamata mazpulkā.

Tāpēc ar 1940. gadu visiem pārskaitītiem mazpulku dalībniekiem otrās pakāpes mazpulku darbu skatēs, blakus darbiem un darbu aprakstiem, savās novietnēs jānovieto pamata mazpulka vadītāja apstiprināts z i ņ o j u m s par darbību pamata mazpulkā. Ziņojumus LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa izsūtīs visiem pārskaitītiem mazpulku dalībniekiem. Tā būs iespējams dalībnieku darbus vispusīgāk un pareizāk vērtēt, godalgas izspriežot varēs ievērot arī darbu pamata mazpulkā un pamata mazpulka darbu skates vērtējumu. Mazpulku dalībniekiem būs liekas bažas par godalgu šķiru, jo kaut ne visi, tad tomēr daudzi var būt pirmie, ja tikai darbi un vērtējumi tam atbilst.

Šoziem slēpotājiem lieli prieki

Šachs

R. Švarca vadībā.

Uzdevumi

№ 31

E. Jurka (Rīgā)
Pirmpublicējums

Baltie: Kb8, Da4, La2, Lh4, Zd8, Zg8, band.: b6, d4 (8)
Melnie: Kd6, Te1, Tf1, Lh1, Zg4, band.: a5, b7, c7 (8)
Mats 2 gājienos

№ 32.

D. Grossi (Parīzē)

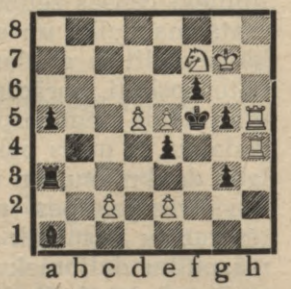

Baltie: Kg7, Th4, Th5, Zf7, band.: c2, d5, e5 e2 (8)
Melnie: Kf5, Ta3, La1, band.: a5, e4, f6, g3, g5 (8)
Mats 3 gājienos

Atrisinājumi iesūtāmi red. līdz š. g. 20. martam.

43. partija.

P. Keresa — Eives mača I partija.

Baltie: Eive. Melnie: Keress.

1) e4—e5. 2) Zf3—Ze6. 3) Lb5—a6. 4) La4—Zf6. 5) 0—0—Le7. 6) Te1—b5. 7) Lb3—d6. 8) c3—0—0. 9) d4—Lg4. 10) d5—Za5. 11) Lc2—Ze8. 12) Zbd2—g6. 13) a4—c5. 14) d:c6—b4! 15) Zf1—Z:c6. 16) Lh8—Zg7. 17) Ze3—Lc6. 18) c:b4—Tb8? 19) b5!—a:b5. 20) a:b5—T:b5. 21) La4—Tc5. 22) Dd2—Db8. 23) Tec1—Tfc8. 24) T:c5—d:c5. 25) L:c6—T:c6. 26) Zd5—Ld8. 27) Lg5—Td6. 28) L:d8—D:d8. 29) Z:e5—L:d5. 30) Ē:d5—T:d5. 31) De1— un šeit abi pretinieki vienojās par neizšķirtu.

44. partija.

Baltie: Eive. Melnie: Keress.

3. mačpartija.

1) e4—e5. 2) Zf3—Zc6. 3) Lb5—a6. 4) La4—Zf6. 5) 0—0—d6. 6) Te1—Ld7. 7) c3—Le7. 8) d4—0—0. 9) Zbd2—e:d4. 10) c:d4—Zb4. 11) Lb3—c5. 12) Zf1—Lb5. 13) Zg3—d5. 14) e5—Ze4. 15) Z:e4—d:e4. 16) T:e4—Ld3. 17) Te3—c4. 18) a3—c:b3. 19) a:b4—Lc4. 20) Zd2—Ld5. 21) Z:b3—L:b4. 22) Tg3—f6. 23) Lf4—Kh8. 24) Zc1—Le7. 25) Dg4—g6. 26) e:f6—L:f6. 27) Le5—Tac8. 28) Zd3—Tc4. 29) h4—Db6. 30) Tad1—Tc2. 31) h5—L:e5. 32) d:e5—Le6. 33) Dg5—Lf5. 34) Lg6—L:g6. 35) Dh6—Tg8, 36) Td2—T:d2. 37) D:d2—Td8. 38) Dh6—Dc6. 39) Zf4—Dc1+. 40) Kh2—Kg8. 41) Tg6+—L:g6. 42) D:g6 un melnie padevās.

45. partija.

Baltie: Keress. Melnie: Eive.

4. mačpartija.

1) e4—e5. 2) Zf3—Zc6. 3) Lb5—a6. 4) La4—Zf6. 5) Zc3—Le7. 6) 0—0—b5. 7) Lb3—d6. 8) Zd5—Za5. 9) Z:e7—D:e7. 10) d4—0—0. 11) d:e5—d:e5. 12) Lg5—Lb7. 13) De1—Z:b3. 14) a:b3—h6. 15) L:f6—D:f6. 16) De3—Dc6. 17) Te1—f6. 18) b4—Dc4. 19) c3—Tfd8. 20) Zd2—Df7. 21) Ta3—Td6. 22) Zb3—Tad8. 23) Zc5—Lc8. 24) h3—Td2. 25) Te2—Td1+. 26) Kh2—Dh5. 27) b3—Tb1. 28) Zd3—Le6. 29) Td2—Td1. 30) T:a6—T:d2. 31) D:d2—L:b3. 32) De3—Dd1. 33) Zc5—Lc4. 34) Ta7—Te8. 35) Dg3—Dd6. 36) Ta6—De7. 37) De3—Td8. 38) Ta7—Kf8. 39) Dc1—Dd6. 40) Zb7—Dd2. 41) D:d2—T:d2. 42) Ta8+—Ke7. 43) Tc8—T:f2. 44) T:c7+—Kf8. 45) Zd6—Ld3. 46) Kg3—Tc2. 47) Kg4—T:g2+. 48) Kf5—Kg8. 49) Tc5—h5. 50) c4—b:c4. 51) b5—Tb2. 52) Kg6—Tg2+. 53) Kf5—Lf1. 54) b6—Tb2. 55) Kg6—L:h3. 56) K:h5—Le6. 57) Zf5—T:b6. 58) Tc7—L:f5. 59) e:f—Tb2 un Keress padevās.

46. partija.

Baltie: Eive. Melnie: Keress.

9. mačpartija.

1) d4—Zf6. 2) c4—e6. 3) Zf3—b6. 4) g3—Lb7. 5) Lg2—Le7. 6) 0—0—0—0. 7) Zc3—Ze4. 8) Dc2—Z:c3. 9) D:c3—d6. 10) Dc2—f5. 11) Ze1—Dc8. 12) e4—Zbd7. 13) d5—f:e4. 14) D:e4—Zc5. 15) De2—Lf6. 16) Lh3—Tfe8. 17) Le3—Dd8! 18) L:c5—e:d5! 19) Le6+Kh8. 20) Tad1—d:c5. 21) Zg2—d4! 22) f4—d3! 23) T:d3—D:d3!! 24) D:d3—Ld4+. 25) Tf2—T:e6. 26) Kf1—Tae8. 27) f5—Te5. 28) f6—g:f6. 29) Tfd2—Lc8. 30) Zf4—Te3.

31) Db1—Tf3+. 32) Kg2—T:f4!! 33) g:f4—Tg8+. 34) Kf3—Lg4+ un bij. pasaules meistars padevās. Skaista partija, raksturīga Keresa stilam.

Kā jau zināms, cīņa starp Keresu un Eivi, kas sākās 24. decembrī p. g. noslēdzās ar Igaunijas meistara uzvaru, +6, —5 = 3. Lai gan uzvarēts tikai ar viena punkta starpību, tomēr Keresa uzvara vērtējama augstu, un dod viņam morāliskas tiesības uzskatīt sevi par pasaules meistara Aļechina tuvāko un bīstamāko pretinieku.

Pauls Keress dzimis 1916. g. 7. janvārī Narvā. Spēlēt sācis jau 5 gadu vecumā un skolas gados visos skolēnu turniros uzvar pārliecinoši. 1933. g. Tallinas turnirā iegūst dalītu 3. un 4. v., bet 1935. g. viņš jau ir Igaunijas meistars. Tad seko Varšavas olimpiāde, kur Keress, spēlējot pie I galdiņa, uzvar daudzus lielmeistarus. Minchenes olimpiādē viņš ir labākais spēlētājs pie I galdiņa. Tad seko Nauheimas, Margates, Ostendes, Pragas, Zemeringas turnīri, uzvara AVRO turnīrā un beidzot — spīdoša uzvara pret bij pasaules meistaru Eivi.

27. uzdevuma atrisinājums. 1) f4 (Draud 2. Tg5+). 1) . . . L:f4. 2) Te5+. 1) . . . T:f5. 2) De8+. 1) . . . Lh5. 2) Tf8+. 1) . . . h5. 2) Tg5+.

28. uzd. atrisinājums: 1) Lf3! — kā patīk. 2) Lh5 — Z:b4. 3) Lf7×. 1) . . . Lc2. 2) L:c6! (2. Z:c6 — Le4!). 1) . . . Zc4. 2) Z:c6 (2. L:c6 — Ze5!). 1) Zd3? — f4! 2) Le4? — Tf1!

Pareizi atrisinājuši: J. Silkalns — 118. Sāvienas mazp. (27,28), A. Freijs — 313. Zaļenieku mazp. (27,28); E. Mālbergs — 874. Kupravas mazp. (28); K. Busuls — 438. Sērenes mazp (27,28); F. Kronbergs — 585. Stendes II mazp (27,28); J. Galvanovskis — 355. Elkšņu mazp (27,28); Z. Ķešāns — 186. Kastrānes mazp. (28); U. Jambors — 390. Rīgas I mazp. (27,28); A. Lējējs — 114. Krotes mazp. (27,28); A. Tupesis — 139. Nīcas mazp. (28); J. Šķērsts — 799. Trikatas mazp. (27,28); V. Meiris — 2. Umpārtes mazp. (27,28); B. Ķikuts — 673. Merķeļa mazp. (27,28); O. Minkevičs — 701. Biržu - Muižgala mazp. (28); P. Kupčs — 355. Elkšņu mazp. (27,28); J. Grūbe — 2. Umpārtes mazp. (27,28).

Pie starta

Aizsaules ceļos

Un pati es biju kā mākonīts,
Bet māmiņai es biju austošs rīts

1939. g. 27. aprīlī uz mūžu no mums šķīrās mūsu visu mīļotā lielā dziedātāja

Ausma Ozoliņa,

dzim. 1927. g. 1. aprīlī.

Pēc viņas sēro

679. Kronvalda mazpulks.

1939. gada 1. decembrī uz mūžu šķīrās no mums mūsu krietnais čaklais dalībnieks

Viktors Kučinskis

Mūsu sirdīm būsi mūžam tuvu, lai viegla Tev dusa!

277. Franopoles mazpulks.

Š. g. 4. janvārī miris 414. Bebrenes mazpulka centīgais dalībnieks

Alfrēds Bucenieks.

Pēc viņa sēro

414. Bebrenes mazpulka vadītājs un dalībnieki.

Mūsu mazpulka dalībnieku - dibinātāju: diženā Arvīda un saimes vecākā Arnolda mīļais, labais, gādīgais tēvs,

Jānis Strodachs,

miris darbā, uz tv. «Everoja», 1940. g. 13. janvārī.

Līdz ar viņiem sēro:

527. Ķesterciema mazpulks un vadītāja.

Uzmani pats sevi

Par tīkamu biedru un draugu.

Katram cilvēkam, lai viņš būtu cik apdāvināts, ir jāprot savas dāvanas pareizi ievadīt darbā, tikai tad tās arī nes svētīgus augļus. Ja jaunietis to nedara, tad — dzīve jau to pierādījusi — arī apdāvinātie nekur netiek, paliek pusceļā. Ja arī tāda lieta, kas liktos pati par sevi liela, bagātība un Dieva dāvana cilvēkam, vēl līdzās ir vajadzīga arī audzināšana, sevis disciplinēšana, lai tās spējas, kas mums pašas dabas piešķirtas, varētu piepildījumu rast mūsu krietnajos un cildenajos darbos, tad mēs gan arī saprātīsim, cik daudz vajaga mācīties un pūlēties, lai mēs kuŗš katrs sevi izveidotu ne tikai par labu un krietnu cilvēku, bet arī uzvedīgu un visiem tīkamu biedru un draugu.

Tāpat kā ir pasaulē ļaudis, kas neko nepiem tā īsti, nopietni, tāpat ir ļaudis, kas kaunas no uzvedības, vairas no draudzīgiem vārdiem un domā, ka asums, nemīlīga valoda ir tās bruņas, kas cilvēka dvēseles dzīvi pasargā no visiem ārējiem iespaidiem. Bet viņi rūgti maldas. Asumi, nemīlība cilvēku vidū ir tieši tā, kas nemanāmi, bet neatlaidīgi ievaino dvēseli... Katrs taču mēs ilgojamies laipnības, pieklājīgu vārdu un smalkjūtīgas rīcības visur un visās lietās. Un ja nu mēs visi tā ilgojamies, tad arī mācīsimies, paturēsim prātā norādījumus, kas arī mums

Glīti sakārtoti mati, laipns skats un laba stāja ieprieciena katru

katram pašam ļauj būt tādam, kādus mēs vēlamies citus.

Mati jāsakārto vienkārši. Zēni matus nedrīkst ondulēt, tas liecina sliktu gaumi. Nevajaga matus arī pārāk ieziest. Arī meitenēm matu sakārtojums pārāk bieži nav jāmaina.

Ģērbies vienkārši, tīri un, galvenais, raugies uz to, lai pelēkā, melnā vai kuŗa katra cita pašaustā drāna, no kuŗas tu savu apģērbu gribi pagatavot, būtu labi pašūta. Tad tu jutīsies vienmēr labi, vienmēr brīvi un citu cilvēku vidū nepiespiesti.

Un kad tu runā, tad runā sirsnīgi par katru lietu. Runā ar siltu humoru, bez kodīgas ironijas. Nesmejies pats sev, netīksminies ap savu valodu, bet esi tas, kas uzklausa citus. Esi vienmēr pakalpīgs, tad tu būsi visiem tīkams un tevi cienīs draugi un svešnieki.

Gatavosim paši zviedru solu

Lai vingrošanas mācības stundas padarītu interesantākas, pilnīgākas un vispusīgākas, stundās tiek pielietoti dažādi rīki un piederumi. Šie rīki, pērkot viņus veikalos, vai arī dodot izgatavot galdniekam, maksā samērā lielu naudu un katram mazpulkam nav pa spēkam tādus iegādāties. Kādu daļu no rīkiem, mazpuiku dalībnieki rokdarbu stundās vai arī amatniecības kursos var paši pagatavot daudz lētāki.

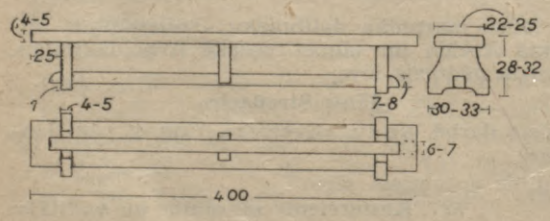

Vienkāršākais un visvairāk līdzsvara un citiem vingrojumiem pielietojamākais ir zviedru sols — kuŗu pagatavo no priežu koka. Sola gaŗums 4 m. Dēļa biezums 4 cm, platums 25 cm (skat. zīm.).

Vairāk ticības pašu spēkiem

Iestājoties mazpulkā, ikvienu dalībnieku iedala kādā saimē. Saimes darbību, bez vadītāja un mazpulka priekšnieka, tieši pārzina saimes vecākais, kuŗu vadītājs izrauga no priekšzīmīgākajiem saimes locekļiem. Saimes vecākais ir tiešais priekšnieks savas saimes dalībniekiem. Viņa pavēles un rīkojumi ir jāklausa un jāpilda. Kad saimes vecākais vasarā ierodas mazpulka dalībnieka saimniecībā pārliecināties par lauciņa stāvokli un grāmatvedību — mazpulka dalībnieka pienākums izturēties pret savu tiešo priekšnieku ar pienācīgo cieņu. Rudenī, darba panākumus rādot, darba skatē ikvienam dalībniekam jāveic tie uzdevumi, kuŗus viņam uzliek saimes vecākais, mazpulka priekšnieks vai vadītājs. Dažādas aizbildināšanās vai izrunāšanās tikai norāda, ka dalībniekam nav pareizas stājas. Saimes vecākajiem ir pienākums raudzīties, lai dalībnieku formas tērpi būtu kārtībā, pogas iešūtas, aizpogātas, tērpi tīri, zābaki nospodrināti, mati apgriezti, sasukāti u. t. t. Saimes vecākie rīkojumus savukārt saņem no mazpulka priekšnieka vai vadītāja. Pēc saimes vecākā tiešie priekšnieki augšējā pakāpē ir: mazpulka priekšnieks, mazpulka vadītājs, rajona vecākais, novada inspektors, Latvijas mazpulku pārzinis, Latvijas mazpulku priekšnieks un Latvijas mazpulku Virsvadonis. Ikvienam dalībniekam ir jābūt paklausīgam un jācienī savi priekšnieki. Mazpulku Virsvadonis ir teicis, ka tikai tas var pavēlēt, kas ir mācījies paklausīt, tāpēc ikviena mazpulka dalībnieka pienākums — izpildīt priekšnieku dotos rīkojumus un norādījumus pēc labākās apziņas. Ir gods būt par mazpulka dalībnieku un ar lepnumu nest pie savām krūtīm četrlapaino āboliņa lapiņu — laimes simbolu.

Dalībnieki un dalībnieces! Cenšaties darbos pierādīt savas spējas un zināšanas, tad darba sekmes nāks par svētību kā pašam darba darītājam, tā viņa vecākiem. Ir jāatmet nosodāmais paņēmiens, ko daži dalībnieki lieto, rakstot lūgumus augstākai mazpulku vadībai, lai viņiem uzdāvina formas tērpu, jo citādi viņiem neesot iespējams būt par mazpulka dalībniekiem, dažreiz arī lūdz pabalstu saimniecības vajadzībām, zirga iegādei u. t. t.

Lai lūgums būtu iespaidīgāks, sniedz nepareizas ziņas, apstākļus bieži stipri pasliktina un sevišķi spilgti izceļot vienu, otru neveiksmi.

Šādi lūgumi savu mērķi nesasniedz, jo ir nepieciešami apstākļus pārbaudīt un noskaidrot, kādēļ lūgumi ceļo atpakaļ pie rakstītāju priekšniekiem, lai tie dotu atsauksmes. Pārbaudot apstākļus, izrādās, ka dalībnieku lūgumu rakstīt pamudinājuši vecāki vai kāds krusttēvs vai krustmāte. Lūk, šādos gadījumos — pamudinājumus lūgumu rakstīšanai dzirdot — katrs mazpulka dalībnieks var neklausīt un tie n a v j ā k l a u s a. Nepieciešamos līdzekļus formas tērpa iegādei katrs dalībnieks var nopelnīt audzējot kādu kultūru, ievācot dažādus savvaļas ārstniecības augus vai arī ejot par lauksaimniecības mācekli.

Ikvienam ir jābūt lepnam uz savu darbu un līdzekļi savai iztikai jānopelna pašam, bet nevis jālūdz dāvanas. Un ja nu lūgums pēc pabalsta būtu nepieciešams, tad darīsim to ar sava mazpulka, saimes vecākā, priekšnieka un vadītāja ziņu. Visu, kas būs iespējams, nokārtos tuvākie tiešie priekšnieki, un ja viņi to nevarēs nokārtot, tad rakstu līdz ar atsauksmi nosūtīs augstākai vadībai. Ikvienam dalībniekam jābūt disciplinētam un pieklājīgam pret saviem priekšniekiem, jo daudzreiz pēc tā, kā uzvedās atsevišķs dalībnieks, vērtē visu organizāciju.

Katrs mazdūšības brīdis ir tikai solis uz pamelumiem. Mazdūšības brīžiņ noārda visu to, kas agrāk celts radīšanas priekā. Nekad, nekad nedod mājas vietu bailēm vai šaubām par tavām spējām gala vest nodomu.

O. S. Mardens.

Mazpulku mazajiem

VEIKLĀKAIS KĀPELĒTĀJS.

Mazs putniņš mūsu ābeļdārzos arī ziemas laikā, veikli spurdz no zara uz zaru. Un tā ir — zīlīte.

Zīlītes daba un viņas dzīves veids ļoti pievilcīgs. Viņa pieder dzīvākiem un kustīgākiem putniem, kādus vien mēs pazīstam. Visu dienu zīlīte ne mirkli nav mierā, bet vienmēr ir ar kautko nodarbināta. Laižas no viena koka uz otru, bez apstājas kāpelē pa zariem, jo visa viņas dzīve patiesībā nav nekas cits, kā nepārtrauktas medības.

Zemē nolaidušās zīlītes ir visai neveiklas, tādēļ viņas nekad tur ilgi neuzturas un drīz vien atgriežas atpakaļ kokos. Te viņas veikli lēkā šurp un turp, un gluži kā akrobāti izveicīgi pieķeŗas zariem, nokaŗājoties uz leju un tā visdažādākos stāvokļos ne tikai noturas, bet arī strādā — proti, knābā kukaiņus un kāpuŗus. Ar neparastu veiklību viņas skrien un lodā cauri biezokņiem. Lidojums svirkstošs, norit īsos lokos un zīlīti šķietāmi piepūlē. Tādēļ arī viņa reti laižas tālu, bet gan spurdz no viena koka uz otru.

Daudzas zīlītes bez kukaiņiem ēd arī sēklas, turpretī vairums turas tikai pie pirmajiem un vislabprātāk medī kāpuŗus un oliņas. Un taisni šinī ziņā zīlītēm liela nozīme koku pasargāšanā no kaitekļiem. Kā nemitīgi kustīgiem putniem zīlītēm vajaga arī daudz barības. Tādēļ viņas ir labākie kukaiņu iznīcinātāji, kādi pie mums dzīvo. Tā jau ir īpaša māksla, kuŗu prot tikai viņas — pamatīgi pārmeklēt sava apgabala kokus un atrast pat visapslēptākos kukaiņus.

Kustīgām un nenogurstošām, izveicīgām un asprātīgām, kādas viņas ir, tām maz kas paliek apslēpts un nepamanīts. Viņas ir visuzticīgākie augļu dārzu un arī mežu sargi, jo viņas uzturas vienā noteiktā apgabalā un izpilda savu amatu visos gada laikos. Nav iespējams aprēķināt to labumu, kādu tās atnes un nebūs arī par daudz teikts, ka zīlīte savā dzīves laikā caurmērā ik dienas iznīcina ap tūkstoti kukaiņu. Droši vien to starpā ir daudz tādu, kas mūsu kokiem nedara nekā ļauna, bet lielais vairums oliņu, ko zīlītes uzlasa un iznīcina, attīstītos par kaitīgiem kukaiņiem.

Ikvienam saprātīgam cilvēkam, bet sevišķi jaunatnei visiem spēkiem vajadzētu tik derīgus putnus ne tik vien sargāt, bet arī dot viņiem patvērumu un izlikt barību.

SNIEGPĀRSLAS.

Pārsliņas vieglas un baltas,
Uz zemi kā dūjiņas krīt;
Un ziemas naktīs saltās,
Kā Sniegmātes asaras rit.
Tās laižas uz leju kā lokā,
Un griežas, sviežas un krīt;
Ikkatrā krūmā un kokā
Baltā villaine slīd.

ATMINI MANU MĪKLU.

Biezu putru izvāra katlā, sviests vidū paliek neizkusis. (ola)

Divi mazi jēriņi, katram piecas kājas. (Pirkstaiņi cimdi)

Ir gaŗš un īss, bet vienmēr tik vienu pēdu gaŗš. (kurpe)

Dievs dod gaismu, dabūšu redzēt! Dievs dod gaismu, dabūšu ēst! (Logs un galds)

Tēvs ar māti, abi vienā gaŗumā; bērniņi cits par citu augstāki. (Trepes)

Vizi, vizi, metenīt,
Cūkas kāja kulītē!
Cik no kalna nolaidos,
Tik no kājas nokodos.

*

Vīza, vīza kamaniņas
Metenīša vakarā;
Tā vīzēja liniņam
Zelta pogu galiņā.

*

Budelīti, tēvainīti
Nāc manā sētiņā!
Lai aug manīm kāpostiņi
Kā budeļa cepurīte.

*

Vienu pusi dziesmai zinu,
Otru pusi nezināju;
Kad zinātu otru pusi,
Būtu liela dziedātāja.

MUMS PAŠIEM TĀ TEIKŠANA.

Kad sirds atrod prātu, rokas veselību. — Septiņi puikas. — Jaunu ļaužu domas par vecām gudrībām.

Tad nu notikās tā, ka 2001. Kažanču mazpulkā radās jauna mazājo saime. Par saimes vecāko pēc visiem likumiem, pantiem un paragrafiem nāca Līdumu Kārlītis. Un tas tik ir puika! Mācībās tam nav neviena divinieka, visus uzdevumus tas atrisina pats un ir negants «špikošanas» nīdējs, uz spalvām nespēlē un uz kaušanos ir gatavs, ja draugu gods uz spēli likts. Pašu Kārlīti tāpēc visi klases puikas ciena, to labprāt paklausa, jo viņš ir taisnīgs, nekad nemelo, bet jokus saprot un mīļo. Un tā nu Kārlītis, ko par sīksto Atvasi puikas iesaukuši, kļuvis par Kažanču mazpulka Susuriņu saimes vecāko un atbildīgo septiņiem acīgiem trešās klases Kažanču puikām.

Nemierīgā miegā pirmā nakts pagāja Susuriņu saimes vecākam. «Kas to būtu domājis,» no rīta pie sevis prātoja Kārlītis, «ka tāda iecelšana par saimes vecāko tevi cilvēku tīri kā pie eksāmena pieved, tev lielu rūpēšanos un atbildību uzliek!» Lai gan klasē ar patstāvību un

atbildību jaunais saimes vecākais saradis kā cimds ar roku, taču te saimē tā lieta drusku citādāka. Tāpēc rūpes par priekšā stāvošo uzdevuma labu veikšanu, bēda par pirmās saimes sanāksmes pienācīgu novadīšanu ir manāmi satraukusi Kārlīti. Nebūdams nekāds nieka vīrs, daudz jau viņš gan nebēdāsies un nezūdīsies, bet tas jocīgākais ir tas, ka par īstena saimes vecākā izdarīšanām nav nekur gatavs piemērs uzrakstīts, kā tas ir rēķināšanā vai gramatikā. Skolotājs — mazpulka vadītājs gan pateica: «Nu tu, Kārlīt, savu saimi labi vadi un saimes sanāksmē rīkojies tāpat, kā mazpulka sanāksmē. Pirmā reizē pārrunājiet un izmācaties mazpulku četrlapainā āboliņa nozīmi.» Un vairāk nekā neteica.

Tad Kārlītis visu priekšā stāvošo uzdevumu vēl reiz labi pārdomāja sevī, no viena gala līdz otram, izdomāja kā sākt un sāka rīkoties. Pie siltu pusdienu kopgalda Kārlītis savai saimei patei a: «Jūs, visi Susuriņi, šoreiz pēc pēdējās stundas, sanāciet klasē, noturēsim saimes sanāksmi!» Kārlīša skaidrā valoda un aicinājums tā kā jocīga likās vienam otram slinkākam Susuriņam. Dažs tā klusībā bija cerējis, ka ar saimes «iztaisīšanu» vien, jau viss būs darīts un pie īstas darīšanas nemaz nevajadzēs ķerties. Bet, nu, lūk, Kārlītis sauc, un jāiet vien būs!..

Sākās Susuriņu saimes pirmā sanāksme. «Te mums pašiem tā teikšana un darīšana!» iesāka saimes vecākais Kārlītis, tā kā to bija izdomājis pie sevis jau iepriekš. «Mums te vajadzēs strādāt un mācīties un priecāties ar mēs varēsim,» turpina jaunais saimes vecākais. «Ko, vai dancot un šaut arī mēs varēsim?» nepacietīgi ievaicājās Juris Plekstiņš, pats draiskulīgākais no Susuriņiem. «Pagaidi, un nemaisies,» apsauc viņu Kārlītis, «kad došu vārdu, varēsi runāt cik patīk!» «Ak tā!» pie sevis noņurd Jurītis, «es domāju, ka mums tā kārtība tā tik pa jokam, bet, redz' — nopietni viss iet! . .» Saimes vecākā nopietns skats to apklusina. Izdomātā uzruna Kārlītim gan tā kā drusku sašķobas, bet galvu nezaudējis, viņš ķeras pie darba un vispirms paziņo, ka par saimes sekretāru, kam svēts uzdevums visu saimes darbošanos un lemšanu pierastīt, izraudzījis Sekstes Jāni, to puiku, kam glītrakstīšanā, domrakstos un diktātā allaž piecnieki. Tad Susuriņu saime sāk savas sanāksmes svarīgāko daļu — mazpulku organizācijas četrlapainās āboliņa nozīmes noskaidrošanu. «Mazpulku četrlapainais āboliņš nozīmē,» svarīgi saka saimes vecākais Kārlītis, «rokas, prātu, sirdi un veselību. Viss tas mums jāliek darbā, lai mēs būtu laimīgi un veseli un lai no mums būtu labums mūsu vecākiem, mājai, mūsu tēvijai un Virsvadonim!» «Bet tad nu jūs visi Susuriņi to atminiet, vienmēr ziniet un kad vajadzīgs, droši pasakat. Un kas tad tev, Jurīt, ka tu roku vai līdz griestiem cel, ko tu gribi pateikt?: Lielais draiskulis un biezo galvu prātnieks Juris Plekstiņš svarīgi pieceļas un saka: «Es zinu, kā mēs visas četras mazpulku nozīmes svarīgās lietas: rokas, prātu, sirdi un veselību vienmēr viegli atcerēsimies!» «Nu, nu!» ziņkāri uz Jurīti raugas septiņi mirdzoši Susuriņu acu pāri. «Redz tā,» Jurītis turpina. «Rokas mēs atminēsim vienmēr tā, ka rokām pastāvīgi tīrām jābūt, citādi skolotājs baras un liek mazgāt par jaunu, prāti un gaišas galvas mums ir, jo citādi mēs nebūtu jau trešā klasē, sirds, tā mums ir katram, un visātrāki dauzās tad, kad prāts piemirsis atbildi skolotāja jautājumam un veselība — nu, veseli mēs esam, kad nesāp zobi, gribas ēst un pa lauku paskriet!» «Ir jau labi,» vārdu ņem atkal saimes vecākais, «tas, ko Jurītis izgudrojis, ir pareizi, bet mēs, mazpulku dalībnieki, vēl zinām, ka rokām jābūt čaklām darbā, prātam bagātam zināšanām, sirdij pilnai ar sajūsmu un veselībai labai, lai ilgi dzīvot varētu. To atminēsim!»

«Bet tagad pārbaudi prātam. Minēsim mīklas,» turpina Kārlītis. «Saime ēd, galds runā! Kas tas ir?» «Tas ir radio, kas spēlē, kad mēs ēdam pusdienas,» saka Jurītis. «Nekā! Tā ir cūka ar sivēniem!» priekā staro jaunais kasieris Pēterītis. «bet kas tas ir: saime sēd, galds klusē?» Visi brīnās — kas tā par mīklu? «Redz, tā ir mūsu sanāksme, kad neviens neko nezina pateikt,» gudri paskaidro mīklas autors Pēterītis. Protams, ka tagad ceļas vesela protesta vētra, ka mīkla nav īstena bijusi. «Bet kas teica, ka es nevaru mīklu gudrot?» aizstāvās autors. Tā nemanot aizrit laiks Susuriņu sanāksmē. Iepatīk tā jaunajiem puikām. Vēl uz «savu roku» atskan dziesma «Latvijas kalnos un lejās . . .» un saimes vecākais apmierināts un priecīgu sirdi sanāksmi slēdz. Nākamā sanāksmē Susuriņi skolosies sveicināšanā.

Susurs.

Mazpulku mazajais pie sava labi koptā lauciņa (414. Bebrenes mazpulkā)

Viļa Plūdoņa piemiņai

Armands Gaišs,
894. Hercoga Pētera ģimn.
mazp. dal.

15. janvārī aizmiga mūžīgā miegā mūsu lielais dzejnieks Tēvzemes balvas laureāts Vilis Plūdonis. Ar viņa nāvi aizgāja mūžībā dedzīgs savas tautas dēls, liels patriots un dzejnieks, kuŗu tauta nekad neaizmirsīs.

Plūdoņa šūpulis kārts Bauskas apriņķa Pilsmuižas pagasta Lejniekos, kur viņš 1874. gadā sāka šīs pasaules gaitas. Laimas māmuļa deva Plūdonim dzīves ceļā līdzi dzejnieka sirdi, un šinī sirdī iededzināja kvēlāko tēvzemes mīlas uguni. Lejnieki allaž bija tā vieta, kur dzejnieks traucās atpūsties no pilsētas dzīves trokšņa un kņadas, kur viņš smēlās spēkus radošajam darbam. Mācījās Plūdonis Pilsmuižas pagastskolā, tad pabeidza Bauskas pilsētas skolu un Kuldīgas skolotāju seminarā sagatavojās audzinātāja darbam. Ar literātāru Plūdonis sāka nodarboties jau skolas laikā, un semināru beidzot, iznāca viņa pirmais dzejoļu krājums. Kā skolotājs Plūdonis strādāja Liezeres draudzes skolā, tad Bigauņciemā un beidzot Rīgas elementārskolā. Pasaules kaŗa laikā mūsu lielais dzejnieks darbojās Vidzemē, bet pirmajos patstāvības gados bija latviešu valodas skolotājs I Rīgas pilsētas ģimnazijā. Mūža pēdējos gados Plūdonis atstāja audzinātāja darbu un nodevās vienīgi rakstniecībai.

Piemineklis. Zīm. J. Zeibots, 202. Meņģeles mazp. dal.

Liels un plašs Plūdoņa atstātais literārais mantojums. Visiem pazīstamas viņa klasiskās poēmas — «Atraitnes dēls» un «Rekviēms». Tāpat Plūdonis ievērojams ar savām balādēm, no kuŗām populārākās — «Tīreļa noslēpums», «Salgales Mada loms» un «Jumis — atriebējs». Plūdoņa lielās spējas bija — nekad nenovcoties, nekad nepalikt pasīvam, bet vienmēr iet līdzi savam laikam, būt ceļa rādītājam un jauna laikmeta iezvanītājam. Brīvas un neatkarīgas Latvijas domu domājot, Plūdonis lika savai koklei dziedāt — «Mēs gribam būt kungi dzimtajā zemē». Un arī pēc 1934. gada 15. maija Plūdonis bija pirmais, kas dziļi sirdī izjuta prieku par otrreiz atbrīvoto dzimteni, izteikdams to savās himniskās dzejās — «Lai līgo lepnā dziesma» un «Tev mūžam dzīvot, Latvija». Valsts labi saprata lielā dzejnieka nopelnus, un 1938. gada 15. maijā viņš saņēma Tēvzemes balvu — savas tautas pateicību un atzinību par mūža darbu.

Viļa Plūdoņa mums vairs nav, bet viņa dziesmas mūžīgi skanēs latviešu tautā, tā līdz ar atgūto brīvību pieminot arī tautas gara diženo paudēju.

Mūsu senču Meteņdiena

A. ŠKĒRSIS, 598. Liepājas Saulieša mazp. dalībn.

Metens nāca pār kalniņu
Cūkas ausi padusē.

Kad saule jau bija lielu gabalu pakāpusies debesu kalnā, senie latvieši svinēja pavasaŗa sākuma dienu — Meteni. Kalendara gadā pavasari sāk skaitīt ar marta beigām, bet, spriežot pēc tautas dziesmām, senie latvieši to sākuši jau daudz agrāk, apmēram februāŗa vidū, un tāpēc vēl Meteņa dienā savu darbu dara lauska tēvs, un arī sniega māte neskopojas ar savu bagātību.

Tāpat kā visus svētkus, arī Meteņa dienu gaidīja kā mīļu viesi. To norāda tautas dziesma:

Dedziet, meitas, gaišu guni,
Pušķojiet istabiņu.
Metens brauc pār kalniņu
Saules groži rociņā.

Senie latvieši šinī dienā gaidīja savus radus un draugus ciemos un arī paši brauca tos apciemot, jo šiem braucieniem Meteņa dienā ir sava zināma nozīme.

Ap Meteni slaiži laižu,
Lai liniņi gaŗi auga.

Bet, kas tad nu brauks ciemā bez «ciema kukuļa», un kas ar tukšām rokām tos sagaidīs? Tāpēc, Meteņa dienu gaidot, saimnieces gatavoja Meteņa īpatnos ēdienus, cūkas kājas (arī galvu), grūdeni, taukotni, mieža putru un plāceņus.

Senie latvieši vienmēr bijuši jautri, un kur tad nu vēl svētkos! Tāpēc, mielastu beidzot, viņi šo savu skaisto tikumu neaizmirsa un gāja rotaļās un dejās.

Padanco, saiminiece,
Metenīša vakarā,
Lai danco govis, vērš!,
Pavasar' tīrumā.

Liela jautrība notika arī uz sniega klātā kalniņa, kur jaunatne un arī pieaugušie izmantoja pēdējos ziemas priekus. Arī vizināšanās no kalniņa ir sakarā ar Meteņdienas ticējumu, jo tam, kas tālāk būs aizvizinājies, vasarā augs gaŗi lini, un arī pārējā labība labi padosies.

Riekstu kalna tornis Baldonē Zīm. L. Bļodnieks 908. mazp. dal.

Audziet, mani gaŗi lini,
Mirkstiet balti ezerā,
Es māsiņu vizināju
Metenīša vakarā.

Arī ķekatās gājēji Meteņa dienas vakarā nestāvēja dīkā, viņa devās no mājas uz māju, nesdami līdzi laimi un sekmes nākamajam darba cēlienam.

Parādi, saiminiece,
Kur liniņu druva,
Lai var ķekatas
Zālīti izmīt;
Liniņi druvā,
Zālīte ežā.

Meteņdienā ķekatās gāja pēdējo reizi, un tikai Mārtiņdienā tie atkal sāka savu jautro gājienu.

Tā kā Meteņdiena ir tikai vienas dienas svētki, tad tie pagāja ātri, un senais latvietis gaidīja nākošos svētkus — Lieldienas.

Ej projām, Metenīti,
Ar to mieža plācenīti,
Es gaidīšu Lieldieniņas,
Ar baltām oliņām.

Gādāsim par putniņiem un meža dzīvniekiem ziemā

V. ANSONE, 650. Slokas pils. mazp. kasiere.

Aukstā ziemas salā redzam zaķu, stirnu un irbju pēdas uz apsnigušajiem rudzu laukiem. Viņi tur meklē sev barību. Ja biezais sniegs neļauj barībai piekļūt, šie meža iemītnieki nereti ierodas pie cilvēku mitekļiem, pārtiku meklējot. Nekādas briesmas viņus neatbaida, jo bads piespiež doties dzīvības briesmās. Nekrietni cilvēki šos dzīvnieku ļaunos apstākļus izlieto savā labā, tos sagūstot vai nogalinot. Kāpēc tādā veidā iznīdēt mūsu dzimtenes mežu zvērus un putnus? Labāk viņus saudzēt. Mazpulku dalībnieki! Mums ir izdevība rādīt priekšzīmi tiem, kas nesaprot, ka mūsu mežu dzīvnieki ir jāsaudzē. Vaļas brīžos mazpulku zēni var pagatavot siena ieliekamos un novietot tos mežā, kur zaķi un stirnas vairāk staigā. Uz lauka var uztaisīt mazu koka paaugstinājumu ar jumtiņu, kur uzbērt graudus irbītēm. Tā katru dienu papildinot barību mežā un uz lauka, mēs paglābsim no bada putnus un zvērus. Kāds prieks mums pašiem būs vasarā, redzot mežmalā saulē sildāmies stirnas, zaķus un irbītes. Arī tie putniņi, kuŗus paglābsim no bada nāves, pavasarī mums sagādās nevien prieku ar savām dziesmām, bet, iznīcinot dārzos dažādus kaitēkļus, izdarīs pakalpojumus mūsu darbā, līdzot pacelt dārzu ražu.

Būsim talcinieki

J. Rumba, 360. Misas - Dagānes mazp. diž.

Arvienu vairāk un vairāk mēs sākam just sekas, kuŗu cēlonis ir Eiropas lielvalstu ķildas. Rodas arvien jaunas un arvien lielākas grūtības mūsu saimnieciskajai dzīvei. Nav iespējams ievest degvielas, akmeņogles, koksu un citas vielas vajadzīgos vairumos. Tāpēc ikkatra pilsoņa, ikkatra mazpulka dalībnieka un it sevišķi ārpusskolas mazpulku dalībnieku pienākums ir cīnīties par mūsu valsts saimnieciskās dzīves uzturēšanu vajadzīgājā līmenī. Un šeit nu mums, mazpulku dalībnieki, ir lielas iespējas palīdzēt mūsu valstij, piemērām, kurināmā sagādāšanā, jo vēl arvienu trūkst darba spēka mūsu mežos. Mazpulku dalībnieki, būsim tie, kas apzināsimies savu pienākumu, klausīsim sava Virsvadoņa aicinājumam un brīvakajā ziemas laikā palūgsim saviem vecākiem zirgu, vai vislabāk kopīgi ar tiem, brauksim meža darbos. Un ja arī nebūtu iespējams dabūt zirgu, tad nevairīsimies un ņemsim savās stiprajās rokās cirvi un zāģi, lai piebiedrotos tiem tūkstošiem, kas jau strādā mūsu dzimtenes mežos. Tā atkal par jaunu pierādīsim, ka mēs — mazpulku dalībnieki — dzīvojam un strādājam darbus, kas dos svētību visai mūsu valstij. Bez tam mēs vēl arī gūsim materiālus līdzekļus mūsu turpmāko mērķu sasniegšanai. Mazpulku dalībnieki, ja arī mūsu materiālie apstākļi būtu ļoti labi un mums nebūtu vajadzība pēc šī darba, tad neaizmirsīsim, ka mūsu pienākums veicināt darbu, kas dod svētību visai valstij. Tāpēc — visi pie darba!

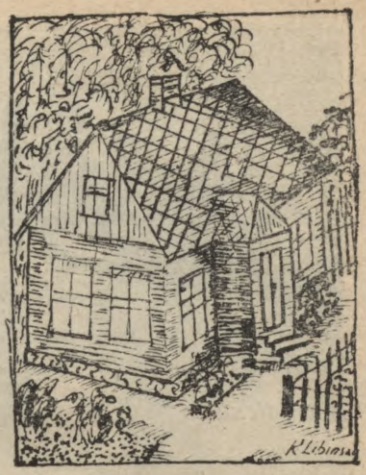

Mūsu skola Zīm. K. Lipinskis 407. Pasienes mazp. dal.

Ja tuvumā nebūtu meža darbu, tad mums tomēr ir izdevība palīdzēt, jo gandrīz katram būs kāds draugs vai pazīstams darba vietas tuvumā, kas labprāt parūpēsies par dzīves vietu savās tēva vai arī kaimiņu mājās, tā dodot iespēju visiem piedalīties meža darbos. Mazpulku dalībnieki, būsim čakli talcinieki lielajā meža talkā un nenogurstoši cīnītāji mūsu saimnieciskās aizsardzības frontē!

Mazpulku dzīve

Meteņdienā

Stipendijas mazpulku līdumniekiem un diženiem. Gadskārtējās stipendijas mazpulku līdumniekiem un diženiem, ko katru gadu piešķir Zemkopības ministrija, lauksaimniecības skolās, šogad piešķirtas Ls 1500,— apmērā:

19. Ārlavas - Popervāles mazp. diženam **Fr. Ledakšam** — Ls 25,—, **23. Kalncempju** mazp. diženai **B. Berkoldei** — Ls 25,—, **31. Bilskas** mazp. diženam **A. Liepiņam** — Ls 25,—, 61. **Kazdangas lauks. vidusskolas** mazp. diženajiem **J. Veisbukam** — Ls 40,— un **P. Tamužam** — Ls 40,—, **92. Grenču** mazp. diženai **P. Vilkai** — Ls 25,—, **127. Seces - Sērenes** mazp. diženam **A. Kasandrim** — Ls 50,—, **139. Nīcas** mazp. diženam **J. Kumpim** — Ls 50,—, **151. Jaungulbenes mājturības vidusskolas** mazpulka diženajām **Ž. Miķelsonei** — Ls 50,— un **M. Niklasei** — Ls 25,—, **169. Lēdurgas** mazp. diženam **K. Māleram** — Ls 25,—, **170. Mālpils** mazp. diženai **G. Kaufmanei** — Ls 60,—, **194. Lubejas** un **893. Priekuļu lauks. vidusskolas** mazp. līdumniekam **P. Šāvējam** — Ls 50,—, **198. Vanagu** mazp. līdumniekam **Br. Čivkulim** — Ls 75,—, **265. Dūres** un **151. Jaungulbenes mājt. vidusskolas** mazp. līdumniecei **A. Uiskai** — Ls 75,—, **273. Lutriņu** mazp. diženam **T. Pūcem** — Ls 35,—, **342. Ukru** mazp. diženam **J. Buividam** — Ls 25,—, **355. Elkšņu** mazp. diženam **T. Oltiņam** — Ls 40,—, **360. Misas - Dugānes** mazp. diženam **I. Gūtmanim** — Ls 25,—, **368. Raudas** mazp. diženam **T. Roščikam** — Ls 25,—, **383. Madlienas** mazp. diženam **A. Riekstiņam** — Ls 35,—, **397. Mazzalves I** mazp. līdumniekam **J. Mirekam** — Ls 50,—, **414. Bebrenes** mazp. diženam **V. Ribickim** — Ls 25,—, **446. Meirānu - Kalpaka** mazp. diženai **A. Rullei** — Ls 25,—, **462. Poznaņas** mazp. diženam **E. Zuikam** — Ls 25,—, **544. Adulienas** mazp. diženai **E. Riekstai**, **550. Arlavas-Tiņģeres** un **693. Priekuļu lauks. vidusskolas** mazp. līdumniekam **A. Auziņam** — Ls 50,—, **556. Zilupes** mazp. diženam **J. Porietim** — Ls 25,—, **557. Variešu** mazp. diženai **V. Bērziņai** — Ls 75,—, **562. Aulejas** mazp. diženam **I. Jakovļevam** — Ls 25,—, **574. Ainažu pilsētas** mazp. diženai **E. Kozenkraniusei** — Ls 35,—, **599. Virgas** mazp. diženai **E. Zīvertei** — Ls 25,—, **619. Vecbebru** mazp. diženai **Z. Erzumai** — Ls 25,—, **678. Ziemeļblāzmas** mazp. diženai **V. Šnorei** — Ls 25,—, **693. Priekuļu lauksaimniecības vidusskolas** mazp. diženam **A. Vaidziņam** — Ls 50,—, **740. Viļakas-Slabadas** mazp. diženam **Br. Loginam** — Ls 255,—, **762. Mežvidu II** mazp. diženai **A. Zarembai** — Ls 25,—, **846. Popes** mazp. diženam **R. Sietiņam** — Ls 40,—, **912. Meirānu-Gotlība** mazp. diženam **U. Dragūnam** — Ls 25,—, **1004. Preiļu lauks. skolas** mazp. diženai **M. Čipānei** — Ls 25,—, un **1067. Talsu ģimnazijas** mazp. diženai **V. Sūniņai** — Ls 50,—.

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa **uzdod visiem stipendiatiem līdz š. g. 1. maijam iesūtīt apliecinātu pārskatu par stipendijas izlietošanu.** Pārskats jāapliecina mazpulka vadītājam un jāiesūta LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai — Jelgavā, Viestura piemiņas pilī.

Pārskati jāiesūta arī tanī gadījumā, ja visa stipendija iemaksāta skolas kasē — mācības vai uztura naudai, klātpieliekot attiecīgas kvītis.

1095. Ludzas ģimnazijas mazpulka mājsaimniecības sekcija darbā

Mazpulku stāstu sacensība.

Noslēgusies Latvijas Lauksaimniecības kameras izsludinātā mazpulku stāstu sacensība, uz kuru bija iesūtīti 173 darbi.

Godalgošanas komisija atzinusi, ka neviens no iesūtītiem darbiem nav piemērots godalgošanai ar L. L. kameras izsludinātām balvām to pilnos apmēros.

Lai tomēr atzīmētu labāko darbu autoru sasniegumus, komisija nolēma piešķirt šādas balvas:

Ls 150,— Alfredam Dziļumam par stāstu «Ciekuru lasītājs» un **Ls 150,— Austrai Akmentiņai** par stāstu **«Ciedrīte», Ls 75,— Rūtai Skujiņai** par darbu **«Jaunais varonis»** un Ls 75,— **Jānim Lūsim** par darbu **«Rokām slīpētais briljants».**

Iespiežot «Mazpulkā», maksāt dubultu rindiņu honorāru, iepriekš vienojoties ar darbu autoriem par sacensībai iesūtīto stāstu pārstrādāšanu un labošanu, nolēma šādiem stāstiem: 1) Ģiedra, 2) Jaunais saimnieks, 3) Zelts, 4) Svētītā cilts, 5) Jaunā audze, 6) Vectēva pēdās, 7) Balva, 8) Viens no daudziem, 9) Zelta lāsts, 10) Tālumnieki, 11) Gaiša galva, 12) Tautas dēls, 13) Stiprie cilvēki, 14) Piemineklis, 15) Pavasaŗa palos, 16) Pēdas, 17) Mežavoti, 18) Druvu svētība un 19) Dēla dēļ.

61. Kazdangas lauksaimniecības vidusskolas mazpulka aviācijas sekcija, kas nodibinājās tikai pagājušā gada 2. februārī, jau paspējusi veikt lielu darbu un ir viena no rosīgākām mazpulkā. Sekcijā strādā 8 dalībnieki un līdz šim pagatavojuši 26 lidmodeļus. Interese šinīs nodarbībās ir liela un ir nolemts nākotnē pašiem tikt pie savas būru lidmašīnas. Sekciju vada skol. J. Garoza.

271. Kursīšu mazpulks sarīkoja vakarēšanu. Tā bija pulcinājusi ne tikai mazpulka dalībniekus, bet arī apkārtējos lauksaimniekus. Vakarēšana notika saimes vecākā Visvalda Drunka mājās. Pārrunas risinājās par to, kas un kā darāms, un kas labojams darbā un dzīvē šinī jaunajā gadā.

454. Rēzeknes mazpulks «Vārpa» sarīkoja 13. janv. Rēzeknes valsts skolotāju institūta un kopmītnes apvienoto vakaru. Vakars notika Rēzeknes valsts skolotāju institūta telpās un bija ļoti labi apmeklēts.

Vakara uzrunu teica inst. direktors mons. D. Jaudzems un Rēzeknes nov. mazpulku insp. Fr. Butners. Sekoja dziedāšanas, vingrošanas, muzikas un tautisko deju priekšnesumi.

625. Kandavas mazpulks sarīkoja savu piekto ražas apskati. Ražojumus bija izstādījuši 19 mazpulka dalībnieku.

Kā viesi bija pulcējušies ap 90 apkārtējo iedzīvotāju ar abu pašvaldību (pagasta un pilsētas) vadošām personām priekšgalā.

Ražojumu skatē 1. god. ieguva E. Siliņa, E. Grundmane, A. Everte un Z. Kubdance.

871. Elejas - Audruves mazpulks 28. janvārī svinēja karoga svētkus, kuŗus apvienoja ar Draudzīgā aicinājuma 5 gadu atceres svinībām. Karogu dāvāja Elejas pagasta valde. Saņemot karogu, mazpulka dalībnieki solījās sekot karogā rakstītiem centieniem un nodziedāja mazpulku himnu. Karoga svētkos mazpulku sveica daudzi labvēļi un jaunajā karoga kātā iedzina 10 draudzības naglas.

963. Kokneses-Krievkalna mazpulks Kokneses Krievkalna pamatskolas telpās sarīkoja otro ražojumu apskati. Ražojumu apskatē piedalijās 24 mazpulka dalībnieki. Mazpulka dalībnieku darba novērtēšanai sekoja tautiskās dejas.

981. Daugaviešu un 987. Ružinas mazpulkam 21. janvārī notika karogu un svinīgā solījuma svētki. Abus karogus iesvētīja Prezmas draudzes prāvests St. Jubulis. Tad karoga dāvinātājs Rēzeknes aizsargu pulka kom. St. Kursītis karogu nodeva insp. Fr. Butneram, kas to savukārt nodeva mazpulkam. Otru karogu mazpulkam pasniedza Ružinas pag. vec. J. Trizna. Pēc tam 60 abu mazpulku dalībnieki nodeva svinīgo solījumu. Mazpulka labvēļu nozīmes mazpulku inspektors pasniedza apr. priekšniekam St. Kursītim, inspektoram J. Seilim, pagasta vecākam J. Triznam, sekr. K. Stuklim un D. Svikšam. Sekoja mazpulku dalībnieku priekšnesumi: koŗa dziesmas, deklamācijas, tautas deju priekšnesumi.

Ceļā uz skolu

Apdāvina savus labvēļus. 429. Līvbērzes mazpulks jaunu gadu sagaidīja Līvbērzes pamatskolā pie svētku eglītes. Jaunā gada dienā mazpulka priekšnieks diženais O. Freimantāls līdz ar valdes locekļiem ieradās pie Līvbērzes pag. vecākā A. Upmaņa un nodeva viņam mazpulka jaunā gada sveicienu līdz ar velti.

Arī zēniem jāmācās pogas piešūt

Ko lidz gudra galva bez gudra padomiņa

Ziemā steidzas izcirst malku,
taisot dažreiz meža talku.
Jancim laiks gan atliksies,
palīgos viņš tēvam ies.

Senāk gaismai plēsa skalus,
tagad taupa sveču galus
un no viņiem, taukiem ar
Jancis sveces izliet var.

Janci sauc par grāmatnieku:
lasīšana dod tam prieku,
prāts top svaidīts grāmatās,
arī darbā palīdz tās.

Čipus prāto

Var jau būt, ka dažreiz nevar zināt, kur mūsu varēšana sākas un gribēšana beidzas, bet ka gribu ar varu nevarētu pievarēt, to ar laiku slaisti vis nevarēs sacīt.

* * *

Var droši sacīt, ka darba mīļotājs mīl arī atpūtu, bet ka atpūtas mīļotājs mīlētu darbu, to gan nevarēs apgalvot.

* * *

Vai nu tā gluži būtu, ka tikai tas, kam neviens vairs neaizdod, mierinātu sevi, ka labāk ar tukšu vēderu gulēt iet, nekā ar parādiem pieceltiies.

Asinājis savu prātu,
Jancis lasa referātu.
Dzīvē reiz viņš tālu tiks,
mācīties ja neapniks.

Jancis savu laiku brīvo
ziemas sportam līdzi dzīvo:
slēpot, slidot viņam prieks,
svilpo vējš un lido sniegs

Mikum siltumu dod mieti,
sētai ja tie vaļā sieti.
Laukā iet viņš sabozies,
lasīt vēl nav mācījies.

Čipus.

Paziņojumi

● Rīgas-Cēsu novada mazpulku inspektors agr. **A. Ķibēns** savu vietu atstājis un par inspektora v. i. ir iecelts **Tālivalds Konrāds,** kuŗš sākot ar š. g. 1. februāri runājams katru otrdienu Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, 12. dz., tālr. Rīga 21617.

● Š. g. vasarā mazpulkos jāsarīko **šaušanas sacensības zēniem un krāsošanas sacensības meitenēm.**

● Rajona, novada un valsts mērogā šogad notiks **sacensības šaušanā** (zēniem), **krāsošanā** (meitenēm), **govju slaukšanā** (zēniem un meitenēm) un **sporta spēlēs** (zēniem un meitenēm).

● Lauku mazpulku dalībniekus un dalībnieces, kas vecāki par 16 gadiem un vēlētos pa vasaras laiku strādāt **par praktikantiem svešās saimniecībās,** lūdzam pieteikties LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā.

● **Mazpulku dalībnieki, kas vēlētos piedalīties ilgstošās pieccīņās** mazpulku vadītājiem jāpieteic sava novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 15. maijam, uzdodot dalībnieka vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, un dzīves vietu.

● Tiem dalībniekiem, kas **ilgstošās pieccīņās** pieteikušies agrāk, pēc katra darba nobeigšanas jāziņo par to mazpulka vaditājam un sava novada mazpulku inspektoram. Lai sekmīgāk varētu veikt savus darba uzdevumus, vismaz divas reizes gadā katram ilgstošo pieccīņu dalībniekam ir jāapmeklē sava rajona agronoms, ar kuru pārrunājami iesāktie vai turpmāk veicamie darbi.

● Š. g. „Mazpulka" 1. nr. aizrādījām, ka šogad mazpulki nevarēs pārdot saules puķes un tamdēļ tās nebūtu audzējamas.

Atsaucot šo aizrādījumu, paziņojam, ka arī šī gada rudenī saules puķu sēklas mazpulki varēs pārdot Rīgas eļļas fabrikai »J. Sausiņš un b-dri« par Ls 0,50 kilogramā.

Katram mazpulkam, kas saules puķu sēklas šogad audzēs par to jāpaziņo LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai **līdz š. g. 15. martam,** uzdodot cik kg cer izaudzēt. No 100 m² sējuma var iegūt vidēji 15—18 kg saules puķu sēklu.

Saules puķes ieteicam audzēt visos tanīs mazpulkos, kur neaudzēs cukurbietes, jo arī saules puķes ir sevišķi nepieciešamas eļļas iegūšanai kā vietējā izejviela starptautisko sarežģījumu laikā, kad no ārzemēm tās nevar ievest.

● LLK Rakstu apgāds lūdz ievērot sekojošo: **lai nerastos pārpratumi, pasūtot literātūru nevajaga zinot par to divas reizes, vienreiz ar rakstu, otreiz to pašu atkārtojot uz naudas pārveduma.** Uz naudas pārveduma var uzrādīt raksta numuru un datumu, kad literātūra vai „Mazpulks" pasūtīts.

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1150 Ventspils-Dzintars, 1151. Pārventas, 1152. Ventspils-Viduma, 1153. Cēsu skolotāju institūta pamatskolas, 1154. Ventspils-Jūrmalas, 1155. Liepājas jūras, 1156. Jūrmalciema un 1157. Rēzeknes »Rīts«.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa

Ārstniecības un garšaugu audzēšana un vākšana. Visiem mazpulku dalībniekiem, kas šogad nodomājuši kultivēt vai ievākt savvaļā augošos ārstniecības augus, tāpat kā iepriekšējos gados kopēji no visa mazpulka jāpieteic līdz š. g. 29. februārim LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai kādus augus un cik kilogramus rudenī varēs nodot A/S. «Farmacija».

Nelielos daudzumos var audzēt visus pagājušā gada žurn. „Mazpulks" 2. nr. minētos augus. Lielākos vairumos var audzēt: baldriānus, kumelītes, turku piparus, deviņvīru spēku, kokrozes, ķimenes, baltās sinepes, melnās sinepes.

No savvaļā augošiem augiem lielākos vairumos var ievākt: puplakšu lapas, melleņu ogas, meža aveņu ogas, priežu pumpurus (līdz 2 cm. garus), gailenīšu ziedus ar un bez kausiņiem, ziepenīšu lakstus, kalmju apakšzemes stumbrus (nemizotus), vārpatas apakšzemes stumbrus, cūkpieneņu un rētēju saknes, dzegužpuķu gumus, Islandes sūnas, lauku atraitnīšu lakstus, sevišķu vērību piegriežot liepu ziediem, staipekņu sporām un melniem rudzu graudiem.

A/S. «Farmacija»

Saturs

	Lpp.
Sirdsgaile. E. Tūters	49
Drošākie talcinieki. J. Birznieks	50
Tēvzemes brīvībai un slavai. A. Lūsis	51
Lietuvas un Igaunijas valsts svētkos. P. Rozītis	53
Kas jauns mūsu zemē un valstī.	54
Augsim Latvijai	55
Ciekuru lasītājs. (Beigas). A. Dziļuma stāsts.	56
Zemnieks. Erni Krusteņa stāsts	60
Tur mani gaida. J. Šiožinys	63
Melnais Pēteris. Kuri-Beri	64
Palīdzēsim meža un lauka dzīvniekiem	65
Kādēļ jākrāj pelni un jāvāc kauli	65
Cik sīkbūtņu jūsu telpās. A. S.	66
Dravnieka ziema. M. Malcenieks	69
Kā mēs Metenī braucām. J. Brensons	70
Kas vēl jāievēro savas stājas veidošanā un stiprināšanā. T. R. Freimanis	75
Gaŗām ejot cukurbiešu laukiem. Agr. Fr. Krisons	77
Kur un kā var taupīt mazpulki L. Liepiņš	77
Tas jāzina tagad katram dalībniekam. Agr. K. Ķirsis	78
Kas jāzina lidmodeļu būvētājiem aerodinamikā (turpinājums). E. Smildziņš	80
Pārskatītie mazpulku dalībnieki. Agr. O. Rezovska	82
Šachs	84
Uzmani pats sevi	86
Vairāk ticības pašu spēkiem	87
Mazpulku mazajiem	88
Pašu darbs	90
Mazpulku dzīve	92
Ko līdz gudra galva, bez gudra padomiņa.	94
Paziņojumi	95

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem

Iznāk katra mēneša 15. diena.

Redakcija un ekspedicija: Jelgavā, Viestura piemiņas pilī. Tālr.: redakc. 1000—14, eksped. 1000—47.

Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,50. Atsevišķs numurs 25 sant. Tekošs rēķins pastā 6056.

Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100.—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

Izdev.: **Latvijas Lauksamniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

Grāmatsp. A/S. „ROTA" Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr 519. p.2931 176×250. Šis numurs iespiests 36.000 eks.

Kalija mēslojums

nodrošina augu izturibu un ceļ ražas

LAUKSAIMNIECĪBAS BIROJS „KALI"

Rīgā, Smilšu ielā Nr. 8/10, dzīv. 5

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

A. KAULIŅS

Bērnu apģērbu nams

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722
Privātdziv. Lačplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541
Pasta tekošs rēķins № 11217

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galantērijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana Glīts darbs
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garžvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvājumu no krājuma

medību bises

dažādos izstradājumos, ka arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

Pulksteņi, zelts, sudrabs, alpaka, kristals, gravieru izstrādājumi

O. PĒRKONS un A. KUCEJEVS, Rīgā

Veikals: Matisa ielā 8, Tālrunis 93934
Darbnīca: Brīvibas ielā 115. Tālr. 93089

PASŪTĪJUMI UN IZLABOJUMI

Akc. sab.

„LATVIJAS CENTRĀLAIS SĒKLU EKSPORTS"

Pārdod lauksaimniekiem augstvērtīgu un pārbaudītu sēklas materiālu:

Sarkanā āboliņa sēklas: — Stendes selekc. stac. oriģinālsēklas ataudzējumus, atzīto vēlo no vēlā āboliņa audzēšanas rajoniem un parasto, kā vēlo, tā agro;

bastarda, baltā āboliņa, timotiņa un pļavu zāļu sēklas;

pļavu zāļu sēklu maisījumus pēc Latvijas Lauksaimniecības kameras priekšrakstiem — ganībām un pļavām;

sēklas labību — noteiktas šķirnes — oriģinālsēklas un ataudzējumus, (tikai kodinātu);

sēklas kartupeļus — noteiktas šķirnes — oriģinālsēklas un ataudzējumus, galdam, lopbarībai un rūpniecībai;

linsēklas — selekcionēto un Latgales garstiebraino;

lucernas, seradellas, eršķu, lupīnas u. c. sēklas

Selekciju staciju oriģinālsēk as pasūtamas vienīgi

A/S „Latvijas Centrālais Sēklu Eksports"

Pasūtījumus pieņem sākot ar 50 kg no katras atsevišķas sēklu šķirnes

MAISUS NEPĀRDOD, bet par tiem līdz atpakaļnodošanai aprēķina nodrošinājumu līdz Ls 3,— gabalā

A/S „Latvijas Centrālais Sēklu Eksports"

Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 87/89

TĀLRUŅI: Sēklas labības un pasūtījumu nod. 31044
Kartupeļu nod. 21267

NODAĻAS: Jelgavā, Rūpniecības ielā 19/21, tālr. Jelgava 70
Liepājā, Kaiju ielā 6, tālrunis Liepāja 2367

NOLIKTAVAS: Rīgā, Jaunmīlgrāvī, Ostas ielā 1, Latgales ielā 6

Lūdzam ievērot:

Sēklu cenu rādītājus izsūta uz pieprasījuma

Pieņem tikai personīgus un rakstiskus pasūtījumus. Pasūtījumus izdarot, jāiemaksā vismaz 1/4 no pasūtījuma un maisu vērtības

Liepājas un apkārtnes dārzkopju un lauksaimnieku ievēribai:

A/S „LATVIJAS CENTRĀLAIS SEKLU EKSPORTS" ar 1940. g. 19. februāri atvērs Liepājā, Latviešu ielā 4 **dārzeju, lopbaribas sakņaugu** un **puķu sēklu,** kā arī **dārzkopibas** un **biškopibas** piederumu mazumtirdzniecības veikalu

Mazumtirdzniecibas sēklu cenu radītāji pieprasami sabiedrības Liepājas nodaļai